

Ett år med pandemin

Konsekvenser och offentliga insatser inom kulturområdet
Rapport 2021:2

Postadress:

Box 1001
405 21 Göteborg

Besöksadress:

Södra Vägen 54

Telefon:

031-395 20 00

E-post:

info@kulturanalys.se

Webbplats:

www.kulturanalys.se

© Myndigheten för kulturanalys 2021

Formgivning: Bazooka

Tryck: Taberg Media Group AB, 2021

ISBN: 978-91-87046-65-0

Myndigheten för kulturanalys

Ett år med pandemin

Konsekvenser och offentliga insatser inom
kulturområdet

Innehåll

Förord	9
Sammanfattning.....	10
Pandemins konsekvenser inom kulturområdet.....	11
Minskat och förändrat kulturutbud och deltagande.....	12
Intäkts- och inkomstbortfall för kulturverksamheter och kulturskapare	12
Försämrade kulturarbetsmarknad	13
Statliga, regionala och kommunala insatser under pandemin	14
Kulturanalys bedömning	14
Coronapandemin och de kulturpolitiska målen.....	16
Behov av kunskap och fortsatt politikutveckling	17
Summary	18
Consequences of the pandemic in the field of culture	19
Reduced and changed cultural offerings and participation.....	20
Loss of revenue for cultural organisations and creators.....	21
Deteriorating cultural labour market	21
State, regional and municipal efforts during the pandemic	22
Kulturanalys' assessment	23
The corona pandemic and cultural policy objectives	25
Need for knowledge and continued policy development	26
Inledning.....	27
Syfte och frågeställningar	29
Avgränsningar	30
Genomförande av uppdraget.....	31
Disposition	33

Kulturområdets förutsättningar under pandemin	35
Kulturområdets infrastruktur	35
Kulturverksamheter i offentlig, privat och ideell regi	38
Det kulturpolitiska ramverket	41
Regeringens åtgärder för att begränsa smittspridningen.....	43
Sammanfattning.....	48
 Förändrat och minskat kulturutbud och deltagande	 49
Förändrat kulturutbud.....	49
Kulturutbud i statlig regi	50
Kulturutbud på regional nivå.....	51
Kulturutbud på kommunal nivå	52
Kulturutbud i privat regi.....	55
Kulturutbud i det civila samhällets regi	56
... och förändrat kulturdeltagande	59
Digitaliseringen av kulturlivet påverkade deltagandet	59
Museibesök och kulturvanor påverkades av pandemin.....	61
Folkbildningen under pandemin	66
Sammanfattning.....	67
 Ekonomiska konsekvenser för kulturskapare och kulturverksamheter	 69
Intäkts- och inkomstbortfall	69
Ekonomiska konsekvenser för kulturverksamhet i offentlig regi	70
Ekonomiska konsekvenser för kulturverksamhet i privat regi.....	71
Ekonomiska konsekvenser för kulturverksamheter i ideell regi.....	75
Minskade intäkter till följd av digitaliseringen.....	76
Hushållens kulturkonsumtion	77
Ökad osäkerhet om kulturens framtid	81
Sammanfattning.....	82

Konsekvenser på kulturarbetsmarknaden..... 84

Kulturområdet är värre drabbad än svensk arbetsmarknad som helhet 85

Pandemin har drabbat branscher olika – kulturen är bland de värst drabbade.....88

Pandemin har drabbat kulturen i privat och ideell sektor värre än kultur i offentlig regi 90

Kvinnor på arbetsmarknaden har drabbats hårt av pandemin, även inom kulturbranschen 92

Pandemin har drabbat unga och äldre hårdast – unga framför allt inom kulturområdet.....93

Utflödet av anställda inom kulturområdet har ökat 95

Många av de som lämnade kulturområdet under pandemin gick ut i arbetslöshet 96

Något fler lämnade kulturbranschen för andra branscher under pandemin.....97

Fler anställda inom kulturområdet lämnade troligen också arbetskraften.....98

Egenföretagare inom kulturområdet under pandemin 100

En kraftigt ökad andel av egenföretagare inom kulturområdet övergick i arbetslöshet under pandemin 100

Arbetslösheten påverkades mer inom kulturområdet än i de flesta andra branscher 102

Viss minskning av årsarbetskraften inom museisektorn 107

Sammanfattning.....108

Statliga insatser under pandemins första år	110
Våren 2020	111
Ekonomiska insatser	111
Kunskapsinriktade insatser.....	113
Utbudsfrämjande insatser.....	114
Sommaren 2020	115
Ekonomiska insatser	115
Kunskapsinriktade insatser.....	116
Utbudsfrämjande insatser.....	116
Hösten 2020	116
Ekonomiska insatser	116
Kunskapsinriktade insatser.....	119
Utbudsfrämjande insatser.....	119
Vintern 2020–2021	120
Ekonomiska insatser	120
Kunskapsinriktade insatser.....	122
Utbudsfrämjande insatser.....	123
Våren 2021	123
Ekonomiska insatser	123
Kunskapsinriktade insatser.....	124
Utbudsfrämjande insatser.....	125
Sammanfattning.....	125
Uppföljning av ekonomiska insatser	126
Insatser riktade till kulturområdet.....	126
Generella insatser riktade till företag	129
Stödet till regionerna genom kultursamverkansmodellen.....	130
Statliga och regionala stöd som nått det kommunala kulturlivet....	130
Offentliga stöd till det civila samhället.....	131

Regionala insatser under pandemins första år 133

Våren 2020	134
Ekonomiska insatser	134
Kunskapsinriktade insatser.....	136
Utbudsfrämjande insatser.....	137
Sommaren 2020	137
Ekonomiska insatser	137
Kunskapsinriktade insatser.....	138
Utbudsfrämjande insatser.....	138
Hösten och vintern 2020.....	139
Ekonomiska insatser	139
Kunskapsinriktade insatser.....	140
Utbudsfrämjande insatser.....	140
Vintern och våren 2021.....	141
Ekonomiska insatser	141
Kunskapsinriktade insatser.....	142
Utbudsfrämjande insatser.....	143
Sammanfattning.....	143

Kommunala insatser under pandemins första år..... 145

Vilka insatser genomfördes	145
När insatserna infördes.....	149
Sammanfattning.....	150

Kulturanalys bedömning..... 151

Verksamheter i offentlig regi har haft bättre förutsättningar under pandemin	152
Inledande brister i åtgärder och kommunikation.....	155
De offentliga insatserna har gradvis ökat i träffsäkerhet.....	156
Coronapandemin och de kulturpolitiska målen	158
Behov av kunskap och fortsatt politikutveckling	159
Kunskapsbehov	160
Behov av fortsatt politikutveckling	160

Referenser	161
Bilaga 1. Statistiska datakällor.....	190
Data från arbetsgivardeklARATIONER på individnivå (AGI)	190
Enkäten till kommunerna om pandemins påverkan på det lokala kulturlivet.....	191
Informationstext till kommunerna.....	192
Frågeformulär	192
Bortfallsanalys	199
Bilaga 2. Intervjuer med det civila samhällets kulturaktörer ...	201
Intervjuer	201
Intervjuguide	202
Bilaga 3. Figurer i kapitel 5	203
Bilaga 4. Statliga stöd till kulturområdet.....	208

Förord

Myndigheten för kulturanalys har av regeringen fått i uppdrag att genomföra en översyn av effekterna inom kulturområdet med anledning av spridningen av covid-19. Uppdraget delredovisades den 15 april 2021. Denna rapport utgör slutredovisningen av uppdraget. Utöver översynen av konsekvenserna inom kulturområdet genomförs en kartläggning av vilka insatser som införts på statlig, regional och kommunal nivå för att möta den kris som drabbat kulturområdet till följd av pandemin.

Denna rapport är framtagen under en period då det fortfarande rådde restriktioner till följd av pandemin och nya insatser infördes kontinuerligt under utredningen gång. På grund av uppdragets tidsramar begränsas kartläggningen av offentliga insatser till perioden 11 mars 2020 till 1 april 2021. Detta, i kombination med eftersläpning av tillgänglig statistik, medför att analysen huvudsakligen avgränsas till konsekvenser och insatser under pandemins första år. I rapporten förs emellertid en diskussion om hur pandemin kan komma att påverka utvecklingen mot de kulturpolitiska målen även på lite längre sikt. För en mer djupgående analys av de långsiktiga effekterna av både restriktionerna och de offentliga insatserna behöver utvecklingen följas över en längre tid.

Under hösten kommer Kulturanalys även att publicera andra rapporter som belyser effekter av pandemin inom kulturområdet, såsom en fördjupning av pandemins konsekvenser för kulturvanorna samt statistik över samhällets utgifter för kultur. En samlad bedömning av pandemins konsekvenser i relation till de nationella kulturpolitiska målen ges i vår lägesbedömning, *Kulturanalys 2022*, som publiceras 1 mars 2022.

Göteborg i oktober 2021,

Mats Granér

Myndighetschef

Sammanfattning

Kulturanalys tilldelades i regleringsbrevet för 2021 följande uppdrag:

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för kulturanalys att göra en översyn av effekterna inom kulturområdet med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. I uppdraget ingår att kartlägga hur landets kulturliv och kulturella infrastruktur, inom ideell, kommersiell och offentlig regi, drabbats av pandemin. I uppdraget ingår även att kartlägga regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas insatser till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Även insatser och effekter inom andra samhällsområden bör beröras i den mån det är relevant. Redovisningen ska ske till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 15 april och 6 oktober 2021.¹

Denna rapport utgör Kulturanalys slutredovisning av uppdraget och syftar till en översyn av hur kulturområdet har drabbats till följd av coronapandemin (härefter pandemin). I rapporten kartläggs och analyseras också de offentliga insatser som införts till följd av pandemin. Frågeställningarna som har väglett uppdraget är:

1. Hur har kulturområdet påverkats av pandemin?
2. Vilka åtgärder och insatser, på olika politiska nivåer, har införts för att möta den kris som drabbat kulturområdet till följd av pandemin?
3. Hur träffsäkra har de offentliga insatserna varit för att dämpa de negativa konsekvenserna av pandemin?

Kulturanalys har genomfört uppdraget genom att i första hand kartlägga och analysera den dokumentation av pandemins konsekvenser och offentliga insatser som finns på regeringens, andra myndigheters och regionernas

---

¹ Kulturdepartementet 2020a.

webbplatser. Materialet utgörs främst av sammanställningar av insatser, rapporter och övrig pandemirelaterad information såsom pressmeddelanden som publicerats under perioden mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021. För den kommunala nivån har Kulturanalys genomfört en webbenkät riktad till Sveriges 290 kommuner varav 197 har besvarat enkäten. För kartläggningen av kulturlivet i ideell regi har Kulturanalys genomfört intervjuer med företrädare för det civila samhällets kulturliv, och även bearbetat statistik från Folkbildningsrådet och MUCF. Gällande pandemins konsekvenser för sysselsättningen inom kulturområdet har Kulturanalys bearbetat statistik från SCB och Arbetsförmedlingen. Kulturanalys har även genomfört samråd med Konstnärsnämnden, Kulturrådet och den av regeringen tillsatta utredningen om kulturens återstart, liksom med SKR:s regionala och kommunala kulturchefsgupper.

Pandemins konsekvenser inom kulturområdet

Kulturområdets aktörer kan förenklat delas in i institutioner, fria kulturskapare och ideella aktörer. Dessa aktörer har att förhålla sig till kulturområdets förutsättningar där den offentliga kulturpolitiken, marknadsvillkor och det civila samhällets ideella engagemang utgör viktiga komponenter. Många kulturaktörer är för sin inkomst beroende av intäkter från såväl offentlig kulturpolitik som näringsverksamhet. Många genomför också delar av sin konstnärliga arbetsinsats på ideell basis.

De omfattande konsekvenser som pandemin fått inom kulturområdet – som till stora delar är beroende av en betalande publik – har i första hand orsakats av inställd verksamhet till följd av de restriktioner som införts för att begränsa smittspridningen, samt av en allmän oro för smittspridning som har påverkat besöksantalet på publika evenemang.

Utifrån vår kartläggning av pandemins konsekvenser inom kulturområdet kan vi identifiera tre konsekvenser på övergripande nivå: 1) minskat och förändrat kulturutbud och deltagande, 2) intäkt- och inkomstbortfall för kulturverksamheter och kulturskapare samt 3) försämrad kulturarbetsmarknad. Pandemin har inte bara bidragit till kortsiktiga konsekvenser,

utan även synliggjort strukturella utmaningar inom kulturområdet – problem som existerade redan före pandemin, men som har förstärkts och förtydligats under den akuta krisen.

Minskat och förändrat kulturutbud och deltagande

Restriktionerna och rekommendationerna för att begränsa smittspridningen har lett till ett kraftigt minskat kulturutbud. Särskilt påverkat är det utbud som kräver fysiskt närvarande publik och fysisk interaktion. Till exempel har antalet museibesök minskat med 60 procent och antalet biobesök med 64 procent 2020 jämfört med året innan. Men det finns även kulturaktiviteter som har ökat under pandemin. Det gäller framför allt kulturaktiviteter som kan utföras i hemmet, som handarbete/hantverk eller skriva dagbok/poesi, vilka ökade i omfattning under 2020.

Restriktionerna har också medfört att kulturutbudets form har förändrats, till exempel genom att det sker digitalt eller genom att flytta aktiviteter utomhus med färre antal deltagare. Digitaliseringen av kulturutbudet under pandemin har ställt nya krav på deltagare och besökare som vill uppleva kultur. Ett ökat digitalt kulturutbud har visserligen gjort att man kunnat nå fler deltagare och nya målgrupper, men det finns anledning att befara att en del grupper, inte minst äldre och socialt utsatta, har haft sämre förutsättningar att delta digitalt.

Intäkts- och inkomstbortfall för kulturverksamheter och kulturskapare

Offentliga, privata och ideella kulturverksamheter har påverkats ekonomiskt under pandemin genom förlorade intäkter i form av t.ex. inträde, avgifter och uthyrningsverksamhet, men även genom minskad försäljning från butik och servering, liksom från medlemstapp i det civila samhället. Generellt kan sägas att de ekonomiska konsekvenserna blivit mer kännbara ju mer beroende av självfinansiering verksamheterna är. Därmed har de ekonomiska konsekvenserna blivit särskilt negativa för kulturverksamheter i privat och ideell regi. En tydlig indikation på hur hårt pandemin har slagit mot privata kulturaktörer är att omsättningen inom branschen kulturell verksamhet

minskat med ca 33 procent under perioden 2019 - 2020. Nedgången har fortsatt första halvåret 2021 – omsättningen var ca 11 procent lägre första halvåret 2021 jämfört med samma period 2020.

Pandemin riskerar även att få långsiktiga konsekvenser. Från både regionalt och kommunalt håll, från myndigheter inom kulturområdet samt från branschorganisationer och det civila samhället har det uttryckts en oro för att stora delar av det fria kulturlivet kommer att ha stora svårigheter att återhämta sig när pandemin är över.

Försämrad kulturarbetsmarknad

Sett till antal anställda är arbetsmarknaden inom kulturområdet hårdare drabbad än arbetsmarknaden som helhet. Mars 2021 var det 11 procent färre anställda inom kulturområdet jämfört med mars 2020. Motsvarande minskning för hela arbetsmarknaden var 1,7 procent. Av de större branscherna var det enbart hotell och restaurang som hade en sämre utveckling. I absoluta tal har antalet anställda inom kulturområdet minskat mest i den privata sektorn. I procent var minskningen mellan mars 2020 och mars 2021 ca 15 procent totalt för den privata och den ideella sektorn. Minskningen i antalet anställda inom den offentliga sektorn var betydligt lägre. Kvinnor har drabbats hårdare än män sett till minskningen i antalet anställningar inom kulturområdet.

I statistiken över anställningar inom kulturområdet ingår inte renodlade egenföretagare, som ofta är frilansande kulturskapare. Vår analys visar att även denna grupp har drabbats hårt av pandemin och att många gick ut i arbetslöshet. Av de som strax innan pandemin drev ett eget företag med verksamhet inom kulturområdet var 6 procent arbetslösa februari 2021.

Arbetslösheten har ökat mer på kulturområdet än på arbetsmarknaden som helhet under pandemin. Även om arbetslösheten har sjunkit på kulturområdet under slutet av 2020 och första halvåret 2021, är det fortfarande en längre väg kvar för arbetslösheten på kulturområdet att återställas till de nivåer som rådde före pandemin än för arbetsmarknaden som helhet.

Statliga, regionala och kommunala insatser under pandemin

Insatserna från statligt, regionalt och kommunalt håll har under perioden 11 mars 2020–1 april 2021 haft olika karaktär. Tre olika typer av insatser har identifierats utifrån Kulturanalys sammanställning.

Dessa tre typer av insatser utgörs av:

1. *Ekonomiskt riktade insatser* som primärt har försökt dämpa konsekvenserna av intäkts- och inkomstbortfall och de kostnader som uppkommit till följd av pandemin, men som även syftat till att stimulera produktion av kultur. Insatserna har också syftat till att förenkla den ekonomiska administrationen för olika kulturskapare.
2. *Kunskapsinriktade insatser* som har handlat om att inhämta kunskap om pandemins konsekvenser och kartlägga behov. Dessa insatser har också handlat om att utbyta erfarenheter och samverka med olika aktörer samt förmedla information till kulturskapare om exempelvis olika krisinsatser. De kunskapsinriktade insatserna har dessutom fungerat vägledande för att kunna justera de olika insatserna och förbättra deras träffsäkerhet.
3. *Utbudsfremjande insatser* som har syftat till att upprätthålla och möjliggöra ett kulturutbud under pandemin trots rådande restriktioner. Dessa insatser har riktat sig både till kulturskapare och till deltagare och har vidtagits i form av smittsäkrande åtgärder och insatser som har syftat till att digitalisera verksamheter och utbud.

Kulturanalys bedömning

Vår kartläggning visar att statliga, regionala och kommunala aktörer har försökt hantera pandemins konsekvenser på kulturområdet med olika former av insatser, men också att verksamhet i offentlig, privat och ideell regi har haft olika förutsättningar att möta krisen. En central frågeställning i

Kulturanalys översyn är i vilken utsträckning dessa insatser anpassats till kulturområdets behov. Vi sammanfattar vår bedömning i form av tre slutsatser:

1. Pandemin har fått mycket negativa konsekvenser för stora delar av kulturområdet. Dock har den verksamhet som bedrivs i offentlig regi klarat sig förhållandevis väl jämfört med verksamheter i ideell regi och privat regi, vilka har haft svårare att upprätthålla sin verksamhet. Exempelvis har intäktsbortfallen generellt inte varit lika allvarliga för kulturverksamheter i offentlig regi som för de i privat eller ideell regi. Det har också i högre utsträckning varit möjligt för verksamheter i offentlig regi att genomföra verksamheter digitalt eller på annat smittsäkert sätt. På kulturarbetsmarknaden har antalet anställda framför allt minskat i privat sektor medan tappet i relativa tal var störst i ideell sektor.
2. Inledningsvis har det funnits brister i hur regeringens krisåtgärder utformats i relation till förutsättningarna på kulturområdet. De närings- och arbetsmarknadspolitiska stöden kunde endast delvis täcka kulturområdets behov då de framför allt vände sig till aktörer som uppbär anställning. Det har också funnits vissa brister i hur åtgärder kommunicerats till olika aktörer inom kulturområdet. Exempelvis har kommunikationen av beslut om restriktioner inledningsvis inte tillräckligt tydligt förmedlat att regeringen hade insikt om beslutens konsekvenser på kulturområdet. Detta förefaller också gälla beslut om nedstängning av verksamheter i offentlig regi. Vidare har kommunikationen om hur olika krisstöd förhåller sig till varandra inte fullt ut fungerat då kulturskapare inte har känt till att flera av de generella företagsstöden inte har kunnat sökas av den som beviljats krisstöd av kulturområdets myndigheter.
3. De offentliga insatserna har gradvis ökat i träffsäkerhet och det har funnits en ambition att från offentligt håll anpassa åtgärderna till kulturområdets specifika problem. Exempelvis har de ekonomiska insatserna troligen justerats till följd av de kunskapsinriktade insatserna och har därför gradvis träffat allt fler aktörer och

verksamhetsgenrer på kulturområdet, inom såväl offentlig som privat och ideell regi. Inledningsvis präglades åtgärderna av en viss brist på förståelse för kulturområdets komplexitet och det har tagit merparten av 2020 för stöden att bli bättre anpassade till kulturområdets förutsättningar. Gradvis har också fokus förskjutits från kortsiktiga och mer akuta insatser till åtgärder som syftar till kulturverksamheternas långsiktiga överlevnad.

Coronapandemin och de kulturpolitiska målen

Utifrån den kartläggning som genomförts kan en preliminär bedömning av pandemins konsekvenser i relation till de tre övergripande nationella kulturpolitiska målen göras. Kulturanalys benämner de tre målen självständighetsmålet ("kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund"), delaktighetsmålet ("alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet") och samhällsmålet ("kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling").²

När det gäller självständighetsmålet har de restriktioner som pandemin föranlett berövat kulturskapare och kulturverksamheter den inkomst som krävs för att de ska kunna utöva sin profession. Den ansträngda ekonomi som kulturskapare och kulturverksamheter tvingas leva under kan också antas ha minskat deras möjligheter att utöva sin profession på ett obundet sätt.

Att kulturverksamheter i princip varit nedstängda under pandemin har självklart gjort det omöjligt för alla att delta i kulturlivet, vilket påverkar delaktighetsmålet. Digitaliseringen av delar av kulturutbudet har möjliggjort för många att delta i kulturlivet trots restriktionerna, samtidigt som det digitala utbudet inte har kunnat nå alla invånare. Det finns dock inte i nuläget underlag för att bedöma vilka grupper som exkluderats från eller inkluderats i detta utbud.

---

² Myndigheten för kulturanalys 2020a, s. 26–27.

I en tid av nedstängda verksamheter är det svårt för kulturen att vara en kraft i hela samhällets utveckling. Bortom de estetiska och demokratiska värden som konst och kultur besitter, visar vår kartläggning av den minskade sysselsättningen inom kulturområdet att viktiga samhällsekonomiska värden har gått förlorade under pandemin.

Behov av kunskap och fortsatt politikutveckling

För att kunna åstadkomma en mer djupgående bedömning av pandemins konsekvenser behöver effekter av både restriktioner och offentliga insatser följas över en längre tid. Därtill saknas inom flera områden de uppgifter som krävs för att kunna göra en fullständig analys. Kulturanalys identifierar i nuläget två kunskapsbehov som särskilt centrala: 1) kunskap om digitaliseringens långsiktiga konsekvenser samt 2) kunskap om kulturområdets samlade finansiering, med särskilt fokus på hur finansiering från privata och ideella aktörer samspelar med finansiering från offentliga aktörer. Avslutningsvis identifierar Kulturanalys ett särskilt behov av bättre samordning mellan olika politikområden när det gäller att utveckla kulturpolitiken, dels för att nå de kulturpolitiska målen, dels för att tidigt kunna säkerställa en hög träffsäkerhet för åtgärder under kris.

Summary

In the 2021 Appropriation directive the Swedish Agency for Cultural Policy Analysis (Kulturanalys) was awarded the following assignment:

The Government instructs the Swedish Agency for Cultural Policy Analysis to carry out a review of the effects in the field of culture due to the spread of COVID-19. The assignment involves conducting an analysis into how the country's cultural life and cultural infrastructure, within non-profit, commercial and public management, have been affected by the pandemic. The assignment also includes an analysis of the interventions by government, relevant administrative authorities, regions and municipalities following the spread of COVID-19. The interventions and the effects in other areas of society should also be looked at to the relevant extent. The report shall be submitted to the Government (Ministry of Culture) no later than 15 April and 6 October 2021.³

This report constitutes Kulturanalys' final report for the assignment and aims to review how the field of culture has been affected as a result of the corona pandemic (hereinafter the pandemic). The public interventions introduced as a result of the pandemic will also be analysed in the report. The questions that have guided the assignment include:

1. How has the field of culture been affected by the pandemic?
2. What measures and interventions, at different political levels, have been put in place to respond to the crisis affecting the field of culture as a result of the pandemic?
3. How accurate have public interventions been to mitigate the negative consequences of the pandemic?

---

³ Kulturdepartementet 2020a.

Kulturanalys has carried out the assignment primarily by analysing the documentation of the pandemic's consequences and public interventions that can be found on the websites of the government, other authorities and regions. The material consists mainly of summaries of interventions, reports and other pandemic-related information such as press releases published during the period between 11 March 2020 and 1 April 2021. At the municipal level, Kulturanalys has conducted an online survey aimed at Sweden's 290 municipalities, of which 197 have responded to the survey. For the purpose of analysing non-profit cultural activities, Kulturanalys has conducted interviews with representatives of civil society's cultural life, and also processed statistics from the National Council for Education and MUCF (the Swedish Agency for Youth and Civil Society). Regarding the consequences of the pandemic for employment in the field of culture, Kulturanalys has analysed statistics from Statistics Sweden and the Swedish Public Employment Service. Kulturanalys has also carried out consultations with the Swedish Arts Grants Committee, the Arts Council and the government-appointed inquiry into the relaunch of culture,⁴ as well as the Swedish Association of Local Authorities and Regions' regional and municipal culture director groups.

Consequences of the pandemic in the field of culture

Actors within the field of culture can be divided into institutions, free cultural creators and non-profit organisations. These actors have to relate to the prerequisites of the field of culture, where public cultural policy, market conditions and the non-profit involvement of civil society are important components. Many cultural actors derive their income from the revenues from both public cultural policy and economic activities. Many also carry out parts of their artistic work on a non-profit basis.

---

⁴ Kulturdepartementet 2020f.

The extensive consequences of the pandemic in the field of culture – which is largely dependent on a paying audience – have been caused primarily by the cancellation of activities due to the restrictions imposed to limit the spread of infection, as well as by a general concern about the spread of infection impacting the number of visitors to public events.

Based on our analysis of the consequences of the pandemic in the field of culture, we can identify three consequences at an overall level: 1) reduced and changed cultural offerings and participation, 2) loss of revenue and income for cultural activities and creators, and 3) deterioration of the cultural labour market. The pandemic has not only produced short-term consequences, but also highlighted structural challenges in the field of culture – problems that existed even before the pandemic, but which have been augmented and made more apparent during the acute crisis.

Reduced and changed cultural offerings and participation

The restrictions and recommendations aimed at limiting the spread of infection have led to a sharp reduction in cultural offerings. Offerings that require physically present audiences and physical interaction have particularly been affected. For example, the number of museum visits has decreased by 60 per cent and the number of cinema visits by 64 per cent in 2020 compared with the previous year. But there are also cultural activities that have increased during the pandemic. This applies in particular to cultural activities that can be carried out at home, such as handicrafts or keeping a diary/writing poetry, which increased in 2020.

The restrictions have also changed the shape of the cultural offering, for example by activities taking place digitally or by moving them outdoors with fewer participants. The digitalisation of cultural offerings during the pandemic has placed new demands on participants and visitors who want to experience culture. Although an increased digital cultural offering has enabled more participants and new target groups to be reached, there is reason to fear that some groups, not least the elderly and socially vulnerable, have been less able to participate digitally.

Loss of revenue for cultural organisations and creators

Public, private and non-profit cultural organisations have been affected financially during the pandemic by loss of revenue in the form of, for example, loss of admission charges, fees and rental activities, but also through reduced sales from shops and cafés/restaurants, as well as from a loss of members in civil society. In general, it can be said that the financial consequences have become more tangible the more dependent on self-financing the organisations are. As a result, the financial consequences have been particularly negative for private and non-profit cultural organisations. A clear indication of how hard the pandemic has hit private cultural actors is that turnover in the cultural sector decreased by about 33 per cent during the period 2019-2020. The decline has continued in the first half of 2021 – sales were about 11 per cent lower in the first half of 2021 compared to the same period in 2020.

There are also risks due to the long-term consequences of the pandemic. There have been concerns from both regional and municipal authorities, cultural authorities, trade associations and civil society that significant aspects of cultural life that are free will have great difficulty in recovering once the pandemic is over.

Deteriorating cultural labour market

In terms of the number of employees, the labour market in the field of culture is more severely affected than the labour market as a whole. In March 2021, there were 11 per cent fewer employees in the field of culture compared to March 2020. The corresponding decrease for the entire labour market was 1.7 per cent. Of the larger sectors, only hotels and restaurants had a worse development. In absolute terms, the number of employees in the field of culture has fallen most in the private sector. As a percentage, the decrease between March 2020 and March 2021 was about 15 per cent overall for the private and non-profit sectors. The decrease in the number of employees in the public sector was significantly lower. Women have been hit harder than men in terms of the reduction in the number of jobs in the field of culture.

The employment statistics do not include purely self-employed workers, who are often freelance culture creators. Our analysis shows that this group has also been hit hard by the pandemic and that many became unemployed. Of those who, shortly before the pandemic, ran their own company with activities in the field of culture, 6 per cent were unemployed in February 2021.

Unemployment has increased more in the field of culture than in the labour market as a whole during the pandemic. Although unemployment has fallen in the field of culture in the latter part of 2020 and the first half of 2021, there is still a long way to go for cultural unemployment to return to pre-pandemic levels compared with figures for the labour market as a whole.

State, regional and municipal efforts during the pandemic

The interventions taken by the state, regional and local authorities have been different in nature between 11 March 2020 and 1 April 2021. Three different types of interventions have been identified by Kulturanalys.

These three types of interventions consist of:

1. *Financially targeted interventions* which have primarily sought to mitigate the consequences of revenue and income losses and the costs incurred as a result of the pandemic, but which have also aimed at stimulating the production of culture. The interventions have also been aimed at simplifying financial administration for different culture creators.
2. *Knowledge-oriented interventions* which have meant acquiring knowledge of the consequences of the pandemic and identifying needs. These interventions have also been about exchanging experiences and interacting with different actors and communicating information to culture creators about, for example, various crisis

interventions. In addition, knowledge-oriented interventions have served as a guide to adjust the different interventions employed and improve their accuracy.

3. *Supply promotion interventions* aimed at maintaining and enabling a cultural offering during the pandemic despite the prevailing restrictions. These have been aimed both at culture creators and at participants and have been taken in the form of infection-proofing measures and interventions aimed at digitalising activities and offerings.

Kulturanalys' assessment

Our analysis shows that state, regional and municipal operators have tried to deal with the consequences of the pandemic in the field of culture with different forms of intervention, but also that public, private and non-profit organisations have had different prerequisites when facing the crisis. A key issue in the review conducted by the Cultural Policy Analysis is the extent to which these interventions have been adapted to the needs of the field of culture. We summarise our assessment in the form of three conclusions:

1. The pandemic has had very negative consequences for large areas of the field of culture. However, the activities carried out under public management have fared relatively well compared to non-profit and private organisations, which have had a more difficult time maintaining their operations. For example, revenue losses have generally not been as sincere for public cultural organisations as for those in the private or non-profit sector. It has also been more possible for public-sector organisations to arrange activities digitally or in other “non-infectious” ways. In the cultural labour market, the number of employees has primarily decreased in the private sector, while the drop in relative numbers was greatest in the non-profit sector.

2. To start with, there were shortcomings in the way the government's crisis measures were designed in relation to the circumstances in the field of culture. Economic and labour market policy support could only partially cover the needs of the field of culture as they were mainly aimed at people who were employed. There have also been some shortcomings in the way in which measures have been communicated to the various actors in the field of culture. For example, the communication of decisions on restrictions did not initially and sufficiently convey the message that the government had an understanding of the consequences of the decisions taken in the field of culture. This also appears to apply to decisions regarding the closure of public activities. Furthermore, communication as to how the various types of crisis support relate to each other has not worked in its entirety as culture creators have not been aware of the possibilities of applying for many of the available different types of general business support for those granted crisis support from the authorities in the field of culture.
3. Public interventions have gradually improved in terms of their accuracy, and the ambition has been to adapt the measures from a public point of view to the specific problems of the field of culture. For example, financial interventions have probably been adjusted as a result of the knowledge-oriented efforts made and have therefore gradually reached an increasing number of actors and activities in the field of culture, both public, private and non-profit. Initially, the measures were characterised by a certain lack of understanding of the complexity of the field of culture and it has taken most of 2020 for support to be better adapted to its prerequisites. Gradually, the focus has also shifted from short-term and more urgent action to measures aimed at the long-term survival of cultural activities.

The corona pandemic and cultural policy objectives

Based on the analysis that has been carried out, a preliminary assessment of the consequences of the pandemic in relation to the three overall national cultural policy objectives can be made. Kulturanalys refers to the following three objectives: the independence objective ("culture shall be a dynamic, challenging and independent force based on freedom of expression"); the participation objective ("everyone shall have the opportunity to participate in cultural life"); and the societal objective ("creativity, diversity and artistic quality shall characterise the development of society").⁵

As far as the independence objective is concerned, the restrictions imposed by the pandemic have deprived culture creators and cultural actors of the income necessary for them to pursue their profession. The strained economy under which culture creators and cultural actors are forced to live can also be assumed to have reduced their ability to pursue their profession in an unbound manner.

The fact that cultural activities have basically been shut down during the pandemic has obviously made it impossible for everyone to participate in cultural life, which affects the participation objective. The digitalisation of parts of the cultural offering has enabled many people to participate in cultural life despite the restrictions, while the digital offering has not been able to reach all people. However, there is currently no basis for assessing which groups have been excluded from or included in this offering.

In a time of shut-downs, it is difficult for culture to be a force in the development of society as a whole. Beyond the aesthetic and democratic values of art and culture, our survey of the decline in employment in the field of culture shows that important socio-economic values have been lost during the pandemic.

---

⁵Myndigheten för kulturanalys 2020a, pages 26–27.

Need for knowledge and continued policy development

In order to achieve a more in-depth assessment of the consequences of the pandemic, the effects of both the restrictions and public interventions need to be followed over a longer period of time. In addition, in several areas, the data required to carry out a full analysis is missing. Kulturanalys currently identifies two knowledge needs as particularly central: 1) knowledge of the long-term consequences of digitalisation and 2) knowledge of the overall funding of the field of culture, with a particular focus on how funding from private and non-profit organisations interacts with funding from public operators. Finally, Kulturanalys identifies a particular need for improved coordination between different policy areas in the development of cultural policy, both in order to achieve cultural policy objectives and, on the other, in order to ensure early accuracy for crisis response.

Inledning

I regleringsbrevet för 2021 tilldelade regeringen Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) följande uppdrag:

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för kulturanalys att göra en översyn av effekterna inom kulturområdet med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. I uppdraget ingår att kartlägga hur landets kulturliv och kulturella infrastruktur, inom ideell, kommersiell och offentlig regi, drabbats av pandemin. I uppdraget ingår även att kartlägga regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas insatser till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Även insatser och effekter inom andra samhällsområden bör beröras i den mån det är relevant. Redovisningen ska ske till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 15 april och 6 oktober 2021.⁶

Bakgrunden till uppdraget är den coronapandemi (härefter pandemi) som sedan utbrottet i början av 2020 har påverkat stora delar av samhället. Under pandemin har regeringen, regionerna och kommunerna behövt hantera många olika branschers behov och problem, däribland de som drabbat kulturområdet. I takt med att restriktioner införts i syfte att minska kontakten mellan människor och därmed smittspridningen i samhället, har möjligheterna att genomföra publika kulturarrangemang successivt förändrats under pandemins gång.⁷ För många aktörer har problemen uppstått under pandemin, exempelvis för konstnärer och kulturskapare utan anställning som stått helt utan intäkter. Men pandemin kan även få konsekvenser på längre sikt, exempelvis för institutionerna om de förlorar kompetenser, besökare och uppdragstagare och därmed riskerar att inte kunna genomföra sina uppdrag.

---

⁶ Kulturdepartementet 2020a. Delredovisningen i april är i stora delar integrerad i denna slutredovisning.

⁷ SFS 2020:114.

Krisen för kulturområdet har av kulturministern beskrivits som exceptionell och akut och de politiska insatserna och krisstöden som genomförts med anledning av pandemin har också beskrivits som exceptionella, både till innehåll och omfattning.⁸ Behovet av att utreda insatsernas träffsäkerhet och effekter, och vilka lärdomar som kan dras därav kommer därför att vara ett viktigt arbete framöver.

Flera myndigheter har fått i uppdrag att utreda hur pandemin har påverkat olika delar inom kulturområdet. Vi har därmed använt flera andra myndigheters utredningar som underlag i vår kartläggning. Bland annat har Konstnärsnämnden analyserat hur pandemin har påverkat konstnärers ekonomiska och sociala villkor.⁹ Riksantikvarieämbetet har kartlagt de insatser som har införts och som planeras att införas av centrala, regionala och lokala museer för att möta de förändrade förutsättningarna med anledning av pandemin.¹⁰ Konstnärsnämnden, Statens kulturråd (Kulturrådet), Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) och Sveriges Författarfond (Författarfonden) har även fått i uppdrag att göra uppföljningar av de krisstöd som myndigheterna fördelat med anledning av pandemin.¹¹ Kulturrådet har i en rapport särskilt följt upp det statliga krisstödet till regionerna som fördelades genom kultursamverkansmodellen under 2020.¹² Vidare har Riksrevisionen inlett arbete med att granska de statliga pandemistöden till kultur- och idrottsområdet.¹³ Parallellt med Kulturanalys uppdrag har även utredningen om kulturlivets återstart genomförts och utredningens slutbetänkande överlämnades den 30 september till regeringen.¹⁴ Kulturanalys utredning skiljer sig från återstartsutredningen genom att fokusera ”bakåt” och

---

⁸ Kulturdepartementet 2020-04-01; Kulturdepartementet 2020-10-02a; Kulturdepartementet 2020-12-18.

⁹ Konstnärsnämnden 2021c.

¹⁰ Riksantikvarieämbetet 2021.

¹¹ Kulturdepartementet 2020b; Kulturdepartementet 2020d; Kulturdepartementet 2020e.

¹² Statens kulturråd 2021f.

¹³ Riksrevisionen 2021.

¹⁴ Kulturdepartementet 2020f; Kulturdepartementet 2021a.

kartlägga konsekvenserna och insatserna från när pandemin briserade och ett år framåt. Vi skiljer oss från de övriga utredningarna genom att ta ett så brett perspektiv som möjligt på hela kulturområdet.

Syfte och frågeställningar

Denna utredning syftar till att kartlägga och analysera dels pandemins konsekvenser på kulturområdet, dels de offentliga insatser som införts för att hantera dessa konsekvenser under pandemins första år. Den syftar också till att göra en första bedömning av de offentliga insatsernas träffsäkerhet.

I genomförandet av uppdraget har följande frågeställningar varit vägledande:

1. Hur har kulturområdet påverkats av pandemin?

Avsikten med den här frågan är att identifiera de problem och utmaningar som fanns inom kulturområdet redan före pandemin och som har blivit förvärrade av krisläget, men också de nya problem och utmaningar som har uppstått till följd av pandemin. Utredningen belyser hur pandemin påverkat kulturområdets verksamheter inom offentlig, privat och ideell regi.

2. Vilka insatser, på olika politiska nivåer, har införts för att möta den kris som drabbat kulturområdet till följd av pandemin?

Den här frågan avser att kartlägga insatserna som införts på statlig, regional och kommunal nivå för att dämpa de negativa konsekvenserna av pandemin inom kulturområdet.

3. Hur träffsäkra har de offentliga insatserna varit för att dämpa de negativa konsekvenserna av pandemin?

Avsikten med den här frågan är att utifrån tillgängliga data göra en preliminär bedömning av träffsäkerheten i de offentliga insatserna. Det är däremot för tidigt att analysera de långsiktiga effekterna av de olika stöden och insatserna.

Kulturanalys långsiktiga ambition är att ovanstående frågeställningar ska kunna följas upp under flera år framöver.

Avgränsningar

På grund av snäva tidsramar har det varit nödvändigt att avgränsa uppdraget. När det gäller de offentliga insatserna som införts har vi gjort en tidsmässig avgränsning till perioden 11 mars 2020 – 1 april 2021. Många viktiga offentliga insatser infördes efter 1 april 2021, liksom lättnader i restriktionerna mot allmänna sammankomster. Kulturanalys avser att belysa utvecklingen efter den 1 april 2021 i kommande utredningar. Vidare redovisar inte rapporten de ekonomiska belopp som satsats eller omfördelats på regional och kommunal nivå, då Kulturanalys behöver vänta in kvalitetssäkrade uppgifter för denna period. Uppgifter för 2020 kommer att publiceras i vår rapport *Samhällets utgifter för kultur 2020* i november 2021.

En annan avgränsning gäller de politikområden som ingår i kartläggningen av offentliga insatser. Utredningens huvudfokus ligger på kulturpolitiska insatser på samtliga politiska nivåer, det vill säga de som faller under utgiftsområde 17 i statsbudgeten samt motsvarande kategorier i regionala och kommunala budgetar. På den statliga nivån har vi dock även inkluderat ekonomiskt riktade insatser inom närings-, finans-, arbetsmarknads- och socialförsäkrings-, och hälso- och sjukvårdspolitiken som avsett att stötta företag och anställda generellt. Dessa krisinsatser refereras i det följande som generella insatser.¹⁵

Gällande effekterna för kulturverksamheter i ideell regi har vi i denna slutredovisning behövt avgränsa oss genom att till största delen fokusera på ett urval av riksorganisationerna på nationell nivå som företräder medlemmar i det civila samhället på nationell, regional och lokal nivå. Gällande effekterna för kulturverksamheter i privat regi har vi begränsat översynen till att främst redovisa statistik över sysselsättning inom den privata sektorn samt underlag från branschrapporter och andra myndigheter.

---

¹⁵ I vår delredovisning av uppdraget den 15 april 2021 ingick endast de kulturpolitiska insatserna i kartläggningen, se Myndigheten för kulturanalys 2021a.

Vidare kan vi i denna rapport endast i viss mån redovisa hur invånarnas kulturvanor har påverkats och utvecklats under pandemin, exempelvis genom Kulturanalys egen statistik om museibesöken under 2020, statistik från SOM-institutet, statistik från Mediebarometern samt statistik över hushållens konsumtion från SCB. Förutom uppgifter om museibesök och medievanor där gruppen barn och unga finns representerade, avgränsas därmed redovisningen av hur kulturdeltagandet har påverkats av pandemin främst till invånare från 16 år och uppåt.

Genomförande av uppdraget

Kulturanalys har genomfört uppdraget genom att kartlägga och analysera den dokumentation av pandemins konsekvenser, samt statliga och regionala insatser, som finns på regeringens, andra myndigheters och regionernas webbplatser. Materialet utgörs av sammanställningar av insatser, rapporter och övrig pandemirelaterad information såsom pressmeddelanden som publicerats under perioden mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021. Därutöver har vi inkluderat ytterligare sekundära källor i vår kartläggning, såsom rapporter om pandemins konsekvenser från kulturområdets yrkesförbund och intresseorganisationer.¹⁶

Gällande kartläggningen över insatser på kommunal nivå har Kulturanalys använt intervjumaterialet¹⁷ från delredovisningen i april som underlag för att utveckla en enkät som skickats till kulturchef eller motsvarande i Sveriges

---

¹⁶ Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) 2021; Sveriges Museer 2020, 2021; Svensk Scenkonst 2020, 2021b; Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) 2020a, 2020b; Musiksverige 2020; Sponsrings- och eventsverige (SES) 2020; Sveriges producenter och privatteatrar 2021; Folkbildningsrådet 2021b, 2021c; Länsteatrarna i Sverige 2021; Riksteatern 2021; Svensk biblioteksförening 2021; Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen 2021; Sveriges Biografägarförbund 2021.

¹⁷ Underlaget i aprils redovisning bestod av intervjuer med ett slumpmässigt urval av kulturchef/motsvarande i nio kommuner, se Myndigheten för kulturanalys 2021a.

samtliga 290 kommuner. 197 kommuner har besvarat hela enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 68 procent. I bilaga 1 redogör vi för hur enkäten har hanterats och analyserats.

Enligt regeringsuppdraget ska vi redovisa effekterna på kulturlivet i offentlig, privat och ideell regi. Genom kartläggningen över statliga, regionala och kommunala insatser samt med underlag från både egna och andra myndigheters rapporter har vi underlag för att kunna redovisa pandemins konsekvenser på det offentligt finansierade kulturlivet. Med anledning av variationen i tillgång till kvalitetssäkrade underlag kan vi redovisa konsekvenserna mer utförligt för vissa områden än för andra. Ett exempel på ett område där vi har tillgång till ett bättre underlag är museiområdet, där Kulturanalys har ansvar för den officiella statistiken, och där Riksantikvarieämbetet har kartlagt pandemins konsekvenser för Sveriges museer.¹⁸

Pandemins effekter på kulturverksamheter i privat regi kan vi redovisa främst genom sysselsättningsstatistik från SCB och genom material från tidigare publicerade rapporter av andra myndigheter och organisationer, exempelvis de bidragsgivande kulturmyndigheternas uppföljning av krisstöden.

Pandemins konsekvenser för kulturverksamheter i ideell regi har vi valt att redovisa utifrån ett intervjuunderlag med 11 företrädare (se bilaga 2) för olika riksorganisationer i det civila samhället, samt utifrån statistik och rapporter publicerade av organisationer inom det civila samhället. Vi bedömde det som särskilt angeläget att följa upp pandemins konsekvenser inom det civila samhället med anledning av de ideella aktörernas avgörande betydelse för att tillgängliggöra ett kulturutbud i hela landet.¹⁹

Inom ramen för uppdraget har samråd genomförts med ett urval aktörer. Vi har vid två tillfällen stämt av vår tolkning och fått ta del av erfarenheter om regionernas och kommunernas insatser med regionala och kommunala

---

¹⁸ Riksantikvarieämbetet 2021.

¹⁹ Jfr Myndigheten för kulturanalys 2019a.

kulturchefsnätverk inom Sveriges kommuner och regioner (SKR). Vi har även samrått med SKR gällande enkäten till kommunerna. Därutöver har vi samrått med Kulturrådet och Konstnärsnämnden, som också fått i regeringsuppdrag att följa upp insatser och effekter till följd av pandemin, för att på bästa möjliga sätt planera och genomföra våra respektive uppdrag. Ett särskilt samråd har upprättats med utredningen om kulturens återstart som redovisades den 30 september och till vilken Kulturanalys utredning har utgjort ett av flera underlag.

Vi har även samarbetat med Folkbildningsrådet och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) som har hjälpt oss ta fram relevant statistik över hur delar av kulturlivet i det civila samhället har påverkats under pandemin. Genom vårt nordiska samarbete har Kulturanalys Norden på uppdrag av Nordiska Ministerrådet även genomfört en kartläggning av pandemins effekter på kulturområdet i de nordiska länderna, vilket bidragit till reflektioner kring och placering av den svenska situationen i en internationell kontext.²⁰

Disposition

Rapporten består av tio kapitel där första kapitlet är en inledning.

Det andra kapitlet behandlar kulturområdets förutsättningar och infrastruktur och redovisar regeringens åtgärder för att förhindra smittspridningen.

Det tredje kapitlet redogör för förändringar i kulturutbudet och kulturdeltagandet till följd av pandemin. Det fjärde kapitlet redogör för ekonomiska konsekvenser för kulturskapare och kulturverksamheter under året med pandemin. Det femte kapitlet redogör för konsekvenser på kulturarbetsmarknaden.

---

²⁰ Nordiska Ministerrådet 2021.

De sjätte, sjunde och åttonde kapitlen kartlägger de offentliga insatser som infördes mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021 på statlig, regional och kommunal nivå för att möta de negativa konsekvenserna av pandemin.

Det nionde och sista kapitlet redovisar de slutsatser som kan dras gällande pandemin och de insatser som offentliga aktörer införde under 2020 och i början av 2021. Kapitlet avslutas med en diskussion om de mest centrala kunskapsbehoven och förslag till fortsatt politikutveckling.

Kulturområdets förutsättningar under pandemin

Detta kapitel syftar till att utgöra en bakgrund för vår utredning av pandemins konsekvenser inom kulturområdet. Vi redogör för kulturområdets särskilda förutsättningar och infrastruktur. Här ingår det kulturpolitiska ramverket som en viktig del. Därefter kommer vi att beskriva regeringens åtgärder för att hindra smittspridning i samhället.

Kulturområdets infrastruktur

Att ge en heltäckande bakgrund till förutsättningarna inom kulturområdet är inte enkelt gjort, eftersom det går att beskriva kulturområdet på många olika sätt, exempelvis utifrån aspekter som organisationsform, huvudmannaskap och finansiering. Ett annat sätt att kartlägga kulturområdet är att kategorisera utifrån dess många olika undersektorer eller konstområden. I 2018 års konstnärspolitiska utredning *Konstnär – oavsett villkor?* tydliggörs att konstområdena grupperas olika beroende på vilken politisk sektor som är avsändare,²¹ eller om grupperingen gjorts av exempelvis en intresseorganisation.²² Näringspolitikens indelning, under begreppet kulturella och kreativa näringar (KKN), identifierar konstområden i följande kategorier, som i detta sammanhang benämns branscher: arkitektur, audiovisuellt, bild och form, kulturarv, litteratur och press, litterärt och konstnärligt skapande, mode, reklam samt scenkonst.²³ Vidare kan branscher delas in enligt svensk näringsgrensindelning (SNI) och används då särskilt som underlag för ekonomisk statistik.²⁴ SNI 90-93 omfattar branscherna

---

²¹ SOU 2018:23.

²² Exempelvis branschorganisationen KLYS delar upp konstområden i branscherna: ord, ton, scen och film, samt bild och form.

²³ Tillväxtverket 2018.

²⁴ Statistiska centralbyrån 2021a.

kultur, nöje och fritid. Inom Kulturanalys uppdrag är det särskilt SNI 90 och SNI 91 som berörs i våra utredningar.²⁵ SNI 90 avser *Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet*²⁶ och SNI 91 avser *Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.*²⁷ Det är denna definition av kulturområdet, som SNI-koderna 90 och 91 innefattar, som är Kulturanalys utgångspunkt när vi har kartlagt pandemins konsekvenser för konstnärer och kulturskapare.

Oavsett vilken indelningsgrund som används, är det dock tydligt att olika delar av kulturområdet inte verkar isolerat från varandra. I stället överlappar de varandra i ett komplext nätverk där den ena individen eller organisationen är beroende av den andra för att kunna verka. En kulturaktör kan ha sin tillhörighet och sina uppdragsgivare hos en offentligt finansierad institution samtidigt som hos ett kommersiellt företag. Kulturaktörernas hemvist i både offentlig, ideell och kommersiell verksamhet tydliggörs även av de olika yrkes- och branschorganisationerna som organiserar kulturaktörer inom både offentlig och privat regi, exempelvis Svensk Scenkonst.²⁸ Det är inte utan anledning som kulturområdet allt oftare beskrivs som ett ekosystem, och tidigare har beskrivits som en värld, ett nätverk, ett maskineri – alla begrepp för att definiera kulturen som en större helhet som är beroende av sina mindre,

---

²⁵ SNI 92 avser *Spel- och vadhållningsverksamhet* och SNI 93 avser *Sport-, fritids- och nöjesverksamhet*, vilket Kulturanalys bedömer faller utanför vårt analysuppdrag.

²⁶ Inom SNI 90 finns undergrupperna:

90.01 Artistisk verksamhet

90.02 Stödtjänster till artistisk verksamhet

90.03 Litterärt och konstnärligt skapande

90.04 Drift av teatrar, konserthus o.d.

²⁷ Inom SNI 91 finns undergrupperna:

91.01 Biblioteks- och arkivverksamhet

91.02 Museiverksamhet

91.03 Vård av historiska minnesmärken och byggnader och liknande sevärdheter

91.04 Drift av botaniska trädgårdar, djurparker och naturreservat

²⁸ Svensk Scenkonst 2021a.

sammanlänkande enheter.²⁹ Kulturanalys Nordens rapport om coronapandemin i de nordiska länderna konstaterar också att kulturområdet kan förstås som en ”lapptäckesekonomi” (eller *patchwork economy*), på grund av att dubbeljobbandet (flera anställningar) liksom att vara så kallad kombinator (både anställd och frilansande företagare) är så frekvent inom kulturområdet.³⁰

Kulturlivets förutsättningar och logiker skiljer sig även från många andra arbetsmarknader. Kulturområdet utgörs inte enbart av de som arbetar konstnärligt med innehåll till verksamheterna, utan även av de som arbetar med dess mer tekniska och logistiska förutsättningar, av de som deltar som invånare och som konsument, och av de som finansierar verksamheterna. Alla dessa aktörer bidrar till de olika kulturupplevelser vi får tillgång till i samhället. Mångfalden av aktörer bidrar också till att flera logiker eller drivkrafter måste hanteras samtidigt, vilket delvis är anledningen till att kulturområdet utgör en komplex miljö.³¹ Detta innebär att det är svårt att beskriva kulturområdet som en homogen sektor med lika förutsättningar.

Även om kulturområdet kan beskrivas som drivet och präglad av flera logiker, har det ett par gemensamma principer som särskiljer det från andra sektorer.³² För det första finns det en tro på kulturens mening både inom och utom sektorn: att vi behöver kultur för att skapa värdefulla och meningsfulla liv och samhällen. För det andra är området självreflekterande till sin natur. Kulturområdets aktörer ställer sig ofta frågorna: Vad är kultur? Vad är intressant kultur? Dessa frågor behandlas inte minst i särskilda avdelningar för kultur i nyhetsmedierna. För det tredje finns det, till skillnad från många andra områden, en motvilja att prata om ekonomiska värden och värderingar inom kulturområdet. Inte desto mindre förekommer marknadslogiker även inom kulturområdet och för många är det självklart att kultur bidrar till såväl

---

²⁹ Becker, Faulkner och Kirschenblatt-Gimblett 2006; Hanspal 2012; Rodner och Thomson 2013.

³⁰ Nordiska Ministerrådet 2021.

³¹ Wikberg 2017.

³² Ibid.

estetiska och sociala värden som ekonomiska värden.³³ Kulturområdet kan beskrivas som drivet av en pågående krock mellan marknadslogik och dessa kulturens principer – en krock som ibland resulterar i låsningar men som ofta hanteras genom pragmatiska lösningar.³⁴ Dessa lösningar kan förstås som marknadslogiker anpassade för kulturskapare där de ständigt hanterar olika värden som kultur och konst både syftar till och även genererar: exempelvis sociala, demokratiska, ekonomiska och estetiska värden.

Kulturverksamheter i offentlig, privat och ideell regi

I detta avsnitt redogör vi för kulturområdets aktörer som bedriver verksamhet i offentlig, privat och ideell regi. Förutom denna indelning är det ofta utifrån organisatoriska perspektiv – som institutioner, fria kulturskapare och de ideella organisationerna – som de generella konsekvenserna av pandemin diskuteras. Detta är förklarligt då de institutionella, fria och ideella aktörerna inom kulturområdets olika delområden är tätt sammankopplade och beroende av varandra för att kulturens infrastruktur ska fungera.

Kulturinstitutioner kan ha såväl statliga, regionala och kommunala huvudmän som privata och ideella och utgörs av större och etablerade aktörer inom många kulturområden, exempelvis museer, musik- och scenkonstinstitutioner, arkiv, bibliotek och kulturskola. Ofta associeras kulturinstitutioner med aktörer med offentlig finansiering men även många privata aktörer betraktas som etablerade kulturinstitutioner, som exempelvis Fotografiska i Stockholm och Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby. En stor del av kulturområdets verksamhet utgörs även av det som ofta definieras som det fria kulturlivet, det vill säga fria professionella konstnärer och kulturskapare. Det fria kulturlivet avser även stödföretag som jobbar inom kulturområdets infrastruktur ”bakom” det konstnärliga innehållet (till exempel scentekniker, konsertarrangörer, festivalbokare, konstpedagoger, gallerister).³⁵ Bland företagare i SNI 90-91 är det ca 86 procent

---

³³ Borgblad 2019; Modig och Modig 2013; Vestheim 2008.

³⁴ Borgblad 2019.

³⁵ Statens kulturråd 2021a; Statens kulturråd 2021d.

som har enskild firma och ca 14 procent som har aktiebolag.³⁶ Det som utmärker det fria kulturlivet jämfört med det institutionella är att verksamheten och arrangemangen ofta är organiserade i projektform, dvs. att de drivs med projektmedel och inte, som större aktörers verksamhet, med driftsanslag och verksamhetsmedel. I praktiken innebär det ofta att de arrangerar och kulturskapare i fria verksamheter som inte har stor kommersiell bäring arbetar med små projektmedel och att de bedriver och planerar verksamhet med osäker framtida finansiering.³⁷

Professionella fria kulturskapare arbetar inom alla samhällssektorer med såväl offentligt finansierade uppdrag som kommersiellt. Ofta får även de genomföra en större eller mindre del av det konstnärliga arbetet på ideell basis, innan de inom olika uppdrag kan erhålla ekonomisk ersättning som inte alltid täcker hela arbetsinsatsen.³⁸ De större institutionerna är vanliga arbets- och uppdragsgivare för de fria kulturskaparna, såsom exempelvis stadsteatrar, symfoniorkestrar, konstmuseer och bibliotek. Likaså organisationer inom folkbildningen som studieförbund och folkhögskolor, trossamfund och föreningar inom det civila samhället samt inte minst de kommersiella arrangörerna inom evenemangsbranschen. Frilansande kulturskapare kan även under vissa villkor anställas inom särskilda alliansverksamheter, till exempel scenkonstallianserna.³⁹

Även ideella aktörer i det civila samhället utgör en betydande faktor inom kulturområdet. Det civila samhällets kulturliv är mycket heterogent till sin organisationskaraktär. Kulturrådet konstaterar i en nyligen publicerad rapport att inom arrangörsledet är det fria kulturlivet, särskilt musik- och utställningsarrangörer, till stor del organiserat inom civilsamhället.⁴⁰ Kulturverksamhet i det civila samhället kan bedrivas och stödjas av allt ifrån

---

³⁶ Statistik från SCB, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-14. Uppgifterna avser 2019.

³⁷ Statens kulturråd 2020a.

³⁸ Konstnärsnämnden 2011.

³⁹ Teateralliansen 2021; Dansalliansen 2021; Musikalliansen 2021.

⁴⁰ Statens kulturråd 2021d.

organisationer med myndighetsuppdrag, t.ex. Folkbildningsrådet,⁴¹ till små grupper, t.ex. lokala teaterföreningar. Framför allt utgör det civila en viktig kraft i den politiska målsättningen om att nå ut till alla delar av Sverige,⁴² inte minst i dess roll som arrangörer av kulturaktiviteter på lokal nivå.⁴³ Ideella aktörer inom det civila samhället utmärker sig genom att inte vara vinstdrivande och där de som deltar och är aktiva gör det på ideell basis,⁴⁴ samtidigt som de ofta använder sig av näringsverksamhet och annan ekonomisk verksamhet som genererar intäkter för att finansiera organisationerna.⁴⁵ Liksom kulturområdet överlag utgörs kulturlivet inom det civila samhället av ett sammansatt och ofta överlappande nätverk där det är många såväl nationella förbund som lokala föreningar som samverkar och organiserar sig gemensamt. CIVILSAMHÄLLET står även för en stor del av det lokala kulturlivets infrastruktur genom att det är många av förbunden som bistår med samlingslokaler där kulturaktiviteter kan genomföras, t.ex. Våra Gårdar och Bygdegårdarna.

Den brokiga miljö och arbetsmarknad som utgör kulturområdet är på ett sätt det som gör att kulturområdet har möjlighet att vara levande, dynamiskt och tillåta mångfald både bland aktörer och utbud. Men komplexiteten av organisationer, anställningsformer, inkomstmöjligheter, uppdrag och arrangemang, innebär också att de kulturaktörer som har sämst ekonomiskt skyddsnät riskerar att drabbas hårt vid en kris som pandemin.

I följande avsnitt redogör vi kortfattat för det kulturpolitiska ramverk som ingår som en viktig del i kulturområdets infrastruktur och förutsättningar. Det kulturpolitiska ramverket reglerar den offentligfinansierade kulturen, inklusive de krispaket riktade till kulturområdets verksamheter i offentlig, privat och ideell regi som upprättats med anledning av pandemin.

---

⁴¹ Folkbildningsrådet 2021a.

⁴² Myndigheten för kulturanalys 2019a; NOD 2021; Statens kulturråd 2021a.

⁴³ Statens kulturråd 2021d.

⁴⁴ NOD 2021; Myndigheten för kulturanalys (Harding, Tobias) 2012.

⁴⁵ Statens kulturråd 2021d.

Det kulturpolitiska ramverket

Ansvar för den offentligt finansierade kulturpolitiken följer den svenska decentraliserade besluts- och förvaltningsmodellen med det kommunala självstyret som en viktig utgångspunkt. Det kulturpolitiska ansvaret är därför uppdelat mellan stat, regioner och kommuner, där ansvaret för regioner och kommuner i stora delar är ett frivilligt åtagande. Av de cirka 30 miljarder som varje år utgör de offentliga utgifterna för kultur, står staten för ungefär 45 procent, kommunerna för 40 procent och regionerna för 15 procent av utgifterna.⁴⁶ I Kulturanalys Nordens rapport om pandemins effekter på kulturområdet i de nordiska länderna konstateras att särskilt den nordiska kulturpolitiken, däribland den svenska, karakteriseras av ett par gemensamma, utmärkande drag.⁴⁷ Kulturområdet präglas av en välfärdsorienterad politik, är starkt offentligt finansierat och relativt lågt privat finansierat, har aktiva intresseorganisationer med inflytande, och ska präglas av principen om armlängds avstånd.

Merparten av statens bidragsgivning till kulturell verksamhet sker genom Kulturrådet. Kulturrådet fördelade 2019 sammanlagt 2,4 miljarder kronor i bidrag till kulturverksamheter i landet, varav drygt hälften fördelades till regionala kulturverksamheter genom kultursamverkansmodellen.⁴⁸ Kulturrådet räknar exempelvis bidragen till alliansverksamheter, litteraturstöd och kulturskriftstöd som nationella, liksom delar av stödet till aktörer inom teater och dans, vars verksamhet inte är begränsad till en specifik region. Även bidrag till biblioteksverksamhet samt Skapande skola utgjorde stora bidragsposter, bidrag som främst riktar sig till kommunala verksamheter. Kulturrådet fördelar endast medel till verksamheter, medan enskilda kulturutövare i stället kan vända sig till Konstnärsnämnden, som fördelar stipendier och bidrag. Inom filmområdet är stiftelsen Filminstitutet en central

---

⁴⁶ Myndigheten för kulturanalys 2020b.

⁴⁷ Nordiska Ministerrådet 2021.

⁴⁸ Statens kulturråd 2020b. Under pandemiåret 2020 utökades den statliga bidragsgivningen markant och Kulturrådet fördelade sammanlagt 3,9 miljarder både i krisstöd och ordinarie stöd. Se Statens Kulturråd 2021e.

aktör. Det finns också flera andra viktiga bidragsförmedlande instanser, såsom Författarfonden, Musikverket, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet och Sametinget. De huvudsakliga bidragsgivande myndigheterna till kulturområdet, också under pandemin, har varit Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Filminstitutet, Författarfonden och Sametinget.

Regionernas totala utgifter på kulturområdet 2019 uppgick till 4,7 miljarder kronor.⁴⁹ Av de regionala utgifterna utgör teater och musik det största utgiftsområdet, vilket sammanlagt uppgick till 1,7 miljarder kronor 2019. Regionerna tillför även bidrag till studieförbund samt folkhögskolor. Kultursamverkansmodellen innebär att statliga medel som tidigare fördelades direkt till regionala kulturaktörer nu fördelas av regionerna efter ansökan hos Kulturrådet. Alla regioner förutom Stockholm ingår i kultursamverkansmodellen. Sedan kultursamverkansmodellen infördes 2011 fördelar regionerna årligen sammanlagt 1,3 miljarder kronor ur statliga medel till lokala och regionala kulturverksamheter.⁵⁰ Fria kulturaktörer får inte del av stöden inom kultursamverkansmodellen utöver de uppdrag som de genomför vid de regionala och kommunala institutionerna.

Kommunernas totala utgifter på kulturområdet 2019 uppgick till 12,2 miljarder kronor.⁵¹ De kommunala kostnaderna för kultur består till största delen av kostnader för kulturskolor och bibliotek, vilka utgjorde

---

⁴⁹ Myndigheten för kulturanalys 2020b.

⁵⁰ Statens kulturråd 2021b. De kulturområden som ingår i kultursamverkansmodellen är:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet
- museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete
- biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet
- professionell bild- och formverksamhet
- regional enskild arkivverksamhet
- filmkulturell verksamhet
- främjande av hemslöjd.

⁵¹ Myndigheten för kulturanalys 2020b.

60 procent av kommunernas totala kulturkostnader 2019. I övrigt återfinns bland annat även bidrag till studieförbund och kulturföreningar i de kommunala kulturkostnaderna.

Förutom de kommunala och regionala bidragen tillför regeringen varje år ungefär fyra miljarder kronor till folkbildning via Folkbildningsrådet, som är en ideell förening med vissa myndighetsuppdrag, till exempel att fördela statliga medel till aktörer inom det civila samhället. Detta gör folkbildningen till en av de största utgiftsposterna under utgiftsområde 17.⁵² Stöd till folkbildning utgör också en viktig post i regionernas och kommunernas budgetar.

I den budgetproposition för utgiftsområde 17 som presenterades i september 2020 konstaterar regeringen att pandemin tydliggjort att kulturskapares infrastruktur och villkor måste stärkas samt att pandemin påverkar möjligheten att nå de kulturpolitiska målen.⁵³ Kulturområdet berörs dock av åtgärder inom andra politikområden än enbart kulturpolitiken. I det följande redogör vi kort för de åtgärder som med anledning av pandemin fått avgörande konsekvenser för förutsättningarna på kulturområdet, inklusive det kulturpolitiska ramverket, nämligen regeringens åtgärder i syfte att minska smittspridningen.

Regeringens åtgärder för att begränsa smittspridningen

Regeringens åtgärder påbörjades den 11 mars 2020, dagen efter Sveriges första dödsfall i sjukdomen Covid-19 och den dag då WHO officiellt klassificerade coronaviruset som en internationell pandemi.⁵⁴ En begränsning på 500 personer vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar infördes. Detta motiverades med att man ville undvika större arrangemang

---

⁵² Proposition 2020/21:1.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ WHO 2020.

och minska resandet mellan regioner.⁵⁵ Den 27 mars ändrades denna begränsning till 50 personer, vilket betydde att många kulturarrangemang ställdes in helt.⁵⁶

Att regeringen valde att begränsa just allmänna sammankomster och offentliga tillställningar beror på ett undantag i Sveriges regeringsform som stadgar att

mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.⁵⁷

Detta innebar att det enbart fanns möjlighet att inskränka *tillståndspliktiga* arrangemang, till vilka allmänheten har tillträde. Dessa innefattar demonstrationer och ”teaterföreställningar, biografföreställningar, konserter och andra sammankomster för att framföra konstnärligt verk”.⁵⁸

Regeringens åtgärder mötte en del kritik från aktörer inom kulturområdet. En stor del av kritiken mot dessa inskränkningar har kretsat kring en upplevd godtycklighet i vilka arrangemang som påverkats av restriktionerna. Kritikerna har hävdat att det inte har tagits tillräcklig hänsyn till arrangemangens olika förutsättningar att genomföras på ett smittsäkert sätt, samtidigt som det fortfarande funnits möjligheter att samlas i stora antal i sammanhang som inte utgör allmän sammankomst eller offentlig tillställning, t.ex. på köpcentrum eller i kollektivtrafiken.⁵⁹

---

⁵⁵ Folkhälsomyndigheten 2020-03-11.

⁵⁶ Justitiedepartementet 2020a.

⁵⁷ SFS 1974:152 2 kap. 24 § RF.

⁵⁸ SFS 1974:152 2 kap. 1–3 § OL.

⁵⁹ Se t.ex. Sveriges Television 2020.

Under hösten, efter att smittspridningen minskat under sommaren, aviserades den 29 september 2020 därmed ett undantag, det så kallade trubadurundantaget, från förbudsförordningen gällande arrangemang på serveringsställen.⁶⁰ Enligt regeringens pressmeddelande innebar undantaget att

arrangemang på serveringsställen som träffas av den tillfälliga lagen om smittskyddsåtgärder på serveringsställen, det vill säga till exempel restauranger och caféer, inte träffas av förbudet om allmänna sammankomster och tillställningar. Konserter som hållits på restauranger träffades tidigare inte bara av kraven på serveringsställen, utan även av förbudet mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Därigenom skapar regeringen en ordning där samma verksamhet inte behöver förhålla sig till olika regelverk beroende på vilka aktiviteter som pågår i lokalerna. Regeringen kommer alltså justera den orimlighet som finns i dag.⁶¹

Utifrån hur de tidigare restriktionerna fallit ut och drabbat såväl kulturskapare som arrangörer, justerade regeringen alltså förbudsförordningen. Dessutom gav regeringen under hösten indikationer på att åter igen höja den så kallade publiksiffran till 500.⁶² Så blev dock inte fallet. I stället annonserades den 22 oktober 2020 att man från och med 1 november skulle införa ett undantag för sittande publik, vilket innebar att 300 personer fick samlas om vissa ytterligare krav var uppfyllda.⁶³ Men redan några veckor senare, den 16 november, aviserade regeringen de ditintills hårdaste restriktionerna och förbjöd allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare.⁶⁴ Undantaget för sittande publik fanns kvar, men samtliga länsstyrelser, som hade beslutanderätt i frågan, valde att begränsa även sittande arrangemang till åtta deltagare.⁶⁵

---

⁶⁰ Justitiedepartementet 2020-09-29.

⁶¹ Ibid.

⁶² Socialdepartementet 2020-10-09; Justitiedepartementet 2020-09-29.

⁶³ Justitiedepartementet 2020-10-22.

⁶⁴ Justitiedepartementet 2020-11-16.

⁶⁵ Justitiedepartementet 2020b.

Den 18 december 2020 aviserades ytterligare restriktioner där regeringen bland annat uppmanade regioner och kommuner att omedelbart ”stänga all verksamhet som allmänheten har tillträde till och som inte är nödvändig”,⁶⁶ vilket delvis innefattade mötesplatser och museer. Restriktionerna skulle gälla fram till den 24 januari och ledde till en omfattande nedstängning av offentlig kulturverksamhet. Redan den 9 december 2020 annonserade regeringen dock att man hade för avsikt att införa en tillfällig pandemilag, vilken skulle underlätta för riktade i stället för generella begränsningar i mötes- och rörelsefriheten.⁶⁷ Den 4 januari 2021 presenterades förslaget om den tillfälliga pandemilagen för att kunna införa mer träffsäkra begränsningar för att förhindra spridningen av covid-19.⁶⁸ Samma dag presenterades även ändringar i lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen så att den skulle ge ytterligare möjligheter att införa begränsningar för serveringsställen. Den nya lagen och lagändringarna föreslogs börja gälla från den 10 januari 2021 och innebar eventuella särskilda begränsningar för verksamheter och platser som exempelvis allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, platser för fritids- eller kulturverksamhet som är öppna för allmänheten och platser för privata sammankomster.

I slutet av januari och början av februari meddelade regeringen att restriktionerna gällande bland annat serveringsställen och rekommendationer för hemarbete skulle förlängas.⁶⁹ Vid dessa tillfällen meddelade regeringen dock att idrotts-, fritids-, och kulturaktiviteter för barn och unga födda 2002 och senare, såväl utomhus som inomhus, skulle undantas från uppmaningen att stänga ner offentliga verksamheter som inte ansågs nödvändiga. Med stöd av pandemilagen presenterade regeringen den 17 februari 2021 förslag om justeringar gällande begränsningsförfordningen som skulle möjliggöra för mer anpassade åtgärder för olika typer av verksamheter beroende på deras förutsättningar, men samtidigt föreslogs skärpta krav på smittskyddsåtgärder

---

⁶⁶ Socialdepartementet 2020.

⁶⁷ Socialdepartementet 2020-12-09.

⁶⁸ Socialdepartementet 2021-01-04; Proposition 2020/21:79.

⁶⁹ Socialdepartementet 2021a; Socialdepartementet 2021b.

för exempelvis museer och konsthallar.⁷⁰ Till följd av den ökade smittspridningen i samhället beslutade regeringen den 24 februari att förlänga och skärpa restriktionerna för serveringsställen och de allmänna råden ytterligare.⁷¹ Under mars förlängde regeringen även uppmaningen som tidigare riktats till kommuner och regioner att de verksamheter som inte är nödvändiga och som allmänheten har tillträde till, och som inte regleras enligt begränsningsförfordningen, bör hållas stängda.⁷² Liksom tidigare var det regionerna och kommunerna själva som fick bedöma vilka verksamheter som berördes. Den 31 mars meddelade regeringen även att man, på inrådan av Folkhälsomyndigheten, avvaktade med att gå vidare med de tidigare föreslagna nya deltagartaken till dess att smittläget förbättrats:

En preliminär bedömning av Folkhälsomyndigheten är att dessa nya regler kan träda i kraft den 3 maj 2021, men det förutsätter att det epidemiologiska läget är bättre då.⁷³

Sedan pandemin bröt ut i mars 2020 med gradvis skärpta restriktioner som följd har det kommit rapporter och uppgifter från regioner, kommuner, myndigheter och branschorganisationer som utifrån olika perspektiv har gett oss en bild av pandemins effekter inom kulturområdet under drygt ett år. I nästföljande tre kapitel kommer vi att redogöra för pandemins konsekvenser inom kulturområdet till följd av smittläget och de därmed införda restriktionerna och rekommendationerna för att undvika smittspridning.

---

⁷⁰ Socialdepartementet 2021-02-17, dessa skärpta krav infördes sedan den 4 mars 2021, se Socialdepartementet 2021-03-04.

⁷¹ Socialdepartementet 2021c.

⁷² Socialdepartementet 2021-03-04; Socialdepartementet 2021d.

⁷³ Socialdepartementet 2021d. De nya deltagartaken och regeringens plan för avveckling av restriktionerna presenterades den 27 maj 2021.

Sammanfattning

- Kulturområdets aktörer kan förenklat delas in i institutionella, fria och ideella aktörer, som har att förhålla sig till förutsättningar inom den offentliga kulturpolitiken, på marknaden samt i det civila samhället.
- Många kulturaktörer är för sin inkomst beroende av intäkter från såväl offentlig kulturpolitik som näringsverksamhet. Många professionella kulturskapare förutsätts även genomföra delar av den konstnärliga arbetsinsatsen på ideell basis.
- Komplexiteten av organisationer, anställningsformer, inkomstmöjligheter, uppdrag och arrangemang, innebär att de kulturaktörer som har sämst ekonomiskt skyddsnät riskerar att drabbas extra hårt vid en kris som pandemin.
- Regeringens åtgärder för att begränsa smittspridningen genom rekommendationer samt gradvis allt kraftigare restriktioner av besöksantalet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, har fått omfattande konsekvenser inom de delar av kulturområdet som till stora delar är beroende av en betalande publik.

Förändrat och minskat kulturutbud och deltagande

I detta kapitel redogör vi för hur pandemin har påverkat kulturutbudet och kulturdeltagandet.

Förändrat kulturutbud...

Restriktionerna och rekommendationerna för att begränsa smittspridningen har lett till lågt eller i vissa fall obefintligt kulturutbud för deltagare. Särskilt påverkat är det utbud som kräver fysisk interaktion, exempelvis folkdans, dansband och körsång liksom föreställningar och evenemang som kräver fysiskt närvarande publik. Restriktionerna har dels medfört att stora delar av kulturutbudet har ställts in, men också att formerna för kulturutbudet har förändrats, till exempel genom att det sker digitalt eller genom att flytta aktiviteter utomhus med färre antal deltagare. Kulturarrangörer har dock påverkats mycket olika av sina möjligheter till omställning och anpassning till en digitaliserad och smittsäkrad verksamhet.⁷⁴ Kulturområden som scenkonsten med långa ledtider (flera år är inte ovanligt) har inte kunnat planera för framtiden när riktlinjer gällande allmänna sammankomster ständigt har förändrats. Även ledtiderna för internationella evenemang förbereds år i förväg.⁷⁵ Det är många kulturevenemang som nu planeras att genomföras när regeringen har meddelat att restriktionerna släpps från och med den 29 september 2021.⁷⁶ Ytterligare en utmaning blir då att undvika krockar mellan evenemang. De verksamheter som har kunnat flyttas fram riskerar att trängas med redan planerat program. Ett utökat utbud behöver inte

---

⁷⁴ Statens kulturråd 2021d; Intervjuer med företrädare för det civila samhällets kulturliv, se bilaga 2; Kulturanalys kommunenkät, se bilaga 1.

⁷⁵ SES 2020.

⁷⁶ Kulturdepartementet 2021-09-07; Malmqvist, Norberg, Balke och Cederskog 2021.

nödvändigtvis leda till ett ökat antal deltagare. Exempelvis uppger Riksteatern i vår intervjustudie att konkurrensen om konstnärer och kulturskapare som kan anlitas till uppskjutna och inställda arrangemang befaras öka.

Nedan följer en redogörelse där vi har försökt kartlägga hur utbudet i Sverige har påverkats på nationell, regional och lokal nivå samt hur utbudet i privat regi och det civila samhällets kulturutbud har påverkats av pandemin.

Kulturutbud i statlig regi

På grund av restriktionerna och de allmänna rekommendationerna har ett stort antal museer i Sverige haft stängt under pandemin. Kulturanalys rapport *Museer 2020* visar att besöken till de centrala museerna minskade med 66 procent jämfört med 2019 och att besöken till övriga statliga museer minskade med 70 procent.⁷⁷ De publika aktiviteterna har också påverkats av pandemin. På de centrala museerna minskade de publika aktiviteterna under 2020 totalt med 67 procent jämfört med 2019. Mest minskade antalet konserter, musikevenemang och scenkonstföreställningar (95 procent) samt visningar och guidningar inom museet, kurser och studiecirkel (80 procent). Aktiviteter utanför museet (och utomhus) ökade dock under 2020. De centrala museerna nästan femdubblade antalet genomförda aktiviteter i kategorin *övrig programverksamhet utanför museet* och kategorin *vandringar utanför museet* ökade med 43 procent.

Riksantikvarieämbetets rapport beskriver också att de centrala museerna har jobbat med anpassningar av lokalerna för att minska risken för smittspridning vid besök.⁷⁸ Av den anledningen har många museer även ställt om till verksamhet utomhus, men mest framträdande är omställningen till digital verksamhet. Det digitaliserade utbudet har dock skett på bekostnad av redan påbörjade digitala satsningar, som t.ex. att digitalisera och utveckla museisamlingar.

---

⁷⁷ Myndigheten för kulturanalys 2021b.

⁷⁸ Riksantikvarieämbetet 2021.

Nationalscenerna Operan och Dramaten har på grund av publikrestriktionerna i hög grad digitaliserat sitt utbud under pandemin.⁷⁹ Operan lanserade sin egen betalfria digitala kanal Operan Play i mars 2020 och har genom den, liksom genom den internationella digitala betalfria operakanalen Opera Vision, presenterat både nyproducerade och tidigare inspelade föreställningar inom både opera, konsert och dans. Förutom det digitala utbudet har sångare, musiker och dansare från Operan uppträtt i mindre grupper för äldreboenden, skolor och särskilda boenden. Även Dramaten har satsat på digitalt framförda föreställningar genom den betalfria tjänsten Dramaten Play, men har också genomfört fysiska föreställningar utomhus med fokus på målgruppen barn och unga.

Kulturutbud på regional nivå

Enligt Kulturrådets uppföljning av krisstödet till det regionala kulturlivet är det inom scenkonsten och musikområdet som de mest utsatta verksamheterna finns.⁸⁰ Krisstöden har t.ex. använts till att täcka inkomstbortfall men även till kostnader som uppstått för att möjliggöra kulturutbud digitalt, utomhus eller genom att flytta till tillfälliga lokaler som passat bättre ur smittskyddssynpunkt. Överlag har verksamheterna i regional regi – inom samtliga konstområden – i hög grad anpassat sina verksamheter till digitalt format. Vidare konstaterar Kulturrådet att utifrån underlaget i arbetet med att fördela det statliga krisstödet till regionerna är det fria kulturlivet hårdast drabbat av pandemin.

Riksantikvarieämbetet konstaterar i sin rapport om museisektorn under pandemin, att regionala museer, liksom övriga museer, har drabbats av intäktsbortfall från entréavgifter, restaurang- och kaféverksamhet, lokaluthyrning, visningar och andra arrangemang.⁸¹ Digitaliseringen av utbudet har också påskyndats under pandemin. Enligt rapporten förväntas det digitala utbudet integreras i den ordinarie verksamheten även på längre sikt, men

---

⁷⁹ Kungliga Operan 2021; Kungliga Dramatiska Teatern 2021.

⁸⁰ Statens kulturråd 2021f.

⁸¹ Riksantikvarieämbetet 2021.

många regionala museer har uppgett att digitaliseringen som bedrevs under pandemin endast var möjlig på grund av att stor del av ordinarie verksamhet låg nere. Den digitala omställningen har varit mycket resurs- och kompetenskrävande på de regionala museerna. Till skillnad från de centrala museerna, har digitaliseringen och utvecklingen av samlingarna på de regionala museerna kunnat fortgå under, och till och med underlättats av, pandemin.

Även den nationella organisationen Länsteatrarna i Sverige som samlar den regionala scenkonsten, redovisar i sin verksamhetsberättelse för 2020 att vissa av de regionala teatrarna genomförde föreställningar utomhus för skolor och för äldreboenden.⁸² De flesta av teatrarna har också genom det tillfälliga upphovsrättsavtalet visat inspelade föreställningar digitalt.

Ett problem som lyfts fram från regionalt håll är relationen mellan centrum och periferi i glesa län; att nå ut till nya målgrupper var ett problem redan innan och är det ännu mer nu.⁸³ Pandemin uppges ha förstärkt demografiska och geografiska ojämlikheter ytterligare genom att förutsättningarna ser olika ut regionalt. Till detta kommer även utmaningen att få människor att faktiskt våga delta i fysiska evenemang igen, när pandemin och smittspridningen tillåter detta.

Kulturutbud på kommunal nivå

När kulturarrangörer uppmanades att ställa in eller skjuta upp sina planerade allmänna aktiviteter som innebar fysiska möten från och med den första april 2020, drabbades kommunerna, liksom regionerna, i huvudsak av inställd verksamhet: workshoppar, föreläsningar, föreställningar, konserter, utställningar.⁸⁴ En del verksamheter har dock inte vetat hur de skulle agera

---

⁸² Länsteatrarna i Sverige 2021.

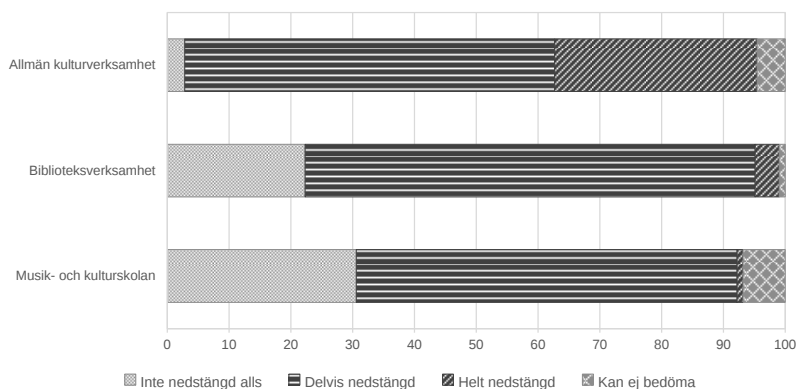
⁸³ Myndigheten för kulturanalys 2021c.

⁸⁴ KLYS 2020a, 2020b; Myndigheten för kulturanalys 2021d.

enligt de allmänna rekommendationerna och vissa institutioner stängde trots att de kunde ha hållit öppet.⁸⁵

Majoriteten av de 206 kommuner som besvarade vår enkätfråga om huruvida kulturverksamheterna varit stängda uppger att det som kallas allmän kulturverksamhet (dvs. museer, scenkonstverksamhet, konsthallar, utställningslokaler, programverksamhet, filmvisningar samt kulturhus) har varit helt (35 procent) eller delvis (60 procent) nedstängt under pandemins första år, se figur 1.

Figur 1. Nedstängning av kommunal kulturverksamhet mars 2020-1 april 2021, procent.

Källa: Kulturanalys kommunenkät

Vad gäller biblioteken uppger 22 procent av kommunerna att de inte stängde dem alls, men i de flesta kommuner (75 procent) hölls biblioteken delvis stängda. Musik- och kulturskolan var den kommunala verksamhet som var mest öppen, i närmare 30 procent av kommunerna höll man öppet, men i 60 procent av kommunerna var den delvis nedstängd. Kulturrådets

⁸⁵ Intervjuer med kommunal kulturchef/motsvarande 2021, se Myndigheten för kulturanalys 2021a; Myndigheten för kulturanalys 2021d.

enkätundersökning om just Kulturskolans verksamhet under vintern och våren 2021 (11 januari-15 mars 2021) visar att endast 11 procent av de svarande kommunerna hade haft Kulturskolan helt stängd.⁸⁶ Rapporten visar även att i de kommuner (89 procent) som inte stängde Kulturskolorna infördes många olika typer av anpassningar för att kunna bedriva verksamheten, exempelvis i form av enskild undervisning istället för i grupp, eller distansundervisning. Under perioden 1 mars 2020-15 mars 2021 var det 90 procent av kommunerna som uppgav att de bedrivit distansundervisning.

Det är värt att notera att enligt Kulturanalys kommunenkät är det ganska få som har angett att de helt stängde ned biblioteksverksamheten eller musik- och kulturskolan (4 respektive 1 procent). En viktig utmaning för kommunerna är att nå målet om att tillgängliggöra kultur trots den pågående pandemin. I Kulturanalys kommunenkät var det 70 procent av de svarande som upplevde en utmaning i att nå ut med kulturutbud till barn och unga och likaså i att erbjuda ett fysiskt kulturutbud som människor ur ett smittsäkerhetsperspektiv vågar delta i. En nödvändighet för att nå målet om tillgänglig kultur är att de kulturaktörer som skapar det utbud som krävs för att målgrupperna ska kunna ta del av kultur – till stor del ideella och frilansande aktörer – överlever ekonomiskt genom pandemin. 66 procent av kommunerna uppgav att ett allvarligt eller mycket allvarligt problem var just att kunna skapa arbetstillfällen för konstnärer och kulturskapare under pandemin. Den största utmaningen för kommunerna bestod dock i att planera verksamheter på grund av det ovissa läget. 86 procent upplevde detta som ett allvarligt eller ett mycket allvarligt problem.

Vad gäller biblioteken visar medlemsorganisationen Svensk Biblioteksförenings rapport att även om Boken kommer-tjänsten och hemleveranser har ökat under pandemin, har dock den uppsökande verksamheten hos biblioteken blivit lidande i många kommuner, då besök på till exempel äldreboenden inte har varit möjliga.⁸⁷ Enligt rapporten har delar av den

---

⁸⁶ Statens kulturråd 2021c.

⁸⁷ Svensk biblioteksförening 2021.

vanliga biblioteksverksamheten påverkats. Bibliotekets möjlighet att vara en plats att uppehålla sig på, t.ex. som studieplatser, har tagits bort. Likaså har den ofta självpåtagna rollen att vara kommuninvånarnas medborgarkontor påverkats, och ofta drabbat de som inte har tillgång till dator hemma. I rapporten framkommer att kommunerna hanterat folkbiblioteken väldigt olika under pandemin, exempelvis gällande öppethållande, vilken roll de ska spela i samhället och vilka tjänster de ska erbjuda allmänheten.

Riksantikvarieämbetets kartläggning av hur de lokala museerna påverkats under pandemin visar att många av de mindre museerna hade liten erfarenhet av digital verksamhet, men att många överlag upplever den digitala utvecklingen som positiv.⁸⁸ Det är dock många av de lokala museerna som oroar sig för att besökarna, liksom volontärerna, efter pandemin inte ska våga komma tillbaka.

Kulturutbud i privat regi

Förbuden mot allmänna sammankomster med fler än 50 deltagare hade tidigt under våren en negativt normerande inverkan på arrangörers och besökares vilja att samlas fysiskt för kulturella aktiviteter.⁸⁹ Enligt en rapport från Kulturrådet fanns det högsta antalet privata arrangörer som beviljades krisstöd för inställda evenemang inom musikområdet.⁹⁰ Vissa kulturarrangörer i den privata sektorn hade dock möjlighet att ställa om till ett digitalt utbud. Exempelvis arrangerade Bokmässan, som är en av få privata arrangörer av litteraturevenemang i Sverige,⁹¹ en helt digital mässa 2020, till följd av restriktionerna gällande fysiska möten.⁹² Enligt Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) bidrog även den allmänna smittspridningen som sådan till att deltagarna själva valde att inte besöka

---

⁸⁸ Riksantikvarieämbetet 2021.

⁸⁹ KLYS 2020a.

⁹⁰ Statens kulturråd 2021d.

⁹¹ Ibid.

⁹² Bokmässan 2021.

fysiska kulturevenemang, särskilt den äldre målgruppen.⁹³ Enligt föreningen Sveriges producenter och privatteatrars rapport *Låt oss jubla igen* har organisationerna de företrädare varit tvungna att stänga ned 98 procent av sin verksamhet sedan restriktionerna infördes.⁹⁴ Likaså har reserestriktionerna i Sverige och andra länder enligt KLYS inneburit att kulturaktörer har haft svårt att bedriva planerad verksamhet utomlands, men även turnéer nationellt har drabbats.⁹⁵

Biograferna står också för ett stort kulturutbud i privat regi, om än många biografer bedrivs av ideella föreningar.⁹⁶ Biografägarförbundet i Sverige uppger att så gott som samtliga biografer stängde ned under våren 2020 och har sedan haft helt eller delvis stängda salonger under pandemin utifrån publikrestriktionerna med max 50 respektive 8 personer i salongerna.⁹⁷

Kulturutbud i det civila samhällets regi

Liksom kulturlivet i privat och offentlig regi har kulturlivet i ideell regi drabbats av förändrad, minskad och i vissa fall helt utebliven verksamhet.⁹⁸ En majoritet av de 11 riksorganisationer som vi intervjuat bekräftar detta, liksom uppgifter från MUCF och Folkbildningsrådet.⁹⁹ Det finns en stor oro över utarmningen av konstnärer och kulturskapare som det civila samhället är beroende av. Detta gäller både professionella aktörer som anlitas av det civila samhällets arrangörer men som har förlorat sina inkomstmöjligheter under pandemin och därmed lämnar branschen, och ideella aktörer som själva bidrar till kulturutbudets innehåll men som har förhindrats att delta under

---

⁹³ KLYS 2020a.

⁹⁴ Sveriges producenter och privatteatrars 2021.

⁹⁵ KLYS 2020a.

⁹⁶ Statens kulturråd 2021d; Svenska Filminstitutet 2021.

⁹⁷ Sveriges Biografägarförbund 2021.

⁹⁸ Där inget annat anges i fotnot bygger denna redogörelse på vårt intervjuunderlag med företrädare för riksorganisationer i det civila samhällets kulturliv, se bilaga 2.

⁹⁹ Statistik från MUCF, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-11; Statistik från Folkbildningsrådet, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-08 samt 2021-06-03; se även Folkbildningsrådet 2021c.

pandemin och vars engagemang riskerar att försvinna. Framför allt uttrycks en oro över att det civila samhällets möjlighet att främja det kulturpolitiska delaktighetsmålet kommer att minska ifall det ideella engagemanget minskar och verksamheterna urholkas på både professionella och ideella aktörer. I NOD:s samlade lägesbedömning över det civila samhället framgår att restriktionerna och det minskade utbudet har lett till att den psykosociala hälsan blivit drabbad, eftersom människor – särskilt äldre – inte längre kunnat mötas i det lokala föreningslivet.¹⁰⁰ NOD lyfter även fram oron över att pandemins konsekvenser långsiktigt kommer att påverka människors möjligheter till det demokratiska lärande och de inkluderande sammanhang, som de ideella verksamheterna erbjuder. Enligt MUCF:s statistik går det dock inte att se någon signifikant ökning av andelen kulturföreningar som diskuterat att lägga ned sin verksamhet – snarare tenderar de kulturföreningar som har besvarat enkäten att tro på goda möjligheter att fortsätta bedriva sin verksamhet.¹⁰¹

Redan under våren 2020 införde många av riksorganisationerna kunskapsinriktade insatser för att skapa opinion om hur det civila samhällets kulturverksamheter påverkades av pandemin. Exempelvis genomfördes kartläggningar för att bättre förstå behoven hos medlemmarna till följd av pandemin. Insatserna har även inneburit vägledning och rådgivning till medlemmarna för att tolka olika restriktioner och rekommendationer gällande smittläget, vilket ibland har varit krångligt då det har funnits regionala skillnader i respektive länsstyrelses utformning av restriktionerna. Det är många av de intervjuade organisationerna som påtalar att de har fått bättre kunskap om sina medlemmar under pandemin, genom mer kontakt med lokala företrädare och inte minst genom hanteringen av ansökningar, till

---

¹⁰⁰ NOD 2021.

¹⁰¹ Statistik från MUCF, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-11. Det bör noteras att bland de svarande finns det en överrepresentation av föreningar som är aktiva på nationell och internationell nivå, vilket kan förklaras av att större föreningar har personer anställda som har större möjlighet att svara på den här typen av enkäter än föreningar som enbart drivs av ideellt arbete.

exempel Postkodsstiftelsens utlysta stöd *Kulturens kapillärer*¹⁰² och det statliga stödet till allmänna samlingslokaler¹⁰³ där behoven har synliggjorts. Flera av organisationerna inom det civila samhället har försökt stötta sina medlemmar att genomföra ett smittskyddsäkert utbud, exempelvis genom digitala event eller att ställa om till utomhusaktiviteter i högre grad. Exempelvis har Riksteatern kunnat digitalisera vissa produktioner och därmed undvikit att helt ställa in, medan många andra aktörers aktiviteter helt har lagts på is i brist på möjligheter att genomföra smittskyddssäkra evenemang. Riksteatern påpekar dock att det är svårt att veta vilka som faktiskt ”besöker” de digitala föreställningarna och att det därmed i nuläget är ovisst hur det digitaliserade utbudet nått ut till invånarna. Även Svenska Kyrkan har genomfört en satsning på digital kultur som påbörjades relativt omgående när pandemin briserade. Sveriges konstföreningar har genomfört utbildningar för att kunna genomföra verk som performance digitalt. Våra Gårdar hjälpte även sina medlemmar att planera inköp av teknisk utrustning som den digitala omställningen krävde.

Det är dock stora skillnader gällande hur mycket av utbud och verksamhet överlag som har kunnat ställas om till digitala alternativ. Enligt MUCF:s statistik är andelen kulturföreningar vars verksamhet uppges ha drabbats negativt av pandemin högre jämfört med andra föreningar (drygt 90 procent).¹⁰⁴ Inom folkbildningen är det framför allt studiecirkelar inom musicerande och dans som har drabbats av inställd verksamhet medan folkhögskolornas kurser i estetiska ämnen i högre grad har kunnat fortgå.¹⁰⁵ För vissa verksamheter inom det civila samhället – särskilt inom folkbildningen – är den digitala omställningen särskilt svår att hantera då en stor del av verksamheternas syfte utgår från det fysiska mötet mellan människor. Hos andra organisationer har en del av omställningen till digitalt och övrigt smittskyddsäkert innehåll tvärtom upplevts positivt och har varit

---

¹⁰² Svenska Postkodsstiftelsen 2020-12-28.

¹⁰³ Proposition 2020/21:4.

¹⁰⁴ Statistik från MUCF, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-11.

¹⁰⁵ Statistik från Folkbildningsrådet, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-08 samt 2021-06-03.

en del i en önskad utveckling för verksamheten. Exempelvis uppger Sveriges Hembygdsförbund att organisationen redan påbörjat arbete med att digitalisera hembygdsföreningarnas samlingar och att omställningen till utomhusaktiviteter har främjat ett ökat kulturarvsutbud. Flera organisationer nämner också att de i fortsättningen – och när pandemin är över – kommer att se över i vilka delar det digitala innehållet bör finnas kvar och om exempelvis hybridlösningar med både fysiskt och digitalt innehåll är att föredra.

... och förändrat kulturdeltagande

Som framkommer ovan påverkar naturligtvis ett förändrat kulturutbud möjligheten att delta i kulturlivet. Baserat på Kulturanalys rapporter *Kulturvanor 2020*,¹⁰⁶ *Kulturvanor i pandemins tid*,¹⁰⁷ *Besöksutveckling för de centrala museerna 2020*¹⁰⁸ samt uppgifter från andra rapporter¹⁰⁹ och från det civila samhället¹¹⁰ kan vi i viss utsträckning redogöra för hur pandemin har påverkat invånarnas kulturdeltagande.

Digitaliseringen av kulturlivet påverkade deltagandet

Digitaliseringen av kulturutbudet under pandemin ställde nya krav på de deltagare och besökare som ville uppleva kultur. Flera utmaningar har uppkommit till följd av digitaliseringen och uteblivna fysiska möten. Enligt flera uppgiftslämnare från framför allt det civila samhället har det forcerade arbetet med att ställa om till ett digitalt kulturutbud visserligen gjort att man kunnat nå fler deltagare och nya målgrupper, samtidigt som en del grupper

---

¹⁰⁶ Myndigheten för kulturanalys 2021e.

¹⁰⁷ Myndigheten för kulturanalys 2021f.

¹⁰⁸ Myndigheten för kulturanalys 2021g.

¹⁰⁹ Nordicom, Göteborgs universitet 2021; Barnombudsmannen 2021; Sveriges Biografägarförbund 2021.

¹¹⁰ Statistik från Folkbildningsrådet, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-08 samt 2021-06-03; Statistik från MUCF, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-11; Intervjuer, se bilaga 2.

inte har kunnat nås eller kunnat delta digitalt. Fysiska möten är ett viktigt ledord i såväl den kommunala kulturpolitiken som i det civila samhället. Omställningen till digital verksamhet har varit svår för vissa äldre konstnärer och kulturskapare samt deltagare i äldre och socialt utsatta grupper som inte är lika vana vid eller har tillgång till digitala verktyg. Inom kommunala och det civila samhällets verksamheter har brister gällande teknisk utrustning identifieras, liksom den pedagogiska utmaningen, inom exempelvis kulturskolan. I Svensk Biblioteksförerings rapport framkommer att omställningen till digitalt utbud, t.ex. språkträffar, exkluderar flera prioriterade målgrupper eftersom dessa grupper ofta saknar verktyg, som dator och internet, vilket gör att de riskerar att inte ens nås av information om att aktiviteterna finns.¹¹¹

En majoritet av riksorganisationerna i det civila samhället menar att den digitala kompetensen hos de lokala medlemmarna varierar stort. För vissa föreningar har det digitala deltagandet stärkt den demokratiska aspekten av föreningsarbetet eftersom fler har kunnat delta på digitala årsmöten och liknande, men detta har dock förutsatt att kompetens och utrustning har funnits eller har kunnat skapas. Exempelvis uppger Bygdegårdarnas Riksförbund att de har hållit i utbildningar i hur föreningslivet kan skötas digitalt, för även motsatsen har framkommit; i föreningar där digital kompetens eller utrustning har saknats har föreningsdemokrati över nätet varit svårt.¹¹²

De positiva respektive negativa erfarenheterna av digitaliseringen varierar stort även med hänsyn till ålder. Organisationen Ax – som särskilt riktar sig till unga – menar att både bland äldre, som saknar kompetens, och bland unga som visserligen inte saknar kompetens i samma utsträckning, men som upplever en ”skärmtrötthet” av att även skolundervisningen bedrivits digitalt under pandemin, upplevs svårigheter att ta till sig det digitala utbudet.¹¹³

---

¹¹¹ Svensk biblioteksförening 2021.

¹¹² Intervju med Bygdegårdarnas Riksförbund 2021, se bilaga 2.

¹¹³ Intervju med Ax 2021, se bilaga 2.

Museibesök och kulturvanor påverkades av pandemin

Kulturanalys rapport *Museer 2020* visade att ett stort antal museer tvingades stänga sina verksamheter tillfälligt under 2020, vilket innebar att antalet museibesök minskade kraftigt jämfört med 2019.¹¹⁴ Det sammanlagda besöksantalet uppgick till ca 8 miljoner, vilket innebär en minskning med 60 procent, och är den lägsta redovisade siffran sedan 2003. Av de centrala, övriga statliga, regionala och kommunala museerna var det de kommunala museerna som redovisade flest besök. Skolbesöken och övriga besök av barn och unga var dock relativt oförändrade jämfört med 2019.

Grafen nedan i figur 2 baseras på Kulturanalys rapport om besöksutvecklingen vid vissa statliga museer år 2020.¹¹⁵ Rapporten redovisar månatliga verksamhetsbesök på 23 av Sveriges museer under 2020.¹¹⁶ Under 2020 var flera av museerna helt eller delvis stängda mellan april-maj, och helt eller i stort sett stängda under stora delar av november-december.¹¹⁷ Ett par museer som vanligen bara är öppna under sommarmånaderna, som Svindersvik, Tyresö slott och Härkeberga kaplansgård, hölls stängda under hela 2020.

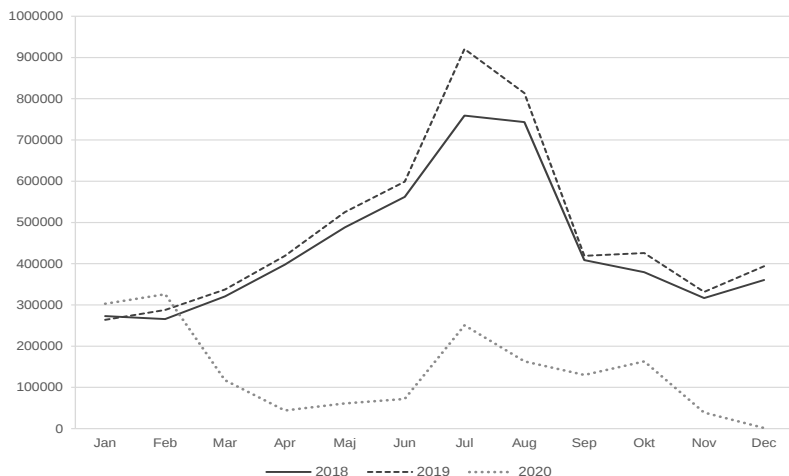
¹¹⁴ Myndigheten för kulturanalys 2021b.

¹¹⁵ Följande museer ingår i denna redovisning: Forum för levande historia, Naturhistoriska riksmuseet, Julita gård, Härkeberga kaplansgård, Nordiska museet, Svindersvik, Tyresö slott, Gamla Uppsala museum, Glimmingehus, Skansen, Armémuseum, Flygvapenmuseum, Hallwylska museet, Historiska museet, Skoklosters slott, Marinmuseum, Sjöhistoriska museet, Vasamuseet, Etnografiska museet, Medelhavsmuseet, Östasiatiska museet, Scenkonstmuseet, Tekniska museet. Se Myndigheten för kulturanalys 2021g.

¹¹⁶ Följande museer är inte med eftersom de inte rapporterar sina verksamhetsbesök: Arbetets museum, ArkDes, Moderna museet Stockholm, Moderna museet Malmö. Följande museer är inte med eftersom de var stängda under 2018 och/eller 2019, för att siffrorna är osäkra för något år, eller för att uppgifter saknas för något år: Världskulturmuseet, Nationalmuseum, Ekonomiska museet, Livrustkammaren, Tumba bruksmuseum. Se Myndigheten för kulturanalys 2021g.

¹¹⁷ Myndigheten för kulturanalys 2021g.

Figur 2. Antal verksamhetsbesökare vid 23 museer 2018–2020, per månad.

Källa: Bearbetning av uppgifter från Besöksutveckling för de centrala museerna 2020 (2021).

Mönstret för museibesök var relativt likartat under 2018 och 2019 med en kraftig uppgång under sommarmånaderna.¹¹⁸ Under 2020 ser dock utvecklingen drastiskt annorlunda ut, och det är tydligt att den avviker just i mars. Uppgången i procent från juni till juli är visserligen nästan lika stor som den var under 2018, men från en avsevärt lägre nivå. Sedan förblev antalet besökare lågt under hösten, för att slå i botten under november och december. Under såväl vårmånaderna april och maj som vintermånaderna november och december var som tidigare nämnts flera museer stängda. Enligt föreningen Sveriges Museers nyligen publicerade rapport *Museerna och återhämtningen* hade de flesta museer som deltog i undersökningen åter öppnat under sommaren 2021.¹¹⁹ Besöksantalet under 2021 hade i snitt ökat jämfört med

¹¹⁸ Som Sveriges Museer konstaterar i sin nyligen publicerade rapport om besök på museer i både offentlig och privat regi är sommaren normalt högsäsong för många museer och vissa av dem har öppettid enbart sommartid, se Sveriges Museer 2021.

¹¹⁹ Sveriges Museer 2021.

sommaren 2020 men var fortfarande lägre jämfört med somrarna åren före pandemin.

Även från Kulturanalys årliga rapport om kulturvanor samt vår kommande fördjupningsrapport, som görs med underlag från SOM-undersökningarna, kan vi redogöra för hur invånarna deltog i kulturlivet mellan hösten 2019 och hösten 2020.¹²⁰ Då uppgifterna redogör för kulturvanor under flera månader innan pandemin bröt ut och restriktionerna och rekommendationerna påverkade utbudet kan de inte ge en fullständig bild av hur pandemin påverkade kulturdeltagandet. En bättre bild av detta kommer vi därmed att kunna få genom nästa års SOM-undersökning som mäter perioden från hösten 2020 till hösten 2021, liksom av undersökningarna efterföljande år, för att kunna se eventuella förändringar på lång sikt.

Kulturvanorna i Sverige har de senaste två decennierna präglats av stabilitet och flera mönster i deltagandet kvarstår under 2020, exempelvis att det finns framträdande skillnader mellan högutbildade och lågutbildade, de som bor i storstad och människor på landsbygd, de med högre inkomst och de med lägre inkomst, äldre och yngre och kvinnor och män.¹²¹ Det finns därmed ännu inga tecken som visar att förklaringsfaktorerna bakom invånarnas kulturvanor har förskjutits under pandemiåret 2020.

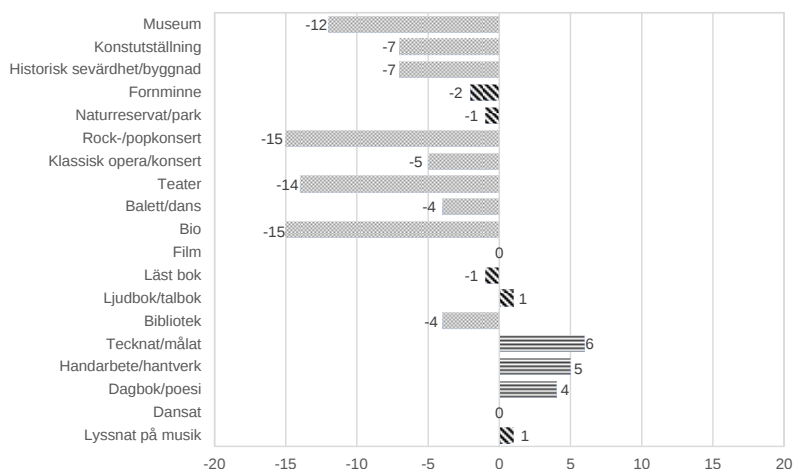
Vi kan dock se förändringar i kulturvanornas frekvens. Vissa kulturvanor som kan utföras i hemmet ökade i omfattning under 2020. Andra kulturvanor minskade kraftigt i och med att restriktioner infördes och de största minskningarna finns bland kulturområden som besöksaktiviteter, bio och scenkonst. Figur 3 från *Kulturvanor i pandemins tid* illustrerar hur kulturvanorna förändrats mellan 2019 och 2020.

---

¹²⁰ Myndigheten för kulturanalys 2021e; Myndigheten för kulturanalys 2021f. SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen frågeundersökningar på tema Samhälle, Opinion och Medier (SOM) i syfte att belysa hur invånarnas vanor och attityder förändras över tid, se SOM-institutet 2021.

¹²¹ Myndigheten för kulturanalys 2021e.

Figur 3. Förändrade kulturvanor mellan 2019 och 2020, procent.¹²²

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2020.

Som figuren visar är det besöksaktiviteter som drabbats hårt av det av restriktionerna begränsade utbudet, som exempelvis *gått på museum, rock-/popkonsert och teater och bio*, som har minskat mest. Även Mediebarometers (som mäter invånarnas medievanor) årliga undersökning bekräftar den låga frekvensen av biobesöken under 2020.¹²³ Endast 2 procent uppgav att de varit på bio under en genomsnittlig vecka under 2020, och endast 8 procent under en genomsnittlig månad 2020. Likaså visar statistiken från Biografägarföreningen en minskning av biobesök med 64 procent mellan 2019 och 2020.¹²⁴ Enligt sin publikundersökning menar Filminstitutet att de minskade besöken inte enbart berodde på publikrestriktioner.¹²⁵ Folkhälsomyndighetens rekommendationer (58 procent) och rädsla för smittspridning (38 procent) var också orsaker till att inte gå på bio.

¹²² Myndigheten för kulturanalys 2021f.

¹²³ Nordicom, Göteborgs universitet 2021.

¹²⁴ Sveriges Biografägarförförbund 2021.

¹²⁵ Svenska Filminstitutet 2021.

Besöksaktiviteter med större möjlighet att genomföra på ett smittsäkert sätt, som att *besöka fornminne* eller *naturreservat/nationalpark*, har enligt SOM-undersökningen inte rört på sig nämnvärt under 2020.¹²⁶ Däremot har kulturvanor som har med eget skapande att göra ökat i omfattning under 2020, exempelvis *teckna/måla*, *sysslat med handarbete/hantverk* eller *skrivit dagbok/poesi*. Även andra kulturvanor som går att genomföra i hemmet har ökat enligt Mediebarometern.¹²⁷ Exempelvis har andelen som lyssnat på musik i genomsnitt ökat med 5 procent under 2020 jämfört med 2019, vilket skiljer sig något från SOM-undersökningens uppgifter, som enbart visar en ökning på 1 procent. I Mediebarometern konstateras även att tittandet på strömmad TV ökade med 9 procent under 2020 jämfört med 2019.

Uppgifter om barn och ungas kulturvanor och deltagande i kulturlivet saknas ännu i hög utsträckning för pandemiåret 2020, även om Mediebarometern delvis mäter medievanor i åldrarna 9-24 år och MUCF nyligen har samlat in statistik över ungas deltagande i ideella kulturföreningar.¹²⁸ Det framgår dock av Barnombudsmannens årliga rapport att barn har haft sämre tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter under pandemin och att tillgången även har varierat över landet.¹²⁹ Även Kulturrådets enkät till Kulturskolorna visar att under perioden 1 mars 2020-15 mars 2021 upplever mer än 60 procent att elever har slutat på Kulturskolan i större utsträckning än vanligt, troligen beroende på pandemin.¹³⁰ Över 70 procent upplever dessutom att det har varit svårare att rekrytera nya elever under perioden 1 mars 2020-15 mars 2021.

---

¹²⁶ Myndigheten för kulturanalys 2021

¹²⁷ Nordicom, Göteborgs universitet 2021.

¹²⁸ MUCF 2021.

¹²⁹ Barnombudsmannen 2021.

¹³⁰ Statens kulturråd 2021c.

Folkbildningen under pandemin

I avsnittet ovan om kulturutbudet konstaterar vi att det kulturutbud som civilsamhället står för har drabbats hårt. Till skillnad från andra delar av civilsamhällets kulturliv och deltagande kan vi med hjälp av Folkbildningsrådets statistik särskilt redogöra för hur deltagandet inom folkbildningen har påverkats under pandemin.¹³¹

Överlag skiljer det sig mellan folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet där det är de senare som har drabbats värst sett till deltagande. Gällande folkhögskolornas särskilda kurser¹³² i estetiska ämnen (t.ex. musik, scenisk konst och film, slöjd, bild och form) har antalet deltagare totalt sett minskat i något lägre utsträckning (endast 2 procent) än i andra ämnen mellan 2018-2020. Studieförbundens arrangerade studiecirklar visar däremot på en mer ordentlig nedgång under 2020 jämfört med 2018 och 2019, en minskning med ca 33 procent. För den största delen av detta stod nedgången i studiecirklar inom musik, dans och dramatik, vilka också är de största av de olika ämnesgrupperna. Antalet personer som deltog i studiecirklar gick ned med 29 procent under 2020 jämfört med 2019. Studieförbundens verksamhet består även av så kallade kulturprogram, som inriktas mot grupper som inte i första hand nås av kommunernas kulturverksamhet (ungdomar, äldre, personer med invandrarbakgrund och boende på landsbygden),¹³³ och även dessa minskade med 60 procent under 2020 jämfört med 2019.¹³⁴

Enligt Folkbildningsrådets nyligen publicerade rapport innebar pandemin att studieförbunden och folkhögskolorna under 2020 behövde ställa om sin verksamhet till digitaliserad folkbildning på distans, eller till olika

---

¹³¹ Folkbildningsrådet 2021; Statistik från Folkbildningsrådet, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-08 samt 2021-06-03.

¹³² Detta är utbildningar i mer specialiserade ämnen, till skillnad från ”allmän kurs” som är gymnasiekompetens.

¹³³ Folkbildningsrådet 2021b.

¹³⁴ Statistik från Folkbildningsrådet, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-08 samt 2021-06-03.

blandformer av när- och distansverksamhet.¹³⁵ Även om omställningen i hög grad förefaller ha gått bra och har gjort det möjligt för folkbildningen att fungera även som en digital mötesplats, framkommer att vissa deltagare har haft svårare att delta eftersom de saknat kompetens, teknisk utrustning, tillräckliga språkkunskaper eller haft svagare socioekonomiska förutsättningar än andra.

Sammanfattning

- Restriktionerna och rekommendationerna för att begränsa smittspridningen har lett till ett kraftigt minskat och i vissa fall obefintligt kulturutbud. Särskilt påverkat är det utbud som kräver fysisk interaktion, exempelvis folkdans, dansband och körsång liksom föreställningar och evenemang som kräver fysiskt närvarande publik.
- Restriktionerna har också medfört att kulturutbudets form har förändrats, till exempel genom att det sker digitalt eller genom att man flyttar aktiviteter utomhus med färre antal deltagare. Kulturarrangörer i offentlig, privat och ideell regi har dock påverkats mycket olika av sina möjligheter till omställning och anpassning till en digitaliserad och smittsäkrad verksamhet. Variationen synes särskilt stor mellan t.ex. aktörer i det civila samhällets möjligheter att ställa om till ett digitalt utbud.
- Digitaliseringen av kulturutbudet under pandemin ställde nya krav på deltagarna och besökarna som ville uppleva kultur. Omställningen till digital verksamhet har varit svår för vissa äldre konstnärer och kulturskapare samt deltagare i äldre och socialt utsatta grupper som inte är lika vana vid eller har tillgång till digitala verktyg.

---

¹³⁵ Folkbildningsrådet 2021c.

- Ett stort antal museer tvingades stänga sina verksamheter tillfälligt under 2020, vilket innebar att antalet museibesök minskade kraftigt (60 procent) jämfört med 2019. Av de centrala, övriga statliga, regionala och kommunala museerna var det de kommunala museerna som redovisade flest besök. Skolbesöken och övriga besök av barn och unga var dock relativt oförändrade jämfört med 2019.
- Vissa kulturvanor som kan utföras i hemmet, som att syssla med handarbete/hantverk eller skriva dagbok/poesi ökade i omfattning under 2020. Andra kulturvanor minskade kraftigt i och med att restriktioner infördes och de största minskningarna finns bland besöksaktiviteter som scenkonst och bio.
- Gällande folkbildningen skiljer det sig överlag mellan folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet där det är de senare som har drabbats värst i termer av minskat deltagande.

Ekonomiska konsekvenser för kulturskapare och kulturverksamheter

I detta kapitel redogör vi för pandemins ekonomiska konsekvenser för kulturskapare och kulturverksamheter, vilka till stor del hör ihop med det förändrade kulturutbudet och deltagandet som redovisades i föregående kapitel.

Intäkts- och inkomstbortfall

Både offentliga, privata och ideella kulturaktörer har påverkats ekonomiskt under pandemin genom förlorade intäkter i form av inträde, avgifter, uthyrningsverksamhet, men även minskad försäljning från butik och servering, liksom från medlemstapp i kulturlivet i ideell regi. Generellt kan sägas att restriktionernas begränsningar har medfört flera nedstängningar vars ekonomiska konsekvenser har blivit mer kännbara ju mer beroende av externa intäkter verksamheterna är, vilket därmed särskilt har drabbat verksamhet i privat och ideell regi. Vissa områden är beroende av särskilda säsonger på året för att klara sig ekonomiskt, som till exempel sommarfestivaler och aktiviteter utomhus. Många scenkonstnärer och musiker har stor verksamhet under sen vår, sommar och tidig höst, vilket gjorde att de drabbades hårt under pandemins första år.¹³⁶ För en del verksamheter innebar det ett totalt intäktsbortfall för hela året. Biografer och filmdistributörer drabbades särskilt hårt av nedstängningen runt julhelgen, som är en viktig visningsperiod och vars normala överskott balanserar de lägre intäkterna under sommaren.¹³⁷

---

¹³⁶ SES 2020.

¹³⁷ Svenska Filminstitutet 2021.

Ekonomiska konsekvenser för kulturverksamhet i offentlig regi

I rapporten *Samhällets utgifter för kultur 2019* visar Kulturanalys att utgifterna för många kulturverksamheter med offentlig finansiering minskade under 2019.¹³⁸ Detta betyder att den ekonomiska situationen för många av dessa verksamheter troligtvis var ansträngd redan före pandemins början, framför allt för kulturverksamhet med regional och kommunal finansiering.¹³⁹

Oron för långsiktiga ekonomiska konsekvenser finns hos flera aktörer. För att undersöka risken att landets kommuner kommer att spara in på anslagen till kulturområdet som en följd av pandemin, genomförde Kantar Sifo på uppdrag av Riksteatern en enkätundersökning under slutet av 2020 bland 459 kommunpolitiker med ansvar för kulturfrågor.¹⁴⁰ På frågan om anslagen till kulturen bör öka ansåg 53 procent att de bör öka medan 40 procent ansåg att de bör vara kvar på samma nivå.

Rapporten *Museer 2020* visar att intäkterna till kommunala museer minskade med 4 procent under 2020 men redovisar inga minskade kostnader jämfört med 2019.¹⁴¹ För de centrala och de övriga statliga museerna har intäkterna och kostnaderna minskat i samma grad under 2020 jämfört med 2019. För regionala museer var dock ekonomin i stort oförändrad avseende totala intäkter och kostnader under 2020 jämfört med 2019. Enligt Riksantikvarieämbetets kartläggning av museer under pandemin har museer med hög grad av egenfinansiering drabbats särskilt hårt.¹⁴² Det upplevs även finnas en utmaning i hur man kan fortsätta att jobba med det digitala utbudet när museerna öppnat igen och att hitta sätt för att egenfinansiera digitalt

---

¹³⁸ Myndigheten för kulturanalys 2020b.

¹³⁹ Se även Myndigheten för kulturanalys 2019b.

¹⁴⁰ Riksteatern 2021.

¹⁴¹ Myndigheten för kulturanalys 2021b.

¹⁴² Riksantikvarieämbetet 2021.

utbud. Många museer menar även att de ekonomiska utmaningarna i att finna en mer hållbar finansiering fanns redan innan pandemin, men att de har förstärkts under krisen.¹⁴³

Även nationalscenerna Operan och Dramaten har drabbats av intäktsbortfall på grund av uteblivna biljettintäkter.¹⁴⁴ Även om de större statliga institutionerna, däribland nationalscenerna, har fått ekonomiskt krisstöd för att dämpa de ekonomiska konsekvenserna, har de ändå tvingats genomföra kostnadsbesparingar. Både Dramaten och Operan har exempelvis skurit ned på kostnader genom inställda respektive flyttade produktioner och turnéer, anställningsstopp och framflyttade planerade investeringar.

Ekonomiska konsekvenser för kulturverksamhet i privat regi

Liksom för aktörer med hög grad av offentlig finansiering har de publika evenemangen i privat regi drabbats hårt till följd av restriktionerna mot allmänna sammankomster. Kulturrådets uppföljning av myndighetens krisstöd konstaterar också att stöd främst gick till arrangörer inom det civila samhället och arrangörer inom privat sektor.¹⁴⁵ Inställd verksamhet har dels lett till förlorade arbetstillfällen som har skapat intäktsbortfall, dels till svårigheter att planera för verksamhet framåt när situationen har varit fortsatt osäker. Inom filmbranschen har nedstängda biografer och publikrestriktioner lett till att filmpremiärer har skjutits på framtiden. Enligt Filminstitutets resultatredovisning har flera filmdistributörer därmed förlorat redan investerade summor i lanseringskampanjer.¹⁴⁶ Likaså sjönk intäkterna kraftigt för de filmer som kom upp på repertoaren då publikrestriktionerna innebar att biograferna kunde sälja mycket färre biljetter per salong än normalt.

---

¹⁴³ Riksantikvarieämbetet 2021.

¹⁴⁴ Kungliga Dramatiska Teatern 2021; Kungliga Operan 2021.

¹⁴⁵ Statens kulturråd 2021a.

¹⁴⁶ Svenska Filminstitutet 2021.

Sponsrings & Eventsverige (SES) har lyft fram att kulturskapande i många fall handlar om minst ett halvår av arbete och förberedelser inför exempelvis en föreställning eller utställning som väntas ge inkomster eller intäkter först vid genomfört evenemang.¹⁴⁷ Inom vissa konstområden är det däremot vanligt med korta ledtider, till exempel för frilansande musiker, frilansande tekniker inom evenemangs- och filmnäringen samt till viss del bild- och formkonstnärer, vilket gör det svårt för dem att uppskatta sin totala omsättning under ett år.¹⁴⁸ Från branschorganisationers rapporter beskrivs hur många olika frilansande yrkesgrupper som påverkas av ett inställt evenemang.¹⁴⁹ Scenkonst- och evenemangsbranschens yrkesutövare drabbas genom dominoeffekter i kulturens nätverk: om en faller, faller flera, eftersom aktörerna jobbar i nätverk där kompetenser är beroende av varandra. SCB:s statistik över kulturnäringarna visade att så kallade stödföretag till artistisk verksamhet halverade sin omsättning under 2020.¹⁵⁰ Nedgången har fortsatt första halvåret 2021 – omsättningen var ca 20 procent lägre första halvåret 2021 jämfört med samma period 2020.¹⁵¹

Vidare visar siffrorna från SCB över pandemiåret 2020 att samtliga nöjes-, fritids- och kulturbranscher i den kommersiella sektorn minskade sin omsättning jämfört med föregående år.¹⁵² Störst var påverkan för nöjes- och temaparker, som tappade 80 procent i omsättning samt teater- och konserthusföretag, som tappade 57 procent i omsättning – två branscher vars verksamhet i hög utsträckning försvårats av publikrestriktionerna. Under första halvåret 2021 visar dock SCB:s statistik över nöjes-, fritids- och kulturbranscher i den kommersiella sektorn att det finns tecken på en vändning för sport-, fritids- och nöjesverksamhet som har ökat sin omsättning

---

¹⁴⁷ SES 2020.

¹⁴⁸ SES 2020; Konstnärsnämnden 2020a.

¹⁴⁹ KLYS 2020a; SES 2020.

¹⁵⁰ Statistiska centralbyrån 2021-02-25.

¹⁵¹ Statistiska centralbyrån 2021-09-13.

¹⁵² Statistiska centralbyrån 2021-02-25.

med ca 10 procent, liksom för museer (22 procent) och teater- och konserthusföretag (13 procent), medan det går fortsatt svagt för artistisk verksamhet där omsättningen sjönk med 13 procent.¹⁵³

Pandemin har enligt Konstnärsnämnden, KLYS, Musiksverige och Post- och telestyrelsen även påverkat fria kulturskapares andra inkomstmekanismer på olika sätt, exempelvis upphovsrättsintäkter till musiker vars musik inte spelas i offentliga sammanhang i samma omfattning som tidigare.¹⁵⁴ Inom bild- och formkonsten har konstnärer och konsthantverkare drabbats när utställningar ställs in.¹⁵⁵ Utställningar spelar roll för konstnärers professionella plattform och ekonomiska inkomstmöjligheter genom det ryktesvärde en utställning ger. Konstnärsnämnden har även synliggjort att kulturområdet för frilansare präglas av muntliga avtal snarare än de skriftliga avtal som kan styrka intäktsbortfall.¹⁵⁶ MU-avtalet (medverkans- och utställningsersättning) är en konstruktion som har försökt stödja en utveckling mot att skriftliga avtal blir en självklarhet. Inte desto mindre rapporterar KLYS att kulturskapares karriärer och verksamheter fortfarande till stor del hänger på möjligheterna att de får synas med sitt arbete, vilka har gått förlorade när offentliga evenemang ställs in.¹⁵⁷ En liknande situation gäller för musiker som behöver spelningar för att få försäljning och ytterligare bokningar, liksom för författare som inte kan lansera bokutgivningar eller delta på mässor.

Branschorganisationen Musiksverige uppskattade i maj 2020 att musikbranschen skulle tappa 90 procent av planerade konsertintäkter under året.¹⁵⁸ Enligt Kulturrådets uppföljning av krisstöden gick den absoluta merparten till

---

¹⁵³ Statistiska centralbyrån 2021-09-13.

¹⁵⁴ Konstnärsnämnden 2021b; KLYS 2020a; Musiksverige 2020; Post- och telestyrelsen 2021.

¹⁵⁵ Konstnärsnämnden 2020a; Intervju med Sveriges Konstföreningar 2021, se bilaga 2.

¹⁵⁶ Konstnärsnämnden 2020a.

¹⁵⁷ KLYS 2020a.

¹⁵⁸ Musiksverige 2020.

aktörer inom musik- och scenkonstområdet.¹⁵⁹ Det är även en bransch där yrkesverksamma i hög utsträckning har blivit arbetslösa och där många lämnar branschen för andra yrkesvägar.¹⁶⁰

Kulturnäringsgar som inte kräver det fysiska mötet har klarat sig bättre. Exempelvis visar Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningens rapport om försäljning av fysiska böcker och ljudböcker att försäljningen har ökat under pandemin.¹⁶¹ Likaså har verksamheter som redan verkar på en digital arena och med digitala plattformar, som exempelvis nätbokhandeln och strömningstjänster, klarat sig bra under pandemin.¹⁶²

Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Filminstitutet och Författarfonden menar i sina uppföljande rapporter om krisstöden att det är för tidigt för att bedöma vissa av effekterna av pandemin för fria konstnärer och kulturskapare (exempelvis hur konstnärlig kvalitet och innehåll påverkats), men påpekar att det stora antalet sökande i sig visar att pandemin slagit hårt mot konstnärers och kulturskapares redan svåra ekonomiska situation och att värdet av extra stöd är fortsatt högt.¹⁶³ De nya grupperna som har sökt stöd hos Kulturrådet och Konstnärsnämnden vittnar dessutom om bredden av kulturskapare som har haft intäktsbortfall och andra ekonomiska svårigheter under pandemin – även de som normalt inte brukar söka offentliga stöd utan är kommersiellt gångbara återfinns nu bland sökandena.

---

¹⁵⁹ Statens kulturråd 2021a.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen 2021.

¹⁶² Statens kulturråd 2020a.

¹⁶³ Statens kulturråd 2021a; Konstnärsnämnden 2021c; Svenska Filminstitutet 2021; Sveriges Författarfond 2021.

Ekonomiska konsekvenser för kulturverksamheter i ideell regi

Så gott som samtliga organisationer inom det civila samhället som vi har intervjuat uppger att de inte har haft möjlighet att stötta sina medlemmar med ekonomiska insatser från egna medel. Däremot har de försökt hjälpa medlemmar med medel från statliga krisstöd (exempelvis Kulturrådets och Boverkets stöd) samt Postkodsstiftelsens stöd på 9 miljoner som fördelades till 216 projekt.¹⁶⁴ Samtidigt som vissa kostnader har minskat till följd av mindre verksamhet, har en del aktörer fortsatt fasta eller upparbetade kostnader, exempelvis för lokaler vars enda finansiering består i externa intäkter. Enligt en enkätundersökning genomförd av MUCF våren 2021 uppger över 60 procent av kulturföreningarna att pandemin har påverkat deras ekonomi negativt, vilket skiljer sig från övriga föreningar (förutom idrottsföreningar).¹⁶⁵

Bland civilsamhällets kulturaktörer skiljer Studieförbunden, och till viss del Sveriges konsthöjningar, ut sig genom att de inte har lidit stora ekonomiska förluster till följd av pandemin. Folkbildningsrådets nyligen publicerade rapport visar att vissa studieförbund gått med överskott för att verksamheterna som kostar pengar inte har kunnat genomföras.¹⁶⁶ För Sveriges Konsthöjningar har det uppstått problem med hyreskostnader för vissa höjningar som på grund av inställd utställningsverksamhet inte har kunnat få nog med inkomster för att täcka hyran från provision på konstförsäljning.¹⁶⁷ Sveriges Konsthöjningar menar dock att värst drabbade på grund av den inställda verksamheten är konstnärerna, eftersom deras intäkter från försäljning av konstverk uteblir.

---

¹⁶⁴ Ideell kulturallians 2021; Svenska Postkodsstiftelsen 2020-12-28.

¹⁶⁵ Statistik från MUCF, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-11.

¹⁶⁶ Folkbildningsrådet 2021c.

¹⁶⁷ Intervju med Sveriges Konsthöjningar 2021, se bilaga 2.

Minskade intäkter till följd av digitaliseringen

Som tidigare rapporter redan har påpekat har ett digitaliserat kulturutbud också aktualiserat bristen på fungerande betalningsmodeller för strömmat utbud. Den snabba digitaliseringen av kulturutbudet har under pandemin inneburit att föreställningar och aktiviteter i offentlig regi erbjudits i princip gratis, vilket inte är en hållbar strategi framöver om konstnärerna och kulturskaparna ska kunna försörja sig. Den påskyndade digitaliseringen av kulturutbudet under pandemin riskerar enligt Konstnärsnämnden att leda till en ny praxis för intäkter och ersättningar till kulturskapare, på grund av att till exempel musik- och scenkonstinstitutioner saknar kunskap om vilka avtal som gäller för den digitala marknaden.¹⁶⁸ Redan i mars 2020 upprättades dock avtal mellan Svensk Scenkonst och Scen och Film (tidigare Teaterförbundet) samt Dramatikerförbundet om hantering av upphovsrätt vid strömmad teater, vilket med anledning av restriktionerna för fysiska sammankomster syftade till att tillgängliggöra kultur i digitalt format.¹⁶⁹ Avtalet innebar att Svensk Scenkonsts medlemmar kunde visa hela eller delar av verk utan att erlagga någon extra ersättning till upphovspersoner och utövande konstnärer inom yrkesförbundens medlemsgrupper.¹⁷⁰ När detta avtal löpte ut har teatrar och scenhus, bl.a. Operan, upprättat lokala avtal.¹⁷¹ Dramaten uppger i sin delårsrapport för 2021 att de förändrade förutsättningarna för digitala rättigheter har minskat deras visningar på den digitala tjänsten Dramaten Play.¹⁷²

Det finns även en oro över att viljan att börja betala för digital kultur inte är så stor när många kulturkonsumenter vant sig vid alternativ som är gratis. Riksantikvarieämbetets kartläggning av museer lyfter svårigheterna med att många museer kommer att sakna medel att fortsatt erbjuda upplevelser via

---

¹⁶⁸ Konstnärsnämnden 2021b.

¹⁶⁹ Svensk Scenkonst 2020-03-18.

¹⁷⁰ Scen och Film 2020-03-17.

¹⁷¹ Kungliga Operan 2021.

¹⁷² Kungliga Dramatiska Teatern 2021.

internet.¹⁷³ Den ideella kulturorganisationen Ax påpekar också att det kan uppstå en skev konkurrens där det blir svårt att ta betalt för digitalt utbud i ideell regi om det digitala kulturutbudet i offentlig regi fortsätter att vara gratis.¹⁷⁴

Även om digitaliseringen möjliggjort tillgängliggörandet av och deltagandet i ett digitalt kulturutbud och därmed främjat det kulturpolitiska delaktighetsmålet, riskerar den samtidigt att försämra konstnärers ekonomiska villkor, vilket i så fall strider mot det kulturpolitiska självständighetsmålet.¹⁷⁵

Hushållens kulturkonsumtion

Hushållens konsumtionsutgifter framställs av SCB.¹⁷⁶ Förändringar i hushållens kulturkonsumtion, dvs. privatpersoners utgifter för varor och tjänster inom kulturområdet, innebär också ekonomiska konsekvenser för kulturskapare och kulturverksamheter som tillhandahåller dessa varor och tjänster. Andelen kulturutgifter av hushållens totala konsumtion har ökat sedan 2016. I figur 4 nedan kan man se hur både summan av all kulturkonsumtionen och de olika underkategorierna har utvecklats från år till år. Redan innan 2020 hade kategorin ”Köp och hyra av utrustning...” ökat ganska mycket, så ökningen under 2020 behöver inte vara pandemirelaterad. Även summan för ”Kulturevenemang” ökade en del åren innan den gick hastigt ned under 2020. Under 2020 var den kategorin lika stor som den var 2016–2017. På motsvarande sätt var även hushållens totala kulturkonsumtion under 2020 fortfarande större än vad den var under 2018.

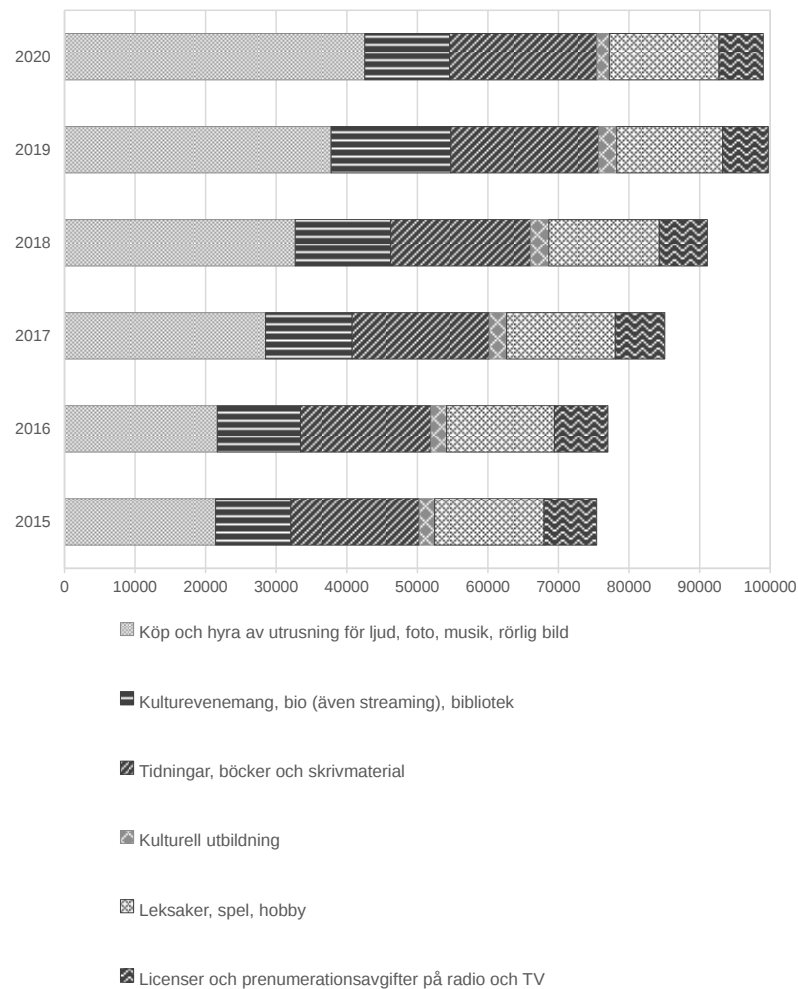
¹⁷³ Riksantikvarieämbetet 2021.

¹⁷⁴ Intervju med Ax 2021, se bilaga 2.

¹⁷⁵ Konstnärsnämnden 2021b.

¹⁷⁶ Statistik från SCB, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-01.

Figur 4. Hushållens kulturkonsumtion uppdelad i kategorier, 2015–2020, fasta priser, mnkr.

Källa: Kulturanalys bearbetning av SCB:s nationalräkenskaper, Hushållens konsumtionsutgifter.

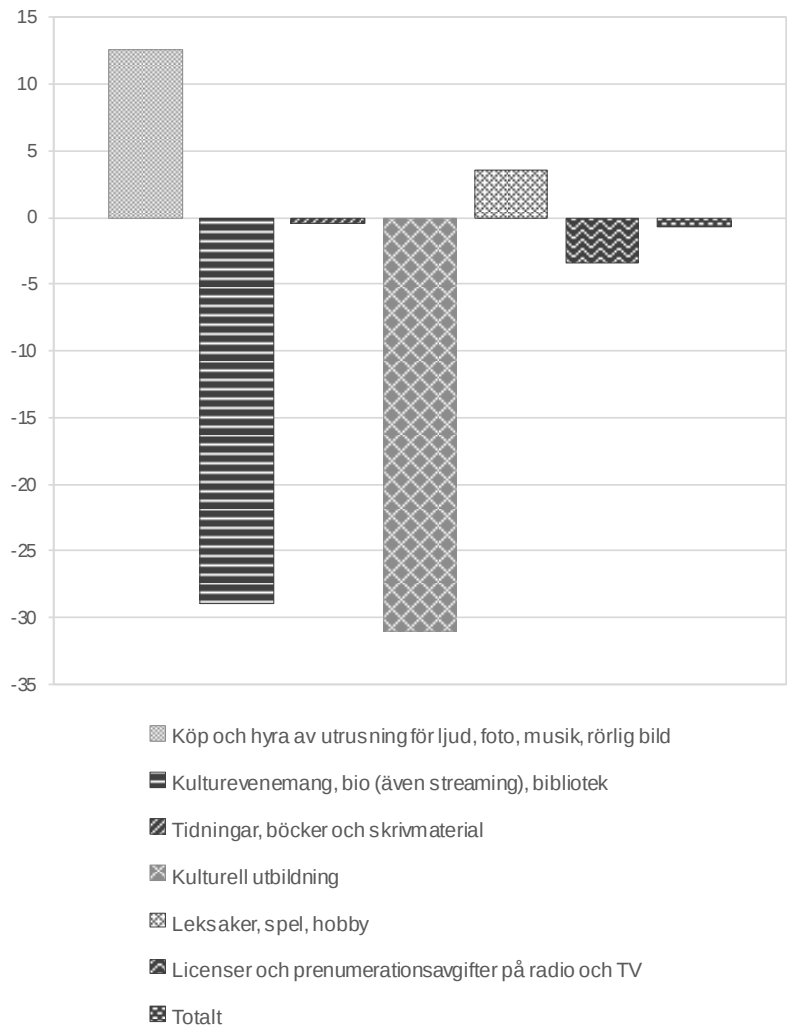
I figur 5 nedan kan vi se att även om kulturkonsumtionen totalt sett inte ändrades särskilt mycket mellan 2019 och 2020 så ändrades i viss mån vad som konsumerades. Kulturevenemang som bio (inklusive streaming av film), bibliotek, museer och teater och kulturell utbildning som studieförbund och kommunala musikskolan minskade ordentligt. Däremot ökade konsumtionen av utrustning kopplad till kultur ordentligt. Likaså ökade konsumtionen av leksaker, spel och hobby något under 2020. Även enligt Mediebarometern ökade andelen invånare som hade tillgång till mediaspelare i hushållet med 7 procent under 2020 jämfört med 2019.¹⁷⁷ Mediebarometern visar även att digitala prenumerationstjänster för ljud/e-böcker ökade med 5 procent under 2020 jämfört med 2019, liksom att abonnemang för strömningstjänst på TV och för musik/podcast ökade vardera med 7 procent.¹⁷⁸

---

¹⁷⁷ Nordicom, Göteborgs universitet 2021.

¹⁷⁸ Ibid.

Figur 5. Förändring i hushållens utgifter för olika typer av kulturkonsumtion 2019–2020, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av SCB:s nationalräkenskaper, Hushållens konsumtionsutgifter.

Ökad osäkerhet om kulturens framtid

Med de negativa och osäkra ekonomiska konsekvenserna för kulturaktörer och verksamheter, råder det stor ovisshet om kulturområdets framtid. Från både regionalt och kommunalt håll, från myndigheter inom kulturområdet samt från branschorganisationer och det civila samhället har det uttryckts en oro för att det fria kulturlivet kan slås undan och kommer att ha svårt om inte omöjligt att återhämta sig när pandemin är över. Konstnärsnämnden, Kulturrådet, KLYS, Svensk Scenkonst, liksom flera företrädare för det civila samhällets kulturliv pekar alla på de redan osäkra inkomst- och intäktsmöjligheter som råder på kulturella arbetsmarknader för fria kulturskapare.¹⁷⁹ En redan osäker bransch riskerar enligt branschorganisationerna SES, Musikcentrum Riks och Svensk Scenkonst att utarmas på konstnärlig och teknisk kompetens om kulturskaparna inte kan eller vågar komma tillbaka, utan byter bransch.¹⁸⁰ Pandemins negativa följder på kulturområdet med osäkra former för professionella att utöva sitt jobb och det minskade ideella engagemanget, särskilt hos en äldre generation, är därmed förstärkningar av problem som existerade sedan tidigare, snarare än problem som uppstått enbart till följd av restriktionerna.

Framtiden är dessutom osäker för blivande kulturskapare vilket kan leda till kompetenstapp inom kulturområdet. Redan nu ges signaler om att studenter hoppar av konstnärliga utbildningar.¹⁸¹ Även Kulturrådet lyfter oron över konsekvenserna av att kulturskapare inte vågar tro på en framtid som yrkesutövare.¹⁸²

Pandemin har alltså inte bara bidragit till kortsiktiga problem, utan även synliggjort strukturella utmaningar inom kulturområdet – problem som var reella för många sedan tidigare, men som har belysts särskilt under den akuta

---

¹⁷⁹ Konstnärsnämnden 2020a; Svensk Scenkonst 2020; Statens kulturråd 2021a; KLYS 2020a.

¹⁸⁰ SES 2020; Svensk scenkonst 2021b; Musikcentrum Riks 2020-08-27.

¹⁸¹ Myndigheten för kulturanalys 2021c.

¹⁸² Statens kulturråd 2021a.

krisen. Institutionerna, såväl offentliga som privata, har i den offentliga debatten ofta ställts mot de frilansande konstnärerna och kulturskaparna under pandemin i och med att de anses ha större ekonomiska och organisatoriska resurser samt större tillgång till generella arbetsmarknadsstöd för att kunna hålla sina verksamheter på sparlåga men utan att slås ut helt. I en majoritet av beskrivningarna av läget i det regionala och kommunala kulturlivet är det de fria och ideella kulturskaparna och kulturarrangörerna som bedöms ha drabbats värst. Institutionerna är dock viktiga arbetsgivare för fria kulturskapare. Om institutionerna inte klarar sig genom krisen har frilansarna förlorat framtida uppdragsgivare. I den offentliga debatten framhålls det även att det institutionella och det fria kulturlivet behöver och gynnas av varandra och att de missgynnas av att ställas mot varandra i fråga om prioriteringar och tilldelning av medel.

Sammanfattning

- Både offentliga, privata och ideella aktörer har påverkats ekonomiskt under pandemin genom förlorade intäkter i form av t.ex. inträde, avgifter, och uthyrningsverksamhet, men även genom minskad försäljning från butik och servering, liksom från medlemstapp i det civila samhället.
- Generellt kan sägas att restriktionerna har medfört flera nedstängningar vars ekonomiska konsekvenser blivit mer kännbara ju mer beroende av externa intäkter verksamheterna är. Därmed har de ekonomiska konsekvenserna blivit särskilt negativa för kulturverksamheter i privat och ideell regi.
- Det digitaliserade kulturutbudet har aktualiserat bristen på fungerande betalningsmodeller för strömmat utbud. Den snabba digitaliseringen av kulturutbudet har under pandemin inneburit att föreställningar och aktiviteter av offentliga arrangörer erbjudits i princip gratis, vilket inte är en hållbar strategi framöver om konstnärerna och kulturskaparna

ska kunna försörja sig. Det finns även en oro över att viljan att börja betala för digital kultur inte är så stor när många kulturkonsumenter vant sig vid alternativ som är gratis.

- Det finns en oro för att det fria och ideella kulturlivet kan slås undan och kommer att ha svårt om inte omöjligt att återhämta sig när pandemin är över. Både professionella aktörer, som har förlorat sina inkomstmöjligheter under pandemin, riskerar därmed att lämna branschen, liksom ideella aktörer, som själva bidrar till kulturutbudets innehåll men som har förhindrats att delta under pandemin och vars engagemang riskerar att försvinna.

Konsekvenser på kulturarbetsmarknaden

I detta kapitel kommer vi att redogöra för konsekvenser på kulturarbetsmarknaden.

För att redogöra för arbetsmarknaden och sysselsättningen inom kulturområdet har vi använt oss av flera källor: dels data om arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI) från SCB,¹⁸³ dels data om arbetssökande och platsannonser från Arbetsförmedlingen.¹⁸⁴

Med hjälp av den nya datakällan AGI skapas nya och förbättrade möjligheter att studera anställningar på arbetsmarknaden och vi kan därmed studera pandemins effekter på arbetsmarknaden inom kulturområdet på ett nytt sätt. I denna rapport avser kulturområdet branschkoderna SNI 90-91. Rapporten kompletterar därmed Konstnärsnämndens rapport om pandemins konsekvenser för konstnärerna som dels avgränsas främst till SNI 90, dels bygger på uppgifter från SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU).¹⁸⁵ Renodlade företagare som saknar anställning ingår inte i dessa registerdata så denna grupp redovisar vi separat längre ned i kapitlet. Men bland de med enskild firma finns det även de som har en anställning och därmed arbetar som så kallade kombinatorer. Gruppen anställda (inklusive kombinatorer) utgjorde 2019 ca 68 procent av alla som var sysselsatta inom kulturområdet

---

¹⁸³ Statistik från SCB, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-14. Hur vi har hanterat statistikuppgifterna om AGI redogörs för i bilaga 1.

¹⁸⁴ Statistik från Arbetsförmedlingen, mottagen av Kulturanalys per e-post den 8 juni 2021 samt den 13 september 2021.

¹⁸⁵ Konstnärsnämnden 2021a.

SNI 90-91,¹⁸⁶ vilket gör AGI-data till en viktig källa för att förstå hur kulturområdet har påverkats. Även företagare med aktiebolag ingår i dessa data då de är anställda i sitt bolag.

Kulturområdet är värre drabbad än svensk arbetsmarknad som helhet

I arbetsmarknadstermer slog ”coronakrisen” till i Sverige under slutet av det första kvartalet 2020, det vill säga i mitten av mars. Under våren 2020 påverkades antalet anställda på hela arbetsmarknaden (se figur 18, bilaga 3) och framför allt under maj då antalet anställda sjönk med hela 71 360 personer jämfört med månaden innan.

Sysselsättningstappet under pandemins inledningsskede ökade troligen samtidigt på grund av att det inträffade just i mitten av mars 2020, dvs. mitt under den fas då sysselsättningen årligen tenderar att öka. De tre månader under 2021 för vilka vi har data indikerar att krisen skiftat ned sysselsättningen i Sverige med ca 80 000 anställningar eller ca 1,7 procent av antalet anställda jämfört med motsvarande månader under 2019 och 2020.¹⁸⁷

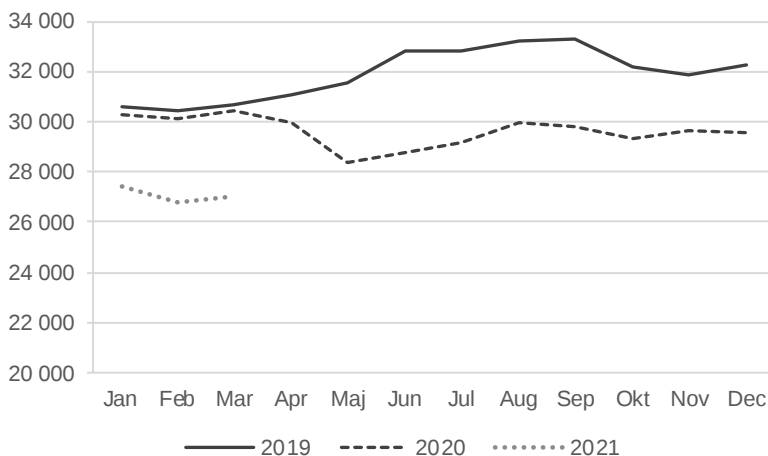
Antalet anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) låg under hela 2019 på mellan 30 000–32 000 personer med en topp under sommaren, juni till september. Från april 2020 till juni 2020 minskade antalet anställda inom kulturområdet med över 2 000 personer. Först minskade antalet med 468 personer i maj, och sedan ytterligare med 1 611 personer i juni. Bryter vi upp tidsserien för kulturområdet (SNI 90–91) och lägger de enskilda åren bredvid varandra, ser vi i figur 6 nedan att antalet anställda under de första månaderna 2020 i stort sett var i paritet med motsvarande månader 2019.

---

¹⁸⁶ Statistik från SCB, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-14. 68 procent avser alla förvärvsarbetande i SNI 90-91 som är anställda (inklusive kombinatörer med enskild firma), och vars anställning utgör den huvudsakliga sysselsättningen. Totala andelen förvärvsarbetande med anställning i SNI 90-91 utgör 76 procent.

¹⁸⁷ Enligt senare uppgifter från AKU var antalet anställda under juli 2021 fler än under motsvarande månad 2020.

Figur 6. Förändring i antal anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) per månad 2019, 2020 och första kvartalet 2021.

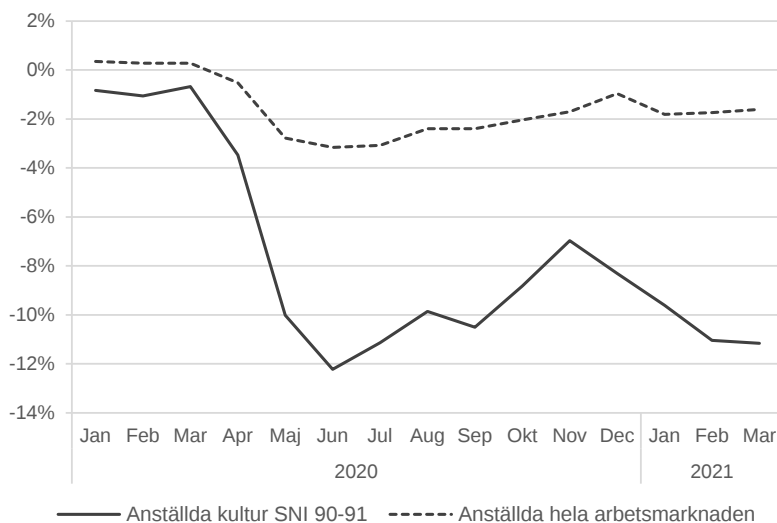

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Pandemins påverkan från mars 2020 och framåt skapar sedan ett betydande gap i förhållande till nivåerna under 2019. Detta gap var fortfarande under inledningen av 2021 ca 3 000 färre anställda, eller 11 procent färre anställda, inom kulturområdet jämfört med det första kvartalet 2019 och 2020. Arbetsmarknaden inom kulturområdet (SNI 90–91) synes alltså vara hårdare drabbad än arbetsmarknaden som helhet i Sverige, där antalet anställda under inledningen av 2021 legat ca 1,7 procent lägre än motsvarande period året innan.

Som jämförelse kan vi studera utvecklingen på hela arbetsmarknaden i Sverige i figur 7 nedan. Under slutet av 2020 kan vi observera hur kurvan stiger och antalet anställningar åter börjar närma sig en återhämtning till nivåerna från förgående år. Förklaringen får vi delvis i figur 8 där det framgår att antalet anställda inom vård, omsorg och sociala tjänster återställdes under andra halvan av året, och i december 2020 faktiskt översteg antalet anställda året innan.

Figur 7. Förändring i antal anställda i kulturområdet (SNI 90–91) och hela arbetsmarknaden jämfört med motsvarande månad föregående år, 2020 och första kvartalet 2021, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Väljer vi att specifikt fokusera på skillnaden per månad under 2020 och de första månaderna under 2021 i förhållande till motsvarande månad under 2019, var antalet anställda inom kulturområdet redan i april 2020 3 procent färre (ca 1 000 personer, se figur 19 i bilaga 3) än i april året innan.

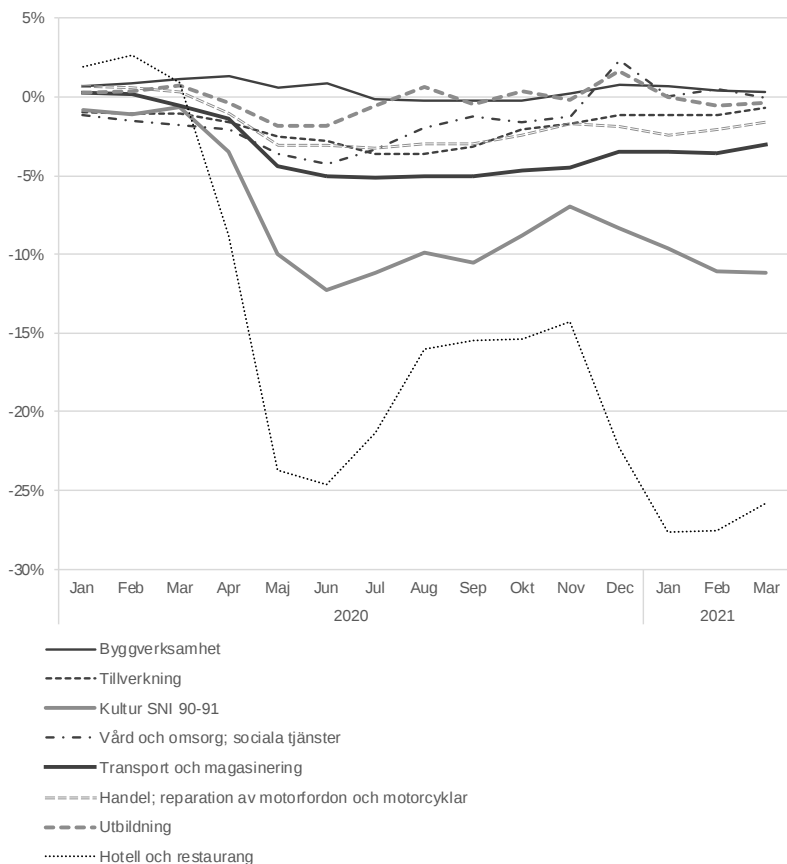
Under sommarmånaderna juni-september ökade sedan gapet och var konsekvent mellan 10-12 procent färre anställda (ca 3 000–4 000 personer, se figur 19 i bilaga 3) jämfört med samma månader året innan. Av figur 7 framgår också hur antalet anställda utvecklats i relation till pandemin och restriktionernas utveckling. Antalet anställda inom kulturområdet reducerades nämligen mycket kraftigt under pandemins första våg, från mars/april och fram till och med augusti 2020. Arbetsmarknaden inom kulturområdet började sedan att återhämta sig något under hösten. Men denna försiktiga återhämtning avbröts i och med den andra vågen av pandemin som inträffade mot slutet av 2020 då ytterligare restriktioner infördes och

intensifierades med anledning av detta. Vi kan alltså konstatera att en viss återhämtning påbörjades mot slutet av 2020 men att pandemins andra våg bröt denna återhämtning. Under de första tre månaderna av 2021 finns inga tecken på att arbetsmarknaden inom kulturområdet påbörjat någon ny återhämtning.

Pandemin har drabbat branscher olika – kulturen är bland de värst drabbade

Pandemin har slagit väldigt olika på anställningsvolymerna i enskilda branscher, vilket framgår av branschjämförelsen i figur 8 nedan. I figuren redovisas utvecklingen av antalet anställda i de största branscherna på svensk arbetsmarknad samt kulturbranscherna (SNI 90–91).

Figur 8. Förändring i antal anställda jämfört med motsvarande månad förgående år, 2020 och första kvartalet 2021, utvalda branscher, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Av figuren framgår att samtliga större branscher, med undantag för byggbranschen, upplevde ett tapp i anställningsvolymerna relativt förgående år, med start mellan mars och april 2020. Kulturområdet har i jämförelse med de största branscherna på svensk arbetsmarknad drabbats hårt av pandemin med anställningsvolymerna som decimerats med i genomsnitt 10 procent under 2020 och 2021. Den allra värst drabbade branschen är dock hotell- och

restaurangnäringen där antalet anställda reducerades som värst med nära 25 procent under pandemins första våg som sträckte sig fram till och med augusti 2020, och än värre under den andra vågen kring årsskiftet 2020-21. Konsekvenserna av den första och andra vågen av pandemin blir då särskilt tydliga om vi studerar utvecklingen inom de hårdast drabbade branscherna hotell och restaurang samt kultur. För dessa båda branscher är det relativt tydligt hur anställningsvolymerna följt pandemins (och restriktionernas) utveckling.

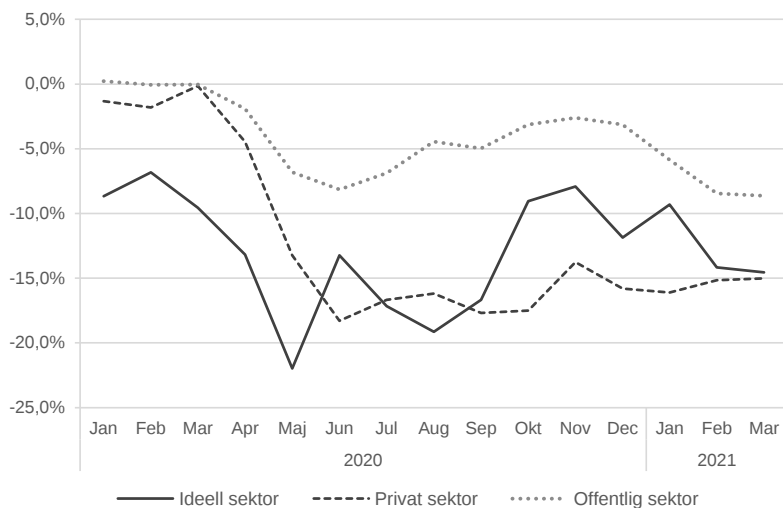
Pandemin har drabbat kulturen i privat och ideell sektor värre än kultur i offentlig regi

Majoriteten av antalet anställda i Sverige är verksamma inom den privata sektorn, här arbetar två tredjedelar eller 66 procent av alla anställda. Den offentliga sektorn sysselsätter knappt en tredjedel, eller ca 31 procent av alla anställda i Sverige, medan resterande återfinns inom det civila samhället i den ideella sektorn. Antalet anställda har framför allt minskat i den sektor som är störst, dvs. den privata sektorn (se figur 20 i bilaga 3).

Kulturområdet (SNI 90–91) skiljer sig från arbetsmarknaden som helhet genom att majoriteten av anställningarna sker inom offentlig regi och inte i den privata sektorn. Nära 60 procent av alla anställda inom kulturområdet finns inom den offentliga sektorn. Ytterligare en tredjedel av alla anställda finns inom den privata sektorn och återstående 5–6 procent av anställningarna finns i ideell sektor. Den ideella sektorn är alltså mer betydelsefull inom kulturområdet än på arbetsmarknaden som helhet.

Figur 9 nedan visar att antalet anställda framför allt har minskat i den privata sektorn.

Figur 9. Förändring i antal anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) jämfört med motsvarande månad föregående år, 2020 och första kvartalet 2021, per sektor, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Under juni 2020 var antalet anställda i den privata kultursektorn ca 2 250 färre än motsvarande månad året dessförinnan (2019). Antalet anställda minskade även i den offentliga sektorn med uppemot 1 500 personer i juni 2020 jämfört med motsvarande månad 2019. I relativa tal var dock tappet i antal anställningar i maj 2020 störst i ideell sektor (22 procent) och därefter privat sektor (13 procent), jämfört med kulturområdet i offentlig regi (7 procent).

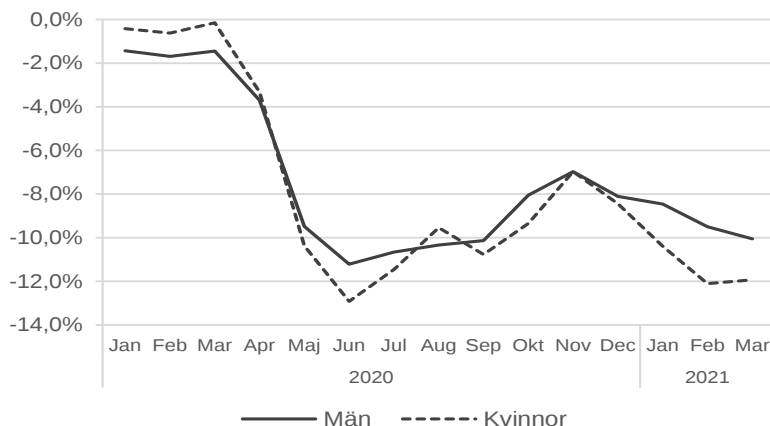
Kvinnor på arbetsmarknaden har drabbats hårt av pandemin, även inom kulturbranschen

Tappet i antal anställda på hela arbetsmarknaden i Sverige från och med april 2020 var större för kvinnor än för män. Det var över 90 000 färre kvinnor anställda i Sverige under juni 2020 än motsvarande månad förgående år (2019). Antalet anställda män minskade något mindre och var ca 60 000 färre under juni 2020 jämfört med motsvarande månad året dessförinnan (se figur 21, bilaga 3). Kvinnor hade dock en starkare, temporär, återhämtning kring årsskiftet, troligen tack vare de ökade anställningarna inom vård och omsorg.

Eftersom antalet män på svensk arbetsmarknad som helhet är något fler än antalet kvinnor – 51,5 procent av alla anställda är män – betyder det att antalet anställda kvinnor inte bara minskade mest i absoluta termer, utan än mer så i relativa termer. Kvinnor har alltså drabbats hårdare på hela arbetsmarknaden än män under pandemin och var i mars 2021 också längre ifrån en arbetsmarknadsåterhämtning än män.

I motsats till hur det ser ut på arbetsmarknaden som helhet, är kulturen en bransch med fler kvinnor än män anställda. Av de ca 30 000 personer som hade anställning inom kulturområdet (SNI 90–91) under 2019 var ca 60 procent kvinnor. Likaså bestod huvuddelen av det totalt minskade antalet anställningar i branschen av kvinnor. Under juni 2020 minskade antalet anställda inom kulturområdet med 4 000 personer jämfört med motsvarande månad året dessförinnan, varav ca 2 500 var kvinnor och 1 500 män.

Figur 10. Förändring i antalet anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) jämfört med motsvarande månad föregående år, 2020 och första kvartalet 2021, per kön, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

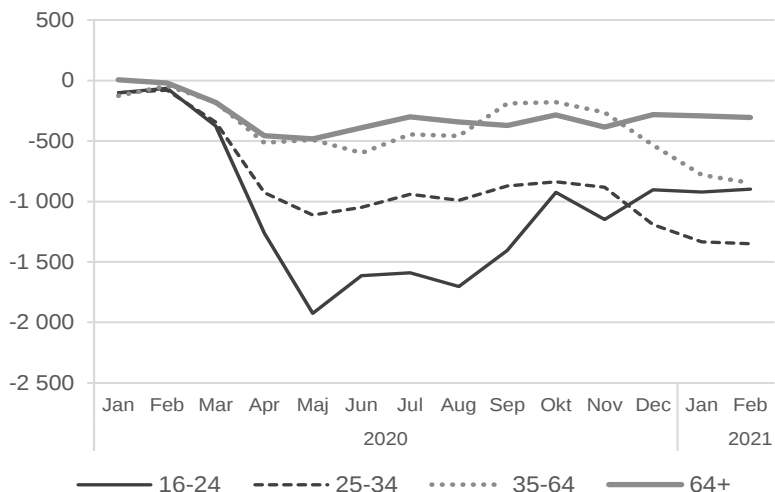
Av figur 10 framgår att den relativa minskningen i antalet anställda var ungefär lika stor fram till årsskiftet 2020/2021. Efter tecken på viss återhämtning före årsskiftet ökar återigen den relativa minskningen i antalet anställda i förhållande till 2019 under första kvartalet 2021. Tillbakagången drabbar både män och kvinnor, men är något större för kvinnor. Om detta är en tillfällig eller en mer långtgående utveckling återstår att se.

Pandemin har drabbat unga och äldre hårdast – unga framför allt inom kulturområdet

Det var framför allt de unga anställda som lämnade hela arbetsmarknaden under våren och sommaren 2020. Nära 75 000 färre personer i åldern 16–24 år var anställda under juli 2020 jämfört med samma månad året innan. Detta är en åldersgrupp där många studerar och därför ofta arbetar temporärt, bland annat som semestervikarier under sommarmånaderna. Förändringen i denna åldersgrupp påverkas därför i extra hög grad av restriktionernas införande under våren och sommaren 2020. Motsvarande hälften av alla de

anställningar (150 000) som saknades 2020 jämfört med samma månad föregående år utgjordes således av minskade anställningar inom åldersgruppen 16–24 år.

Figur 11. Förändring i antalet anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) jämfört med motsvarande månad föregående år, 2020 och första kvartalet 2021, per åldersgrupp.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB

Motsvarande mönster kan observeras också inom kulturområdet, se figur 11 ovan. Även här var det framför allt de unga anställda som lämnade kulturområdet under våren och sommaren 2020. Uppemot 2 000 färre personer i åldern 16–24 år var anställda under juni 2020 jämfört med motsvarande månad året innan. För anställda i åldersspannet 35–64 år, som vanligen inte tillhör buffert/vikariearbetskraften, har utvecklingen däremot varit betydligt mindre dramatisk. Även andelsmässigt var det framför allt unga och äldre anställda som lämnade kulturområdet under sommaren 2020. Antalet anställda över 64 år inom kulturområdet minskade med nära 20 procent under juni 2020 jämfört med motsvarande månad året dessförinnan. Denna andel motsvarar förändringen för anställda 64 år och

äldre på hela arbetsmarknaden. Anställda i åldersspannet 16–24 år inom kulturområdet minskade däremot med nära 50 procent under maj 2020 jämfört med motsvarande månad året dessförinnan. Motsvarande minskning för denna åldersgrupp på hela arbetsmarknaden var samtidigt ca 13 procent. De unga inom kulturområdet har alltså drabbats ovanligt hårt. Andelen säsongsanställda är troligen mycket hög bland de anställda inom kulturområdet i åldrarna 16–24 år.

Utflödet av anställda inom kulturområdet har ökat

En ytterligare fråga som är intressant att besvara är om de anställda som lämnat anställningar inom kulturområdet under pandemin gått till arbete i andra sektorer på arbetsmarknaden eller hamnat i arbetslöshet. I nedanstående analys jämför vi en grupp anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) under 2018 (kallad referensgruppen) med en grupp som var anställd inom kulturområdet under 2019 (kallad pandemigruppen). Vi följer sedan referensgruppen från 2019, och pandemigruppen från 2020. Genom att jämföra de två gruppernas utveckling över tid kan vi få en närmare uppfattning om vilken skillnad pandemin gjorde för anställda inom kulturområdet.¹⁸⁸

Genom en flödesanalys kan vi följa hur många anställda inom kulturområdet som stannar hos samma arbetsgivare, hur många som byter arbetsgivare inom kulturområdet liksom hur många som tar anställning i en annan bransch. Samtidigt kan vi också se hur många som skriver in sig som arbetslösa hos arbetsförmedlingen och hur många som potentiellt har lämnat arbetskraften genom att varken dyka upp i någon anställning med AGI-uppgift eller som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen (AF). För vår flödesanalys av anställda inom kulturområdet finns alltså fem möjliga utfall: 1) stannar hos samma

---

¹⁸⁸ I definitionen av de två grupperna för anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) har vi kontrollerat att dessa är förvärvsarbetande enligt RAMS som anställda, dvs. utan någon koppling till företagande, ålder 16–64.

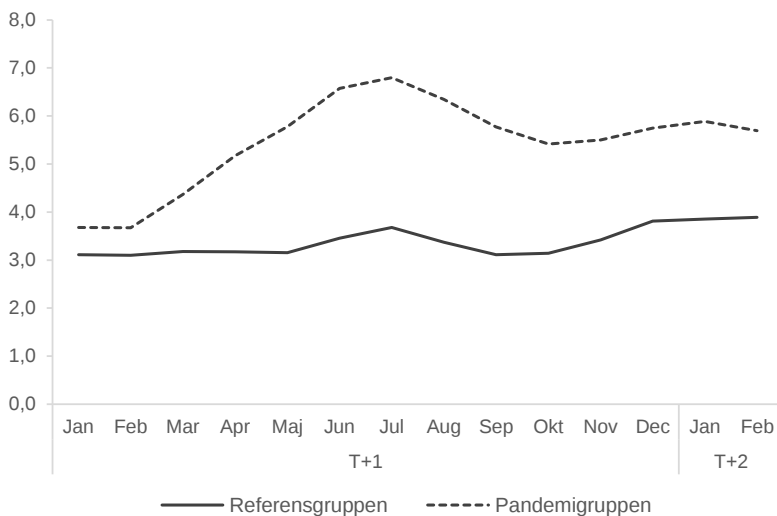
arbetsgivare inom kulturområdet, 2) byter jobb inom kulturområdet, 3) byter jobb ut ur kulturområdet, 4) blir arbetslös och 5) lämnar arbetskraften (ej AGI/AF).

Många av de som lämnade kulturområdet under pandemin gick ut i arbetslöshet

Även under den period som vi har valt att studera före pandemin, skedde en del förändringar för de anställda inom kulturområdet. Redan vid årets början, dvs. mellan december 2018 och januari 2019, hade 16 procent av vår referensgrupp hunnit lämna sin arbetsgivare. Fram till februari 2020 hann ca 28 procent av referensgruppen lämna sin arbetsgivare. Detta innebär att endast ca 72 procent av referensgruppen var kvar hos sin ursprungliga arbetsgivare vid periodens slut.

För de anställda som vi följer under pandemin, dvs. pandemigruppen, såg utvecklingen likartad ut till och med månadsskiftet mars/april 2020 då fler anställda än under referensperioden lämnar sin arbetsgivare. Detta var då pandemin nådde Sverige. Under 2020 och inledningen av 2021 lämnade ca 32 procent av pandemigruppen sin arbetsgivare. I vilken utsträckning berodde då detta på att de anställda blev arbetslösa? I figur 12 nedan kan vi se att betydligt fler anställda från kulturområdet gick ut i arbetslöshet jämfört med referensperioden innan pandemin.

Figur 12. Andel i referensgruppen och pandemigruppen inskrivna som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, per månad, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB

I vår referensgrupp hade ca 4 procent gått ut i arbetslöshet under perioden före pandemin. För den grupp vi följt under pandemin däremot, var andelen anställda som registrerades som arbetslösa uppemot 7 procent under sommaren 2020 för att sedan sjunka ner till 5,7 procent under inledningen av 2021.

Något fler lämnade kulturbranschen för andra branscher under pandemin

Under perioden före pandemin bytte ca 4 procent av de anställda inom kulturområdet i referensgruppen jobb till en annan arbetsgivare inom kulturområdet. Under pandemin var denna andel ca en procentenhet lägre. Detta speglar troligen att det blivit svårare under pandemin att byta jobb inom

kulturområdet, eftersom branschen varit hårt drabbad och efterfrågan på personal låg vilket givit en låg rörlighet inom branschen. Något fler anställda lämnade istället kulturområdet för anställning i andra branscher.

För den grupp av kulturarbetare som vi följt innan pandemin, referensgruppen, hade knappt 12 procent bytt jobb till en anställning utanför kulturområdet under den studerade 14-månadersperioden. Denna andel ökade marginellt under pandemin genom att ca 13 procent av pandemigruppen bytte till ett nytt jobb utanför kulturområdet under perioden från januari 2020 till februari 2021.

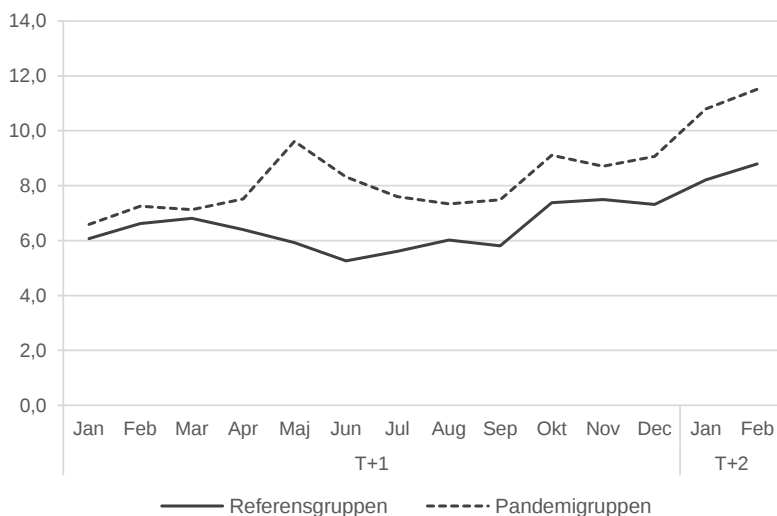
Fler anställda inom kulturområdet lämnade troligen också arbetskraften

Även under den period som vi har valt att studera före pandemin var det en betydande andel av de anställda inom kulturområdet som lämnade arbetskraften, dvs. att de varken var sysselsatta eller registrerade som arbetslösa.¹⁸⁹ Av figur 13 nedan framgår att ca 9 procent av referensgruppen troligen lämnade arbetskraften helt under den studerade perioden.

---

¹⁸⁹ Orsaken till att individer lämnar arbetskraften kan exempelvis vara pension, heltidsstudier, värnplikt eller långvarig sjukskrivning.

Figur 13. Andel i referensgruppen och pandemigruppen som varken dyker upp som anställd (AGI) eller som arbetslös (AF), per månad, procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Under pandemin har denna andel ökat något. Mot slutet av undersökningsperioden hade uppemot 12 procent av pandemigruppen troligen hunnit lämna arbetskraften. Det finns risk för en viss överskattning eftersom vissa av dessa personer kan ha övergått i egenföretagande, vilket vi inte kunnat fånga i våra data (AGI och AF), men givet hur situationen för egenföretagare sett ut under pandemin utgör dessa förmodligen en liten andel. Troligare är snarare att en betydande andel av dessa övergått till studier, detta eftersom vi tidigare kunnat konstatera att det framför allt är i de yngsta åldersgrupperna, 16–24 år, som antalet anställda minskat inom kulturområdet.

En trolig slutsats vi kan dra av figur 13 är således att en större andel av de anställda inom kulturområdet lämnade arbetskraften helt under pandemin än under ett normalår. Det är inte ovanligt att fler lämnar arbetskraften under ekonomiska kriser. Ofta gäller det äldre personer som i svårare tider väljer att

tidigarelägga sin pensionering eller yngre personer som väljer att studera. Vi har också kunnat konstatera att det framför allt varit de allra yngsta och äldsta som lämnat kulturområdet under pandemin.

Egenföretagare inom kulturområdet under pandemin

Sammantaget har vi kunnat konstatera ovan att antalet anställda inom kulturområdet (SNI 90–91) minskade påtagligt under 2020. Framför allt minskade antalet anställda kraftigt under sommarmånaderna 2020. Både när det gäller frilansare (här avses egenföretagare med enskild firma) och anställda inom kulturområdet sker naturligtvis varje år både ett utflöde och ett inflöde från och till kulturområdet. I den här rapporten har vi valt att titta på utflödet, dvs. var de individer som lämnar kulturområdet tar vägen.

Egenföretagare med enskild firma inkluderas inte i data från AGI, såvida dessa inte också haft en anställning under året. Av denna anledning har vi gjort en särskild studie av utvecklingen för renodlade egenföretagare¹⁹⁰ inom kulturområdet (SNI 90–91) under pandemin med utgångspunkt i SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

En kraftigt ökad andel av egenföretagare inom kulturområdet övergick i arbetslöshet under pandemin

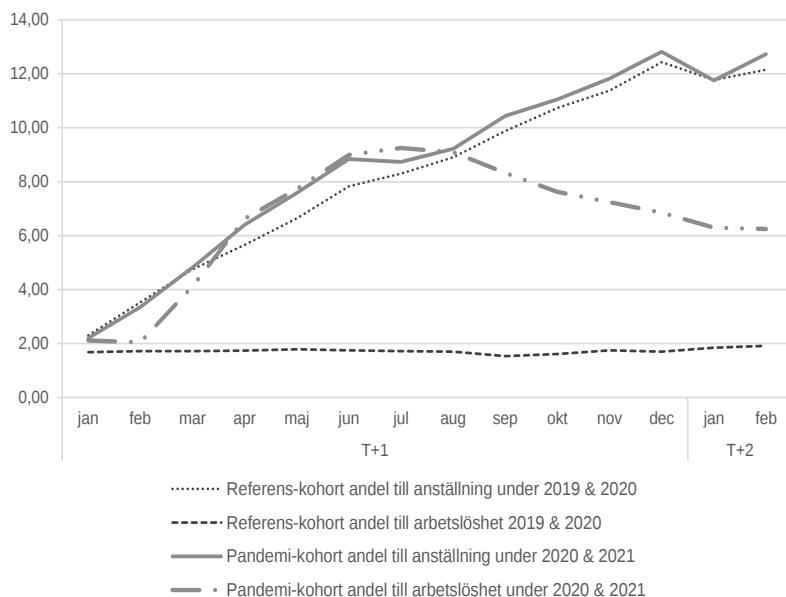
I figur 14 nedan redovisas en årsjämförelse av andelen egenföretagare i referensgruppen respektive pandemigruppen som antingen tar anställning hos en arbetsgivare (AGI) eller som anmält sig som arbetslösa hos

---

¹⁹⁰ Med enskild firma avses i redogörelsen enskild näringsverksamhet och handels- eller kommanditibolagsdelägare. Frilansare med aktiebolag ingår inte i denna redovisning då de ingår i AGI.

Arbetsförmedlingen (AF).¹⁹¹ Vi kan särskilt konstatera att andelen egenföretagare inom kulturområdet som övergick i arbetslöshet under pandemin ökade.

Figur 14. Årsjämförelse av arbetsmarknadsutfall för egenföretagare (referensgruppen och pandemigruppen) inom kulturområdet (SNI 90–91), procent.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

¹⁹¹ Den referensgrupp som definierades ur egenföretagarpopulationen 2018 följs alltså under 14 månader från januari 2019. T+1 motsvarar då utfallet för referensgruppen 2019, och T+2 motsvarar utfallet 2020. Samtliga dessa månader kan betraktas som ”normalmånader” eftersom coronapandemin nådde Sverige först i mars 2020. För den pandemigrupp som definierades ur egenföretagarpopulationen 2019, motsvarar T+1 år 2020 och T+2 år 2021.

Strax under 2 procent av egenföretagarna i referensgruppen registrerade sig som arbetslösa under perioden före pandemin. För vår pandemigrupp däremot är utvecklingen betydligt mer drastisk. Redan under mars 2020 ökade andelen egenföretagare i pandemigruppen som registrerade sig som arbetslösa från ca 2 procent till 4 procent. Andelen ökade sedan oavbrutet fram till juli och augusti 2020 då över 9 procent av vår pandemigrupp av egenföretagare var anmälda som arbetslösa hos arbetsförmedlingen. Denna andel avtog sedan succesivt under andra halvan av 2020 och under inledningen av 2021 var strax över 6 procent av de som inledde 2020 som egenföretagare fortsatt registrerade som arbetslösa.

En tydlig slutsats från flödesanalysen är alltså att en kraftigt ökad andel av egenföretagare inom kulturområdet övergick i arbetslöshet under pandemin. Vi kan även konstatera att det under normala omständigheter är vanligare att anställda (3–4 procent, se figur 12) inom kulturområdet blir arbetslösa under ett kalenderår än egenföretagare (ca 2 procent, se figur 14). Under pandemin tycks detta förhållande dock ha förändrats till att egenföretagare temporärt (under sommaren 2020) i högre utsträckning drabbades av arbetslöshet (uppemot 9 procent) än de anställda (som mest 7 procent). Mot slutet av vår redovisningsperiod är dock nivån jämn mellan anställda och egenföretagare med en arbetslöshet på ca 6 procent i båda grupperna.

Av denna observation kan vi dra slutsatsen att pandemins första våg drabbade egenföretagare värre än de med anställning inom kulturområdet, men att pandemins andra våg under årsskiftet 2020/2021 slog jämt mellan egenföretagare och anställda.

Arbetslösheten påverkades mer inom kulturområdet än i de flesta andra branscher

Ett annat sätt att studera arbetslöshetens utveckling inom kulturen är att utgå från Arbetsförmedlingens indelning av de arbetssökande. Arbetsförmedlingen har en särskild branscharbetsförmedling för de som har en relevant utbildning eller tillräckligt med arbetslivserfarenhet inom ett kultur- eller mediayrke. Nedan studerar vi bland annat hur utvecklingen inom denna

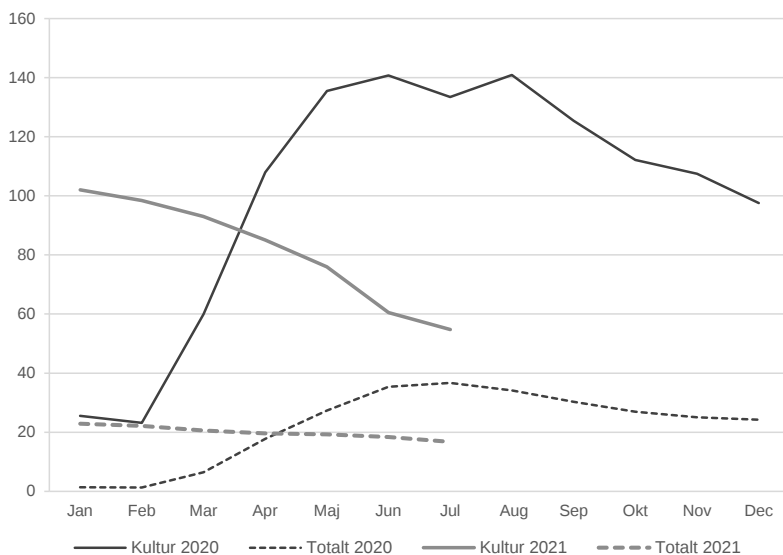
grupp sett ut i förhållande till det generella inflödet av arbetslösa. Vi kan då bl.a. studera hur arbetslösheten utvecklats inom kulturområdet jämfört med andra branscher.

Kulturanalys har med Arbetsförmedlingens statistik undersökt hur gruppen arbetslösa inom kulturområdet skiljer sig från hela gruppen arbetslösa i alla sektorer för att se hur just professionella kulturskapare påverkades under pandemin. Denna statistik är en sammanställning av anmälda arbetssökande och nya platser (utlysta jobb) till Arbetsförmedlingen under de senaste åren. Statistiken återspeglar inte hela situationen på arbetsmarknaden (det finns arbetslösa som aldrig anmäler sig till Arbetsförmedlingen och det finns jobb som aldrig annonseras där), men siffrornas utveckling över tid är ändå representativ för utvecklingen på arbetsmarknaden i sin helhet.

Det ska dessutom noteras att Arbetsförmedlingens definition av kultursektor – till skillnad från SNI 90-91 – inte innefattar särskilt många tjänstemän och administratörer som arbetar i anslutning till dessa verksamheter. Dessa ligger i stället ofta i sektorn ”Offentliga tjänster”. I denna sektor återfinns även yrken som bibliotekarier, arkivarier, konservatorer, översättare, humanistiska forskare, samt många yrken inom museivärlden. Generellt kan sägas att de yrken som Arbetsförmedlingen för till kulturområdet har mer karaktär av skapande/produktion (även mediaproduktion), men att yrken som snarare sysslar med bevarande och förmedlande inte räknas dit.

I figur 15 nedan visas skillnaden mellan 2015–2019 (genomsnitt) och 2020 och mellan 2015-2019 och 2021 i procent i antal öppet arbetslösa och sökande i program inom kulturområdet respektive hela arbetsmarknaden totalt.

Figur 15. Förändring i öppet arbetslösa och sökande i program 2020 och 2021 jämfört med 2015–2019 (genomsnitt), per månad, procent.

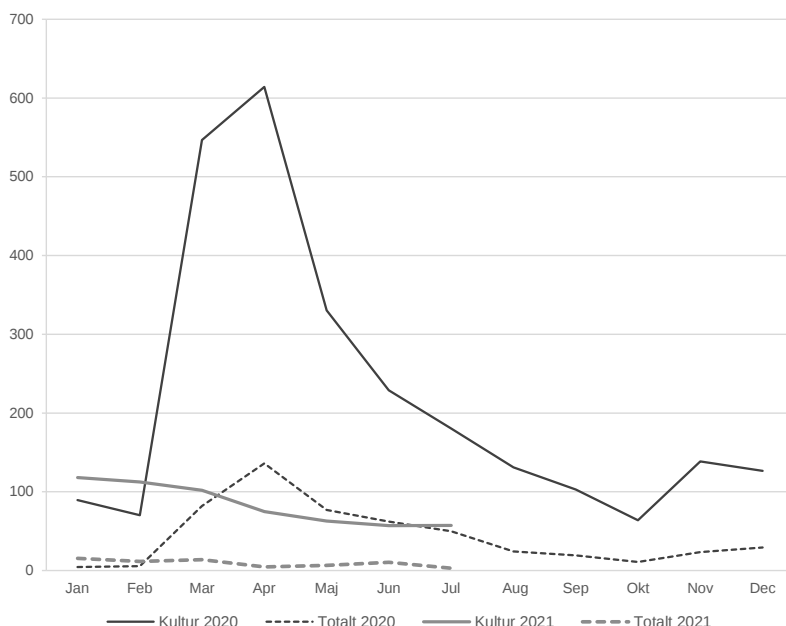
Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från Arbetsförmedlingen.

Figuren visar att i början av 2020 var antalet arbetslösa relativt högt inom kulturområdet jämfört med de föregående åren (ca 20 procent högre), och marginellt högre för arbetsmarknaden som helhet jämfört med de föregående åren. I mars skedde stora ökningar både inom kulturområdet och för arbetsmarknaden i sin helhet. Den procentuella ökningen var dock väsentligt större inom kulturområdet. På arbetsmarknaden som helhet växte antalet arbetslösa med 30-40 procent och låg kvar där under hela 2020. Inom kulturområdet ökade antalet arbetslösa till så mycket som ca 140 procent i perioden maj-augusti. Sedan började detta sjunka, men vid årets slut var arbetslösheten fortfarande ungefär dubbelt så hög som den varit i genomsnitt under åren före pandemin. Den extra stora ökningen i arbetslöshet inom kulturområdet på sommaren (som föll tillbaka i september/oktober) skulle kunna tolkas som att det återspeglar en stor mängd säsongsarbeten inom kulturområdet som ställdes in under pandemin.

Under 2021 har arbetslösheten fortsatt att gå tillbaka, både för kulturområdet och för arbetsmarknaden totalt. Kulturområdets återhämtning har skett från en högre nivå, men den har också hållit ett snabbare tempo. Den är dock fortfarande tydligt högre än genomsnittsnivån under åren före pandemin. För hela arbetsmarknaden är antalet arbetslösa nästan 20 procent högre, och för kulturområdet är den nästan 60 procent högre.

Figur 16 nedan visar inflödet av nya arbetssökande månad för månad. Varje arbetslös person är alltså bara med den månad de skrev in sig.

Figur 16. Förändring i antalet nyinskrivna 2020 och 2021 jämfört med 2015-2019 (genomsnitt), procent.

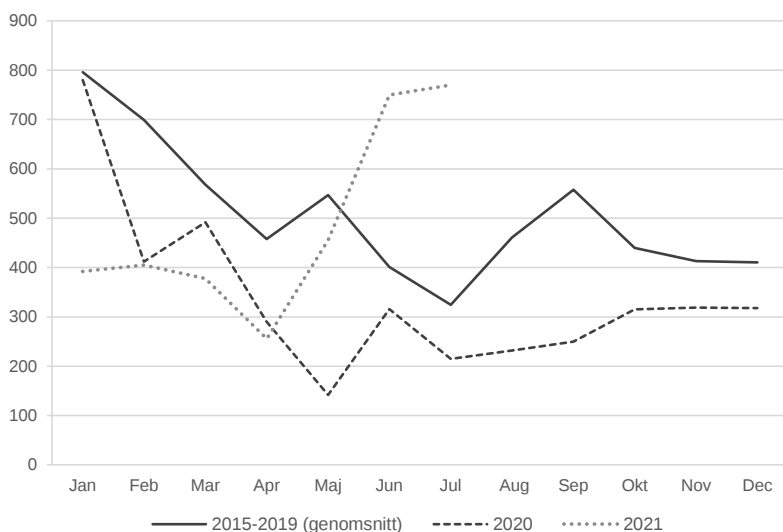
Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från Arbetsförmedlingen.

Den procentuella ökningen under 2020 var avsevärt större inom kulturområdet över lag. Men även innan pandemin slog till i mars var antalet nyinskrivna på Arbetsförmedlingen ovanligt högt inom kulturområdet,

jämfört med föregående år (nästan dubbelt så stort). Under 2021 har antalet nyinskrivna fortsatt att närma sig de nivåer som rådde före pandemin. För arbetsmarknaden som helhet är den rentav tillbaka på de nivåerna. Kulturområdet ligger här dock fortfarande över de nivåerna. Det kommer fortfarande in en ganska stor andel nyinskrivna till Arbetsförmedlingen från kulturområdet. Det var 57 procent fler nyinskrivna inom kulturområdet i juli 2021 än i juli under perioden 2015–2019.

Antalet nya platser gick ned kraftigt för hela arbetsmarknaden i april 2020, jämfört med april de närmast föregående åren (se figur 22 i bilaga 3). Under de föregående åren har denna typ av nedgång kommit först i juni. Den här gången var den dessutom kraftigare än vad den har brukat vara. Sedan steg antalet nya platser igen framåt slutet av 2020, i högre grad än vad det brukar göra. Denna uppåtgående trend fortsatte under 2021, och framåt mars-april hade antalet nya platser för hela arbetsmarknaden nästan kommit i kapp genomsnittsnivån under 2015–2019.

Figur 17. Antal nya platser inom kulturområdet 2020 och 2021 jämfört med 2015-2019 (genomsnitt), per månad.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från Arbetsförmedlingen.

För kulturområdet kom en stor nedgång i antalet nya platser redan i februari, se figur 17 ovan. Detta är i linje med iakttagelsen ovan om att antalet nyinskrivna från kulturområdet var ovanligt högt då. Därefter följde antalet nya platser inom kulturområdet under 2020 i stort sett trenden från de närmast föregående åren, med undantag för uteblivandet av den ökning som tidigare kunnat iakttas under augusti-september.¹⁹²

Sammanfattningsvis har arbetslösheten ökat mer på kulturområdet än på arbetsmarknaden som helhet under pandemin. Även om arbetslösheten i en viktig bemärkelse har sjunkit mer på kulturområdet under slutet av 2020 och början av 2021 är det fortfarande en längre väg kvar för arbetslösheten att återställas till nivåerna som rådde före pandemin, än för arbetsmarknaden som helhet. Dessutom har antalet nyinskrivna på Arbetsförmedlingen fortsatt vara påtagligt högre än vad de var före pandemin, på ett sätt som inte är fallet för arbetsmarknaden som helhet. En ljuspunkt för kulturområdet är att antalet nya platser på Arbetsförmedlingen var ovanligt högt under sommarmånaderna 2021. Detta torde vara ett tecken på att de positiva trenderna mot sjunkande arbetslöshet inom kulturområdet fortsätter. Det är dock fortfarande en bit kvar till att nå de nivåer som rådde före pandemin.

Viss minskning av årsarbetskraften inom museisektorn

Utifrån Kulturanalys officiella statistik för Sveriges museer kan vi även redovisa förändringar i sysselsättning specifikt inom museisektorn. Rapporten *Museer 2020* redovisar att under 2020 minskade antalet årsarbetskrafter totalt med cirka 5 procent jämfört med 2019.¹⁹³ Störst minskning av antalet årsarbetskrafter finns på centrala museer (9 procent) som de senaste tio åren har haft en kontinuerlig ökning av antal

---

¹⁹² Enligt Arbetsförmedlingens egen undersökning gick dock de flesta inskrivna inom AF Kultur Media under 2020 ut till jobb inom kulturområdet medan en mindre andel fick jobb utanför kulturområdet. Se Arbetsförmedlingen Kultur Media 2021.

¹⁹³ Kulturanalys 2021b.

årsarbetskrafter, följda av övriga statliga museer (6 procent) och övriga museer (6 procent). Regionala och kommunala museer redovisade endast marginella minskningar (1 respektive 2 procent).

Som *Museer 2020* konstaterar utförs museernas verksamhet även till viss del av ideella arbetsinsatser.¹⁹⁴ Detta är vanligast på mindre museer med få anställda, men förekommer även på större museer. Museerna med ideell arbetskraft vittnade om svårigheter att upprätthålla verksamheter under 2020 då pandemin innebar att den äldre befolkningsgruppen, som normalt utgör en viktig del av den ideella arbetskraften, inte kunde delta i verksamheten. Detta bekräftas även av Riksantikvarieämbetes kartläggning av museerna under pandemin.¹⁹⁵ Enligt Kulturanalys rapport uppskattade museerna att jämfört med 2019 minskade det ideellt utförda arbetet med cirka 15 procent.¹⁹⁶

Sammanfattning

- Sett till antal anställda är arbetsmarknaden inom kulturområdet (SNI 90–91) hårdare drabbad än arbetsmarknaden som helhet i Sverige. Framför allt minskade antalet anställda kraftigt under sommarmånaderna 2020. Arbetslösheten påverkades mer inom kulturområdet än i de flesta andra branscher.
- Nära 60 procent av alla anställda inom kulturområdet finns inom den offentliga sektorn. Ytterligare en tredjedel av alla anställda finns inom den privata sektorn och återstående 5–6 procent av anställningarna finns i ideell sektor. Den ideella sektorn är alltså mer betydelsefull inom kulturområdet än på arbetsmarknaden som helhet. Under pandemin har antalet anställda framför allt minskat i den privata sektorn. I relativa tal var dock tappet i antal anställningar störst i den ideella sektorn.

---

¹⁹⁴ Kulturanalys 2021b.

¹⁹⁵ Riksantikvarieämbetet 2021.

¹⁹⁶ Kulturanalys 2021b.

- Fler kvinnor än män är anställda inom kulturområdet och det är fler kvinnor än män som har förlorat sin anställning under pandemin.
- Det var framför allt de unga anställda som lämnade kulturområdet under våren och sommaren 2020. Antalet anställda över 64 år minskade med nära 20 procent under juni 2020 jämfört med motsvarande månad året dessförinnan. Anställda i åldersspannet 16–24 år minskade däremot med nära 50 procent under maj 2020 jämfört med motsvarande månad året dessförinnan. För anställda i åldersspannet 35–64 år, som vanligen inte tillhör buffert/vikarie-arbetskraften, har utvecklingen däremot varit betydligt mindre dramatisk.
- Pandemins första våg drabbade egenföretagare värre än de med anställning inom kulturområdet, men pandemins andra våg under årsskiftet 2020/2021 slog jämt mellan egenföretagare och anställda.
- Arbetslösheten har ökat mer på kulturområdet än på arbetsmarknaden som helhet under pandemin. Även om arbetslösheten inom kulturområdet har sjunkit under slutet av 2020 och första halvåret 2021, är det en längre väg kvar för arbetslösheten att återställas till nivåerna som rådde före pandemin än för arbetsmarknaden som helhet.
- Antalet nyinskrivna på Arbetsförmedlingen inom kulturområdet har, till skillnad från arbetsmarknaden som helhet, även under första halvåret 2021 fortsatt varit påtagligt högre än de var före pandemin. Antalet nya platser på Arbetsförmedlingen inom kulturområdet var dock ovanligt högt under sommarmånaderna 2021, vilket torde vara ett tecken på att de positiva trenderna mot sjunkande arbetslöshet inom kulturområdet fortsätter.

Statliga insatser under pandemins första år

I detta kapitel redogör vi för de statliga insatser som infördes under perioden 11 mars 2020 till 1 april 2021 i syfte att hantera de negativa konsekvenser inom kulturområdet som vi behandlat i tidigare kapitel.

Nedan följer en sammanställning av de statliga insatserna indelade i sina tre huvudgrupper: 1) ekonomiska insatser, 2) kunskapsinriktade insatser och 3) utbudsfrämjande insatser. Grupperna är inte ömsesidigt uteslutande utan överlappningar finns mellan insatser som syftar till att möta flera problem samtidigt. Denna gruppering är dock ett sätt att förenklat sammanfatta mångfalden av insatserna och problemen de har försökt möta.

Ekonomiska insatser är åtgärder som primärt har försökt dämpa konsekvenserna av intäkts- och inkomstbortfall, kostnader som uppkommit till följd av pandemin och restriktionerna, samt syftat till att stimulera produktion av kultur. De inkluderar även åtgärder som syftat till att förenkla den ekonomiska administrationen för olika kulturaktörer.

Kunskapsinriktade insatser avser åtgärder som handlar om att förbättra kunskapsläget under pandemin genom att kartlägga behov som har uppstått inom kulturområdet, utbyta erfarenheter och samverka med andra aktörer, samt informera och dela med sig av information om t.ex. olika krisinsatser till konstnärer och kulturskapare. De kunskapsinriktade insatserna har ofta fungerat vägledande för att kunna justera de övriga insatserna och förbättra deras träffsäkerhet.

Utbudsfrämjande insatser är åtgärder som har syftat till att upprätthålla och möjliggöra ett kulturutbud under pandemin trots rådande restriktioner. De riktar sig både till konstnärer och kulturskapare och till deltagare och har vidtagits både i form av smittsäkrande åtgärder och insatser som har syftat till att digitalisera verksamhet och utbud.

Sammanställningen av insatser presenteras indelad i en tidslinje mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021 för att ge en kronologisk redogörelse över när insatserna infördes.

Våren 2020

Redogörelsen nedan avser perioden mellan mars och maj 2020.

Ekonomiska insatser

Regeringen har vid flera tillfällen infört både generella och riktade ekonomiska insatser som har kommit aktörer inom kulturområdet till del.¹⁹⁷ Redan i mars 2020 när de första restriktionerna infördes aviserade regeringen en extra ändringsbudget som bland annat innehöll korttidspermittering, anstånd med betalning av arbetsgivaravgifter och anställdas preliminärskatt samt slopad karensdag.¹⁹⁸ Under veckorna som följde aviserades sedan ytterligare tre extra ändringsbudgetar som innehöll stöd och lättnader för företagare och anställda.¹⁹⁹ Bland annat innebar förslagen statligt sjuklöneansvar i två månader för att underlätta för anställda att stanna hemma vid förkylningssymtom, en statlig garanti för lån till i första hand små och medelstora företag, tillfälligt förstärkt arbetslöshetsförsäkring och statligt stöd för hyresnedsättning i utsatta branscher.

I den femte extra ändringsbudgeten för 2020 föreslogs även att kultur- och idrottssektorn skulle tilldelas ett särskilt stöd på 1 miljard kronor.²⁰⁰ De 500 miljonerna som avsattes för kulturen fördelades via bidragsgivande myndigheter på kulturområdet till verksamheter som förlorade intäkter till följd av begränsningen av offentliga tillställningar. I detta första krisstöd omfattades inte statliga institutioner, men den 1 april 2020 aviserade

---

¹⁹⁷ För en förteckning över kulturpolitiska stöd aviserade mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021, se bilaga 4.

¹⁹⁸ Proposition 2019/20:132.

¹⁹⁹ Proposition 2019/20:142; Proposition 2019/20:151; Proposition 2019/20:146.

²⁰⁰ Proposition 2019/20:146.

regeringen att man skulle tidigarelägga utbetalningen av statsbidrag till vissa institutioner, däribland flera stiftelseägda museer samt Operan och Dramaten i syfte att snabbt stärka deras likviditet.²⁰¹ I regeringens pressmeddelande framkom att Folkhälsomyndighetens rekommendationer – och människors förändrade beteende med anledning av coronavirusets spridning – ledde till färre besökare och därmed ”kraftigt minskade intäkter och risk för akut likviditetsbrist”.²⁰² Även Filminstitutet tidigarelade utbetalningar av stöd till biografer samt justerade beräkningsgrunden (antal biobesök) för efterhandsstödet PRS för att förhindra intäktsbortfall för samproducenter och finansiärer.²⁰³ I vårändringsbudgeten för 2020 fanns även ett ökat anslag på 92 miljoner kronor till folkbildningen som skulle fördelas via Folkbildningsrådet.²⁰⁴

Innan förvaltningsmyndigheterna tilldelades uppdraget att förmedla de statliga krisstöden till kulturen, var några av dem snabba med att införa förenklande och stimulerande insatser inom sina respektive områden. Filminstitutet, Kulturrådet och Konstnärsnämnden arbetade med flera flexibla lösningar för redan beviljade medel i sin ordinarie bidragsgivning.²⁰⁵ Exempelvis underlättade Filminstitutet för filmbranschens aktörer som mottagit stöd genom att ta bort krav på återbetalning samt förlängde tidsfrister.²⁰⁶ Filminstitutet uppger även i sin resultatredovisning för 2020 att medel till ordinarie stöd som pausats i stället delades ut till bland annat stöd för utveckling av filmprojekt.²⁰⁷ Även Konstnärsnämnden kunde omfördela ordinarie stipendiemedel som inte kunde delas ut till följd av pandemin, till exempel avseende internationella resor, och i stället dela ut extra arbetsstipendier till kulturskapare inom samtliga konstområden.²⁰⁸

---

²⁰¹ Kulturdepartementet 2020-04-01.

²⁰² Ibid.

²⁰³ Svenska Filminstitutet 2021.

²⁰⁴ Proposition 2019/20:99.

²⁰⁵ Statens kulturråd 2021a; Svenska Filminstitutet 2021; Konstnärsnämnden 2021a.

²⁰⁶ Svenska Filminstitutet 2020-03-13; Svenska Filminstitutet 2020-03-27.

²⁰⁷ Svenska Filminstitutet 2021.

²⁰⁸ Konstnärsnämnden 2021c.

Den 24 april 2020 presenterades hur det första krisstödet på 500 miljoner till kulturverksamheter och enskilda kulturskapare skulle fördelas mellan de bidragsgivande myndigheterna Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Filminstitutet och Författarfonden.²⁰⁹ Kulturrådets första stöd på 370 miljoner kronor vilade på den nyinrättade förordningen SFS 2020:246 om statligt stöd för inställt eller uppskjutet kulturevenemang.²¹⁰

Under maj 2020 aviserade regeringen den sjätte och sjunde extra ändringsbudgeten som bland annat innehöll förlängningar och justeringar av tidigare insatser gällande korttidspermittering och sjuk- och arbetslöshetsförsäkring.²¹¹ Den sjätte extra ändringsbudgeten innehöll även ett stöd på 319 miljoner kronor under 2020 till flera statligt stödda kulturinstitutioner som enligt regeringen redan hade drabbats av stora ekonomiska problem på grund av besöksstapp och uteblivna intäkter.²¹² Bland de berörda institutionerna fanns exempelvis Vasamuseet, Skansen, Dramaten, Operan, Riksteatern och Åjtte.

Kunskapsinriktade insatser

När pandemin var ett faktum meddelade arbetsmarknadsministern att regeringen försökte skapa en lägesbild och ta fram förslag på åtgärder för att mildra virusspridningens konsekvenser för samhällets alla olika sektorer.²¹³ Under mars 2020 hölls flera dialogmöten med regeringen och olika delar av kultur- och mediesektorn. Exempelvis träffade kulturministern, arbetsmarknadsministern och socialförsäkringsministern den 16 mars 2020 ett antal berörda kultur- och fackliga organisationer för att diskutera pandemins effekter på kulturområdet och de behov som kulturskaparna såg i

---

²⁰⁹ Kulturdepartementet 2020-04-24.

²¹⁰ SFS 2020:246.

²¹¹ Proposition 2019/20:166; Proposition 2019/20:167.

²¹² Kulturdepartementet 2020-05-08a.

²¹³ Arbetsmarknadsdepartementet 2020.

den situation som uppkommit.²¹⁴ Två dagar senare, den 18 mars, bjöd kulturministern även in ett flertal organisationer från det civila samhället, bland annat Svenska kyrkan, Studieförbunden i samverkan och Pensionärernas riksorganisation, för att få en bild av nuläget om hur civilsamhällets olika verksamheter drabbats av den rådande situationen.²¹⁵ Under våren hade kulturministern även samtal med regionala kulturpolitiker²¹⁶ samt med EU:s och UNESCO:s kulturministrar för en internationell utblick.²¹⁷

De bidragsgivande myndigheterna genomförde också möten med branschen för att kartlägga behov och informera om krisstöd. Kulturrådet genomförde under våren kommunikationsinsatser både för de egna stöden och för andra myndigheters stöd. Kulturrådet redovisar att de vid två tillfällen, i maj och senare i oktober, ändrade riktlinjerna gällande ansökningarna till krisstöden för inställda evenemang för att förtydliga vilka som kunde söka stöden och under vilka villkor.²¹⁸

Utbudsfrämjande insatser

Av materialet framkommer inte att specifikt utbudsfrämjande insatser infördes under den aktuella perioden.

---

²¹⁴ Ibid. Deltagande organisationer var Musikerförbundet, Teaterförbundet, Författarförbundet, Fotografernas förbund, Konstnärernas Riksorganisation, KLYS (Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd) och SYMF (Sveriges Yrkesmusikerförbund).

²¹⁵ Kulturdepartementet 2020g.

²¹⁶ Kulturdepartementet 2020-04-28.

²¹⁷ Kulturdepartementet 2020i; Kulturdepartementet 2020j.

²¹⁸ Statens kulturråd 2021a.

Sommaren 2020

Redogörelsen nedan avser perioden mellan juni och augusti 2020.

Ekonomiska insatser

Även i juni 2020 aviserades två extra ändringsbudgetar med generella stödinsatser till företag. I den åttonde extra ändringsbudgeten föreslogs ett omställningsstöd som syftade till att täcka fasta kostnader för företag som tappat minst 30 procent av sin omsättning under mars och april 2020, jämfört med samma period 2019.²¹⁹ Det generella statsbidraget till kommuner och regioner utökades också med 6 miljarder kronor. Den nionde extra ändringsbudgeten innehöll även ett förslag om ett riktat bidrag på 150 miljoner kronor till regionernas kulturverksamheter och som skulle fördelas genom kultursamverkansmodellen.²²⁰

Den 24 juni meddelade kulturdepartementet att vissa ansökningar till Kulturrådets första krisstöd inte uppfyllde villkoren för att få ersättning för uteblivna intäkter för inställda eller uppskjutna kulturevenemang och att det därmed fanns 35 miljoner kronor kvar hos Kulturrådet efter första stödombgången.²²¹ Av dessa fördelades 20 miljoner kronor till stöd och stipendier till enskilda kulturskapare och konstnärer genom Konstnärsnämnden. 15 miljoner fördelades även till Scenkonstallianserna för att motverka att enskilda konstnärer och kulturskapare måste sägas upp som en följd av det svåra ekonomiska läget. Under sommaren infördes även ett tillfälligt utvidgat mediestöd på 500 miljoner kronor.²²²

---

²¹⁹ Proposition 2019/20:181.

²²⁰ Proposition 2019/20:187.

²²¹ Kulturdepartementet 2020-06-24.

²²² Kulturdepartementet 2020-05-08b; Proposition 2019/20:167; Kulturdepartementet 2020-08-06.

Kunskapsinriktade insatser

Av materialet framkommer inte att nya specifikt kunskapsinriktade insatser genomfördes under den aktuella perioden.

Utbudsfrämjande insatser

Av materialet framkommer inte att nya specifikt utbudsfrämjande insatser genomfördes under den aktuella perioden.

Hösten 2020

Redogörelsen nedan avser perioden mellan september och november 2020.

Ekonomiska insatser

I början av hösten 2020 presenterades flera större statliga insatser för kulturen i den tionde extra ändringsbudgeten, i höständringsbudgeten samt i budgetpropositionen för 2021.²²³ Bland förslagen fanns exempelvis en propå att ytterligare 1,5 miljarder kronor skulle tillföras kulturområdet för 2020 och denna gång hade stödet ett bredare syfte, nämligen att

både kompensera för de ekonomiska konsekvenser som pandemin inneburit för kulturlivet, men också hjälpa kulturlivet att starta upp igen. En del av pengarna ska användas som ett stöd för att skapa förutsättningar för smittsäkra evenemang och underlätta för produktion av kultur även under den pågående coronakrisen.²²⁴

De 1,5 miljarderna skulle fördelas utifrån erfarenheten av de stöd som delades ut under våren och sommaren samt med utgångspunkt i kulturlivets situation.²²⁵ Under första omgången krisstöd till fria kulturskapare och arrangörer i april beviljades enbart bidrag för stöd till uppskjutna eller

---

²²³ Proposition 2020/21:4; Proposition 2020/21:2; Proposition 2020/21:1.

²²⁴ Kulturdepartementet 2020-09-09; Proposition 2020/21:4.

²²⁵ Kulturdepartementet 2020-10-02a.

inställda arrangemang och uppdrag, men i oktober utlystes även ekonomiskt stöd för särskilda behov i kulturlivet. Kulturrådets stöd innefattade även stöd till aktörer som drabbats av inställd internationell verksamhet och till yrkesgrupper som inte kunde söka vårens stöd, så kallade stödföretag som bokare, tekniker och leverantörer av teknik. Stödet för intäktsbortfall skulle omfatta perioden juni till september 2020, vilket var den del av året då många kulturaktörer normalt skulle ha sina största intäkter.²²⁶

Andra justeringar under hösten var att de första krisstöden som fokuserade på intäktsbortfall skulle styrkas med skriftliga underlag, men inför det andra krisstödet från Konstnärsnämnden frångicks kravet på skriftlig redovisning avseende ekonomiska behov, med anledning av att muntliga överenskommelser är ofta förekommande inom vissa kulturområden.²²⁷ Förutom de bidragsgivande myndigheterna som fördelade vårens krisstöd tillfördes i höstens krisstöd även medel till Sametinget att användas specifikt som stöd till samisk kultur,²²⁸ efter att myndigheten i en hemställan till kulturdepartementet påtalat att det samiska kulturlivet inte nåtts av de tidigare krisstöden.²²⁹ Krisstöd fördelades även till Bildupphovsrätt, att avsättas till den individuella visningsersättningen och till scenkonstallianserna och centrumbildningarna, i syfte att stärka arbetsmarknaden för kulturskapare.²³⁰

I september 2020 aviserades även flera andra riktade insatser för kulturen för 2021 som särskilt presenterades som stöd till följd av pandemins konsekvenser. I budgetpropositionen för 2021, som presenterades för riksdagen den 21 september, föreslogs bland annat 1 miljard kronor för 2021 för omställning och återstart av kulturaktiviteter i hela landet, en förstärkning av kultursamverkansmodellen med 300 miljoner kronor under 2021 (och med 150 miljoner kronor åren därefter) och att statens inköp av konst skulle öka med 50 miljoner kronor, fördelat mellan Statens konstråd och Moderna

---

²²⁶ Kulturdepartementet 2020-10-02a.

²²⁷ Konstnärsnämnden 2021a.

²²⁸ Kulturdepartementet 2020-10-02a; Proposition 2020/21:4.

²²⁹ Sametinget 2020.

²³⁰ Kulturdepartementet 2020-10-02a; Proposition 2020/21:4.

museet.²³¹ Enligt pressmeddelandet skulle det ökade inköpet av konst dels innebära ett stöd till infrastrukturen på konstområdet, exempelvis till gallerierna, dels att enskilda konstnärer skulle få betalt för sin konstnärliga verksamhet, samtidigt som allmänheten skulle få tillgång till mer konst.²³² I budgetpropositionen för 2021 ingick även ett förslag om att 80 miljoner kronor skulle avsättas årligen för att stärka kulturskaparnas villkor, då förutsättningarna att verka som professionell kulturskapare drastiskt har påverkats, samtidigt som krisen har satt ljuset på hur svåra förutsättningarna var redan innan pandemin.²³³ Vidare föreslogs i höständringsbudgeten för 2020 att 39 miljoner kronor skulle tilldelas centrala museer för att stötta upp intäktsbortfall.²³⁴ Även allmänna samlingslokaler tillfördes under hösten ett utökat stöd om 75 miljoner kronor för 2020 för att mildra de ekonomiska konsekvenserna för ”studieverksamhet, kulturell verksamhet, fritids-sysselsättning och andra aktiviteter i det lokala föreningslivet”.²³⁵

Ändringsbudgetarna under hösten innehöll även flera generella krisinsatser för företagare och anställda som hade möjlighet att komma även aktörer inom kulturområdet till del. Bland annat föreslogs ett nytt omsättningsbaserat stöd för enskilda företagare mellan perioden mars-juli 2020.²³⁶ Detta stöd infördes av regeringen för att stötta enskilda firmor som inte kunde dra nytta av de ordinarie omställningsstöden, till exempel på grund av kravet att nettoomsättningen året innan skulle ha varit minst 250 000 kronor. Stödet var framtaget delvis med tanke på de många enskilda firmorna inom kulturområdet, vilka hade haft svårt att dra nytta av de tidigare företagsstöden som korttidspermittering och omställningsstöd.²³⁷ Stödet liknade det tidigare omställningsstödet och innebar att enskilda firmor kunde få ersättning med

---

²³¹ Proposition 2020/21:1.

²³² Kulturdepartementet 2020-09-09.

²³³ Ibid.

²³⁴ Proposition 2020/21:2.

²³⁵ Kulturdepartementet 2020-10-02b; Proposition 2020/21:4.

²³⁶ Stödet kom senare att förlängas med perioden augusti 2020-februari 2021, se Finansdepartementet 2021-01-12.

²³⁷ Näringsdepartementet 2020-09-09.

75 procent av omsättningstappet under förutsättning bl.a. att de hade haft en omsättning på minst 200 000 kronor under föregående år; summan sänktes sedan till 180 000 kronor.

Kunskapsinriktade insatser

Under hösten 2020 genomfördes flera insatser för att skapa kunskap om situationen i kulturlivet. Den 24 september genomförde Kulturrådet till exempel en hearing med ett 40-tal branschorganisationer om krisstödet till kulturen för att få tankar och inspel från kulturområdet inför fördelningen av nästa stödpaket.²³⁸ Konstnärsnämnden anordnade även tillsammans med Kulturrådet den 19 oktober ett gemensamt webinarium med information om deras respektive krisstöd.²³⁹ Tidigare samma dag (samt den 12 november) genomförde även Filminstitutet ett webinarium med möjlighet för branschen att ställa frågor till chefer och handläggare om de nya krisstödpengarna.²⁴⁰

Den 4 november bjöd kulturministern in till sakråd om publikfrågor för att diskutera förutsättningarna att genomföra evenemang på ett smittskyddssäkert sätt i förhållande till lagstiftning och förslag på insatser och förändringar som skulle kunna förbättra möjligheten att genomföra evenemang.²⁴¹ I sakrådet deltog inrikesministern, näringsministerns sekreterare, chefsjuristen på Folkhälsomyndigheten och ett 20-tal företrädare för kultur- och idrottsnäringen.

Utbudsfrämjande insatser

Den 14 oktober aviserade regeringen två uppdrag till Folkhälsomyndigheten att dels analysera möjligheterna för förändringar av förbudsförordningen, dels löpande se över och vid behov anpassa allmänna råd eller

---

²³⁸ Statens kulturråd 2020-09-29.

²³⁹ Konstnärsnämnden 2020-10-19.

²⁴⁰ Svenska Filminstitutet 2020-10-19; Svenska Filminstitutet 2020-11-05.

²⁴¹ Kulturdepartementet 2020k.

rekommendationer för hur olika typer av arrangemang ska kunna genomföras på ett säkert sätt.²⁴² Kulturrådets andra stöd i oktober, för särskilda behov i kulturlivet, var även avsett för genomförande av arrangemang under smittskyddssäkra former. Likaså var Filminstitutets stöd avsett att täcka upp för de ökade kostnader som pandemin orsakat, såsom åtgärder för att skapa smittskyddssäkra inspelningar.²⁴³

Vintern 2020–2021

Redogörelsen nedan avser perioden mellan december 2020 och februari 2021.

Ekonomiska insatser

I december meddelade regeringen hur den i budgetpropositionen föreslagna miljarden kronor skulle fördelas till kulturen i krisstöd under 2021.²⁴⁴ Även denna gång fördelades medlen mellan de bidragsgivande myndigheterna och liksom vid den andra stödomgången under hösten var detta stöd utformat utifrån erfarenheterna från de tidigare stödomgångarna. Medlen var avsedda att både användas som direkta krisstöd för förlorade intäkter och till stimulans för produktion.

I början av 2021 meddelade regeringen att det tidigare aviserade omsättningsstödet till enskilda näringsidkare och handelsbolag skulle förstärkas genom att stödnivån höjdes från 75 till 90 procent för tiden november 2020 till februari 2021.²⁴⁵ Enligt regeringen infördes denna förstärkning till följd av de ökade restriktionerna som vidtogs under november. Den 18 januari 2021 infördes även ett så kallat nedstängningsstöd

---

²⁴² Socialdepartementet 2020-10-14.

²⁴³ Kulturdepartementet 2020-10-02a.

²⁴⁴ Kulturdepartementet 2020-12-18; Proposition 2020/21:1.

²⁴⁵ Finansdepartementet 2021-01-12.

till följd av den nya pandemilagen.²⁴⁶ Stödet innebar att företag som behövt stänga ned sin verksamhet till följd av restriktionerna skulle kunna få ekonomiskt stöd upp till 100 procent för att täcka sina fasta kostnader under nedstängningen. I samband med detta nedstängningsstöd meddelades att Skatteverket skulle få ett extra anslag på 120 miljoner kronor för administrativa kostnader, för att snabbt kunna administrera och betala ut nedstängningsstödet och omställningsstödet.

I slutet av januari 2021 aviserades även den tredje och fjärde extra ändringsbudgeten, varav den senare innehöll ett förslag om ytterligare en halv miljard till kulturen,²⁴⁷ vilken fördelades på liknande sätt som tidigare riktade krisstöd genom de bidragsgivande myndigheterna inom kulturområdet.²⁴⁸ Regeringen motiverade förslaget med att de ökade restriktionerna ytterligare hade försämrat de ekonomiska förutsättningarna för kulturverksamheter och kulturskapare jämfört med vad som tidigare hade förutsetts.²⁴⁹ I den fjärde extra ändringsbudgeten fanns också nya medel för att återinföra hyreslättnader för vissa företag för perioden 1 januari-30 mars 2021.²⁵⁰ Till följd av de åtgärder som vidtagits för att minska smittspridningen aviserades i den tredje extra ändringsbudgeten även en förlängning av omsättningsstödet till enskilda firmor och stödet till handelsbolag så att det också omfattade mars och april 2021.²⁵¹ Några dagar senare meddelades ytterligare en förstärkning genom att det förlängda omsättningsstödet till enskilda firmor skulle omfatta även de som har fått arbetslöshetsersättning och de som varit föräldralediga

---

²⁴⁶ Finansdepartementet 2021-01-18. Nedstängningsstödet, liksom flera andra av de statliga krisstöden, var dock tvungna att få ett statsstödgodkännande av EU-kommissionen innan det kunde införas.

²⁴⁷ Proposition 2020/21:84.

²⁴⁸ Kulturdepartementet 2021-02-26.

²⁴⁹ Proposition 2020/21:84.

²⁵⁰ Detta stöd riktades till företag inom detaljhandeln, hotell- och restaurangbranschen samt till vissa andra verksamheter som drabbats ekonomiskt med anledning av pandemin, se Proposition 2020/21:84.

²⁵¹ Proposition 2020/21:83.

eller sjukskrivna.²⁵² Samma dag meddelades även att det tidigare aviserade nedstängningsstödet skulle förstärkas så att även lönekostnader skulle ersättas till den del de inte kompenserades på annat sätt.²⁵³

Kunskapsinriktade insatser

Ett andra sakråd om publikfrågor arrangerades av Kulturdepartementet den 11 december 2020 med Justitiedepartementet, Socialdepartementet och Finansdepartementet, företrädare för Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna och representanter för branschen.²⁵⁴ Liksom vid det första sakrådet var branschdeltagarna utvalda för att representera en bredd av branschen och täcka in många olika aspekter av publika evenemang, t.ex. storleken på lokaler, sittande eller stående publik, inomhus- eller utomhusevenemang. På mötet presenterades även huvuddragen i det utkast till pandemilag som då föreslagits och särskilt lyftes frågan om hur samverkan och dialog mellan de olika politiska nivåerna fungerade. Ytterligare två sakråd om publikfrågor med liknande upplägg genomfördes senare under vintern, den 4 januari och den 17 februari 2021.²⁵⁵ I början av 2021 genomförde även Kulturrådet ytterligare fyra hearings med branschorganisationer om krisstödet till kulturen för att få in synpunkter på vad som behövde utvecklas och förbättras inför 2021 års krisstöd.²⁵⁶

I slutet av 2020 tilldelades även flera myndigheter olika utredningsuppdrag för att kartlägga pandemins påverkan på olika delar av kulturområdet, bland annat Konsthälsnämnden, Riksantikvarieämbetet, Kulturrådet och Myndigheten för Kulturanalys.²⁵⁷ Dessutom tillsattes den 22 december 2020 den särskilda utredningen om kulturlivets återstart.²⁵⁸

---

²⁵² Näringsdepartementet 2021-02-23.

²⁵³ Finansdepartementet 2021-02-23.

²⁵⁴ Kulturdepartementet 2020l.

²⁵⁵ Kulturdepartementet 2020m; Kulturdepartementet 2020n.

²⁵⁶ Statens kulturråd 2021a.

²⁵⁷ Kulturdepartementet 2020c; Kulturdepartementet 2020b; Kulturdepartementet 2020d; Kulturdepartementet 2020a.

²⁵⁸ Kulturdepartementet 2020f.

Den 11 februari under konferensen Folk & Kultur bjöd kulturministern och näringsministern in till ett digitalt samtal om behovet av att utveckla de kulturella och kreativa näringarna delvis mot bakgrund av hur pandemin slagit mot sektorn.²⁵⁹

Utbudsfrämjande insatser

Den 21 januari 2021 meddelades att idrotts-, fritids- och kulturaktiviteter för barn födda 2005 eller senare, skulle kunna hålla öppet såväl inomhus som utomhus.²⁶⁰ Med andra ord blev barn undantagna från den gällande rekommendationen om att hålla icke-nödvändig verksamhet som drivs av staten, regioner eller kommuner stängda. Två veckor senare meddelades att även idrotts- och fritidsaktiviteter för ungdomar i gymnasieåldern, födda 2002 och senare, skulle kunna hålla öppet.²⁶¹

Våren 2021

Redogörelsen nedan avser perioden från mars till 1 april 2021.

Ekonomiska insatser

I slutet av mars aviserade regeringen att det ordinarie omställningsstödet för företag förlängdes för perioden maj och juni 2021 och att företag även fick möjlighet att fortsätta korttidspermittera upp till 80 procent under samma period.²⁶² Den 1 april 2021 presenterades flera riktade satsningar till kultur- och evenemangsnäringen, varav ett stöd var särskilt efterfrågat av branschen, nämligen det så kallade evenemangsstödet.²⁶³ Evenemangsstödet var ett nytt

---

²⁵⁹ Näringsdepartementet 2021-02-10.

²⁶⁰ Socialdepartementet 2021a.

²⁶¹ Kulturdepartementet 2021-02-04.

²⁶² Finansdepartementet 2021-03-24; Finansdepartementet 2021.

²⁶³ Kulturdepartementet 2021-04-01; se Proposition 2020/21:166.

ekonomiskt stöd till arrangörer av evenemang²⁶⁴ som planerades att genomföras under perioden juli-december 2021 men som inte kunde genomföras eller måste begränsas i stor utsträckning till följd av restriktionerna. Förslaget innebar att staten skulle stå för upp till 70 procent av de kostnader som inte täcktes av intäkter eller andra stöd och därmed dela den ekonomiska risken. Förslaget motiverades mot bakgrund av dels den långa framförhållningen många evenemang kräver i sin planering för att kunna komma till stånd när smittläget tillåter, dels att regeringen vid det läget inte kunde uttala sig om när det skulle bli möjligt att tillåta evenemang av en viss storlek och vilka restriktioner som då skulle komma att gälla.²⁶⁵

Den 1 april aviserades förutom det kommande evenemangsstödet även andra förslag till kris- och stimulansstöd till kulturen.²⁶⁶ Dels föreslogs ett stöd på ytterligare 1,28 miljarder kronor till det fria kulturlivet under 2021 (med liknande fördelning som tidigare mellan bidragsgivande myndigheter), dels ett krisstöd på 124,6 miljoner kronor till ett antal statligt finansierade kulturinstitutioner för att mildra de negativa ekonomiska konsekvenserna på grund av kraftigt minskade intäkter till följd av pandemin. I riktlinjerna för krisstödet till det fria kulturlivet fanns ett uttalat syfte att Kulturrådet skulle tilldela medel för att möjliggöra för aktörerna att starta upp sin verksamhet igen.

Kunskapsinriktade insatser

Av materialet framkommer inte att nya specifikt kunskapsinriktade insatser genomfördes under den aktuella perioden.

---

²⁶⁴ Exempel på evenemang som stödet riktade sig till var konserter, scenkonstföreställningar, utställningar, festivaler och andra liknande kulturevenemang, mässor, marknader, evenemang inom det civila samhället samt idrotts- och andra sportevenemang.

²⁶⁵ Näringsdepartementet 2021-04-01.

²⁶⁶ Kulturdepartementet 2021-04-01.

Utbudsfrämjande insatser

Utöver de statliga krisstöden som fördelades via olika myndigheter, har myndigheterna själva jobbat med utbudsfrämjande insatser inom sin verksamhet. Till exempel utlyste Kulturrådet i mars 2021 ett nytt projektbidrag till konsertverksamhet för att öka möjligheten att söka stöd för musikgrupper och arrangörer. Bidraget kunde även användas för att möjliggöra streaming av konserter.²⁶⁷

Sammanfattning

- Början av pandemin under våren 2020 präglades av ekonomiska insatser i form av både generella och breda krisinsatser till företagare och anställda samt riktade insatser till kulturen, vilka avsåg att snabbt dämpa de akuta ekonomiska konsekvenserna av inställd verksamhet inom kulturområdet.
- Kunskapsinriktade insatser har pågått i stort sett under hela perioden mars-december 2020, främst genom de dialogmöten kulturministern har haft med olika aktörer inom kulturområdet. Även samverkan mellan olika politikområden och med branschen har skett i samband med dessa dialogmöten. I slutet av 2020 annonserade regeringen att man tillsatt en utredning för kulturens återstart samt gett uppdrag till flertalet myndigheter att redovisa pandemins påverkan på respektive verksamhet.
- Utbudsfrämjande insatser infördes främst under hösten 2020 och förmedlades inom ramen för Kulturrådets och Filminstitutets krisstöd. I början av 2021 infördes även utbudsfrämjande insatser i form av lättnader i restriktionerna för barn och ungas kultur- och fritidsaktiviteter.

---

²⁶⁷ Statens kulturråd 2021-03-23.

Nedan följer en uppföljning av de största av de statliga ekonomiska krisinsatserna som riktats till kulturområdet.

Uppföljning av ekonomiska insatser

Regeringens uttalade målsättningar och ambitioner med de riktade ekonomiska krisstöden till kulturområdet har varit att kulturinstitutioner ska överleva krisen samt att säkerställa att kulturliv och kulturarv fortsatt kan bevaras, utvecklas och vara tillgängligt.²⁶⁸ Det har funnits en uttalad ambition att både små och stora aktörer ska kunna få stöd,²⁶⁹ och att bevara den kulturella infrastrukturen i hela landet.²⁷⁰ I uppföljningen nedan redogör vi kort för några av de statliga krisstöden.

Insatser riktade till kulturområdet

Kulturrådets rapport *Arrangörer* visar att Kulturrådets och Filminstitutets krisstöd till inställda eller uppskjutna evenemang under 2020 främst gick till arrangörer inom det civila samhället och inom privat sektor.²⁷¹ Bland de privata aktörerna som beviljades Kulturrådets krisstöd under 2020 fördelades en högre andel av medlen till aktiebolag än till kulturskapare med enskilda firmor. Aktörer inom ideell sektor hade dock en högre beviljandegrad än både aktiebolag och enskilda firmor. Enligt Kulturrådet var det inom scenkonstområdet som flest ansökningar beviljades stöd till särskilda behov i utlysningen hösten 2020.²⁷² Kulturrådet uppger även att fler än hälften av de sökande till krisstöden var nya sökande till Kulturrådet.

---

²⁶⁸ Kulturdepartementet 2020-05-08a.

²⁶⁹ Kulturdepartementet 2020-03-20.

²⁷⁰ Kulturdepartementet 2020-06-12.

²⁷¹ Statens kulturråd 2021d.

²⁷² Statens kulturråd 2021a.

Mellan våren 2020 och våren 2021 fördelade Konstnärsnämnden ungefär 650 miljoner kronor uppdelat på tre krisstipendier och totalt beredde myndigheten ungefär 15 000 ansökningar.²⁷³ Flest ansökningar totalt kom från konstnärer inom områdena musik samt bild och form. Beviljandegraden för ansökningarna var 59 procent, 93 procent respektive 86 procent för de tre utlysningarna.

Mot bakgrund av diskussionerna om de första krisstöden byggde de kommande utlysningarna av Kulturrådets krisstöd även på en tidigare förordning om statsbidrag till kulturella ändamål,²⁷⁴ som också nådde en större grupp av frilansare inom kulturområdet, det vill säga även de som arbetar ”bakom” det konstnärliga innehållet. Konstnärsnämndens andra krisstöd var också utformat annorlunda efter en uppföljning av den första sökombgången, då det framkommit tydligt att kravet på skriftliga eller dokumenterade avtal inte var förenligt med hur branschen ser ut,²⁷⁵ och för att konstnärer inom alla konstområden skulle kunna söka på lika villkor.²⁷⁶ Kulturrådet menar dock att det har funnits en osäkerhet bland kulturaktörer gällande hos vilken myndighet de hade behörighet att söka stöd, trots kommunikationsinsatser både för de egna stöden och för andra myndigheters stöd.²⁷⁷

Filminstitutets utdelade stöd under 2020 bestod dels av eget omfördelat stöd på 70 miljoner, dels av de statliga krisstöden på 425 miljoner.²⁷⁸ Av dessa medel fördelades 56 procent till produktionsledet och 44 procent till visningsområdet. Underlag till fördelningsbesluten var dels statistik från Biografägarna, dels flera möten med en bred representation från branschen där Filminstitutet kunde identifiera var de mest kritiska behoven fanns.

---

²⁷³ Konstnärsnämnden 2021c.

²⁷⁴ SFS 2012:517.

²⁷⁵ Konstnärsnämnden 2021a.

²⁷⁶ Konstnärsnämnden 2021c.

²⁷⁷ Statens kulturråd 2021a.

²⁷⁸ Svenska Filminstitutet 2021.

Författarfonden rapporterar att de mottog 60 procent fler ansökningar under 2020 än ett vanligt genomsnittsåar.²⁷⁹ De rapporterar att antalet sökande från yrkesgrupper utanför det litterära fältet var något högre än vanligt, exempelvis fotografer och tecknare. Författarfonden menar dock att det ännu är för tidigt att bedöma effekter av pandemin för enskilda kulturskapare, eller vilken konkret påverkan de utdelade stöden har haft på den konstnärliga verksamheten.

Sametinget fördelade i december 2020 krisstöd till ett belopp av ca 3,9 miljoner kronor och det totala ansökta beloppet var ca 4,6 miljoner kronor.²⁸⁰ Under 2021 har stöd hittills beviljats ansökningar till ett belopp av ca 4,6 miljoner kronor och det totala ansökta beloppet var då mer än dubbelt så högt, ca 10,3 miljoner kronor. Bland de hittills beviljade krisstöden till samisk kultur under 2020 och 2021 har Sametinget fördelat mest till samisk slöjd/konsthantverk (21,9 procent), musik/jojk (18,8 procent) och bild/form (14,6 procent).

Uppföljningen visar att krisstöden har tilldelats fler fria kulturskapare än vad myndigheternas ordinarie stöd når, dels med anledning av de betydligt större summorna, men också på grund av att behov av stöd har uppstått hos aktörer som tidigare inte har haft behov av offentliga stöd samt att aktörer som tidigare inte varit berättigade till stöd blev berättigade till de nya krisstöden. Samtliga rapporter från de bidragsgivande myndigheterna menar att det är för tidigt för att bedöma effekterna av pandemin för fria kulturskapare, men påpekar att det stora antalet sökande i sig visar att pandemin slagit hårt mot kulturskaparnas redan svåra ekonomiska situation och att värdet av extra stöd är fortsatt högt. De nya grupperna som har sökt stöd hos Kulturrådet och Konstnärsnämnden vittnar dessutom om bredden av kulturskapare som har haft intäktsbortfall och andra ekonomiska svårigheter under pandemin – även de som normalt inte brukar söka offentliga stöd utan är kommersiellt gångbara har drabbats. Detta har i den offentliga debatten lett till kritik, då

---

²⁷⁹ Sveriges Författarfond 2021.

²⁸⁰ Sametinget 2021.

stöden har fördelats utifrån hur stora inkomstbortfallen blivit på grund av pandemin.²⁸¹ Detta har inneburit att bolag med stora tillgångar fått söka krisstöd på samma villkor som mindre aktörer utan tillgångar.

Generella insatser riktade till företag

Vad gäller de statliga generella insatserna till företag så är det inom kulturområdet framför allt de som har aktiebolag eller har haft en anställning som har gynnats. Av de generella statliga stödinsatserna under 2020 (omställningsstöd, nedsättningar, sjuklönekostnader, korttidsarbete, anstånd, företagsakut), var det kultur-, nöjes- och fritidssektorn som fick mest i stöd räknat per anställd, 86 905 kronor.²⁸² Enligt Skatteverkets uppföljning av just omställningsstöden beviljades branscherna ”Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet” (SNI 90) och ”Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.” (SNI 91) totalt 107 miljoner fram till 9 februari 2021, vilket motsvarar 1,8 procent av det totala utbetalda omställningsstödet.²⁸³ Det framgår även av Konstnärsnämndens rapport att enskilda firmor inom kulturområdet SNI 90, vilket är den vanligaste bolagsformen i SNI 90, har haft svårt att dra nytta av de generella företagsstöden.²⁸⁴

Vissa av de generella företagsstöden har krockat med de riktade kulturstöden. Exempelvis kunde omställningsstödet enbart sökas om den sökande redan sökt men fått avslag på krisstöd från Kulturrådet. Denna information hade inte kommunicerats tillräckligt, vilket ledde till att flera som hade sökt och blivit beviljat båda stöden därmed blev återbetalningsskyldiga.²⁸⁵ Även intervjuerna med riksorganisationer inom det civila samhället tyder på att missförstånd ibland ledde till en olycklig konkurrens mellan olika krisstöd.

---

²⁸¹ Se t.ex. Rönqvist Fors och Farran-Lee 2020.

²⁸² Regeringskansliet 2020.

²⁸³ Skatteverket 2021.

²⁸⁴ Konstnärsnämnden 2021c.

²⁸⁵ Statens kulturråd 2021a.

Stödet till regionerna genom kultursamverkansmodellen

Under 2020 fördelade Kulturrådet sammanlagt ca 150 miljoner kronor i ett extra krisstöd till regionerna inom kultursamverkansmodellen och till Stockholmsregionen.²⁸⁶ Krisstödet har främst gått till regionala kulturverksamheter inom scenkonstområdet (ca 65 procent av medlen) följt av museisektorn (ca 25 procent av medlen), vilket ungefär speglar hur ordinarie stöd brukar fördelas. Kulturrådets uppföljning visar att krisstödet till regional kulturverksamhet delvis hjälpte till att täcka inkomstbortfall men att det till stor del även hjälpte verksamheterna att ställa om till nya arbetssätt, exempelvis med digitaliseringsinsatser, för att fortsätta kunna bedriva verksamhet under pandemin. Vidare visar Kulturrådets rapport att stöden kunde användas av de regionala verksamheterna för att erbjuda arbetstillfällen till fria kulturskapare.

Statliga och regionala stöd som nått det kommunala kulturlivet

Av de kommuner som svarat på Kulturanalys kommunenkät är det 38 procent som uppger att de extra generella statliga stöden till kommunerna har kommit kulturlivet till del. Ungefär lika många av kommunerna uppger att de statliga stöden inte har kommit kulturlivet till del och så många som 24 procent uppger att de inte känner till om stöden nådde kulturlivet.

Gällande regionala stöd är det en tredjedel av kommunerna som svarat att de inte känner till huruvida regionala stöd har nått det kommunala kulturlivet. Det är framför allt stöd gällande tolkning av restriktioner och rekommendationer som har kommit flest kommuners kulturliv till del (40 procent). 16 procent av kommunerna uppger att de har fått extra ekonomiskt stöd av regionerna till folkbiblioteken och 25 procent har fått extra ekonomiskt stöd till andra kulturverksamheter. 34 procent uppger att de inte vet huruvida regionala stöd har kommit kulturlivet till del.

---

²⁸⁶ Statens kulturråd 2021f.

Offentliga stöd till det civila samhället

Få av organisationerna i det civila samhället uppger att riksorganisationerna själva har kunnat dela ut krisstöd med egna medel.²⁸⁷ Främst har insatserna bestått i kunskapsinhämtning och kartläggning samt lobbyarbete gentemot regeringen och offentliga aktörer för att uppmärksamma det civila samhällets behov av krisstöd, t.ex. gällande lokalhållning som ideella organisationer ofta bistår med i det lokala kulturlivet.

Gällande de statliga krisstöden upplever flera att de har blivit alltmer effektiva och träffsäkra efterhand som pandemin pågått. Bland de statliga krisstöden är det bland annat stödet till allmänna samlingslokaler som utdelades av Boverket som har varit till stor nytta. Även Kulturrådets andra stöd till särskilda behov, Filminstitutets visningsstöd till biografier och Riksantikvarieämbetets stöd till digital omställning har lyfts fram som särskilt användbara. Sveriges konstföreningar uppger att de med Kulturrådets beviljande även kunde betala ut den planerade visningsersättningen till konstnärer vars utställningar ställdes in.

Det är dock flera organisationer som uppger att deras medlemmar upplever de statliga stöden som ”krångliga och byråkratiska” att söka och att det finns en tröskel att söka sig till de statliga myndigheternas stöd. De uppges också ha haft svårt att tolka de olika statliga stöden rätt, och vilka stöd som utesluter andra statliga stöd, exempelvis Kulturrådets krisstöd och Skatteverkets omställningsstöd. Bland de ideella föreningarna finns det inte heller anställda som har tid att administrera ansökningar. Överlag upplevs dock att samarbetet och dialogen mellan den statliga nivån (dvs. kulturdepartementet och kulturmyndigheterna) och riksorganisationerna har fungerat bra, även om de lokala medlemmarna ibland upplever avståndet till den statliga nivån som stort och otillgängligt.

---

²⁸⁷ Redogörelsen i detta avsnitt bygger på vårt intervjuunderlag, se bilaga 2.

De flesta av organisationerna upplever även att stödet från kommunerna har varit bristfälligt och att det saknas kunskap om det civila samhällets bidrag till det lokala kulturlivet. MUCF:s statistik visar att jämfört med andra ideella föreningar (bl.a. idrottsföreningar och intresseorganisationer), har kulturföreningar haft något mindre kontakt med offentliga aktörer under pandemin. Den minskande kontakten verkar dock vara en utveckling som pågick redan innan pandemin. Både Våra Gårdar och Bygdegårdarna uppger att kommunerna och regionerna har saknat kunskap om den fysiska infrastrukturen i kulturlivet som de lokalthållande aktörerna inom civilsamhället står för. Vidare anser organisationerna att kommunerna, likt regionerna, har förlitat sig på att de statliga stöden når det lokala kulturlivet istället för att själva ge anslag.

Generellt efterlyser många av företrädarna för det civila samhället en bättre samordning mellan den statliga, regionala och kommunala nivån och en tydligare och mer rättvis ansvarsfördelning gällande de offentliga stöden till civilsamhället. Flera av organisationerna pekar på olikheterna mellan hur regioner och kommuner hanterar den lokala kulturverksamheten som civilsamhället bidrar med. Stödet från kommuner och regioner till det lokala föreningslivet upplevs som avhängigt av om det redan fanns goda relationer före pandemin.

Regionala insatser under pandemins första år

I detta kapitel redogör vi för de regionala insatser som infördes mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021 i syfte att hantera pandemins negativa konsekvenser inom kulturområdet.

Även de regionala insatserna till kulturen har varit riktade mot förbättrad ekonomi, mer kunskap och att möjliggöra utbud. Majoriteten av regionerna har uppgett att de har arbetat utifrån befintlig budget och i stället anpassat medelsfördelningen till de problem som följt av pandemin. I ett par regioner har det tillförts extra medel utöver ordinarie budget.

Nedan följer en sammanställning över regionala insatser enligt den tematiska indelningen som ovan över statliga insatser, dvs. 1) ekonomiskt riktade insatser, 2) insatser som handlar om att skaffa sig kunskap eller förmedla kunskap samt 3) insatser som riktar sig till att bibehålla och främja ett kulturutbud även under pandemin.²⁸⁸

---

²⁸⁸ Sammanställningen nedan över regionala åtgärder mellan 11 mars 2020 och 1 april 2021 bygger till största del på information från regionernas pressmeddelanden och nyheter publicerade på deras hemsidor. Där inget annat anges har dessa uppgifter hämtats från regionernas pressrum. I övriga fall, exempelvis särskilda enkäter och rapporter samt om särskilda regioner lyfts fram, anges källa i fotnot. Vidare utgörs underlaget av minnesanteckningar från möte med regionala kulturchefer den 26 februari 2021.

Våren 2020

Redogörelsen nedan avser perioden mellan mars och maj 2020.

Ekonomiska insatser

För att göra kulturaktörernas situation lättare under den första tiden av krisen när verksamheternas genomförbarhet var mycket oklar och framtiden osäker infördes i regionerna flera förenklande insatser. Dessa innebar planeringsmässiga lättnader för kulturaktörer som inte kunde genomföra sina uppdrag. Åtgärderna innebar att projektbidrag kunde förlängas, att regionerna inte krävde tillbaka medel för icke genomförda aktiviteter och att redovisning och uppföljning av projekt kunde skjutas upp.

Region Kronoberg märkte ut sig i april genom att de tidigt vidtog en egen åtgärdsplan i åtta steg för att bemöta negativa följder av pandemin på kulturområdet.²⁸⁹ Det planerades bl.a. för omställning av regionala driftsanslag för att anpassa dem till akuta problem. Även Västra Götalandsregionen meddelade i mars att de skulle centralisera sin ekonomiska hantering av regionala bolag för att underlätta för bolagens ekonomiska redovisning.²⁹⁰

Under maj vidtogs vidare förenklande åtgärder för att underlätta för studieförbund och annan föreningsverksamhet när de närmade sig årsstämmorna. Normalt tilldelas dessa aktörer bidrag med innevarande år som underlag för att uppskatta verksamheten kommande år. Nu fattades emellertid tillfälliga beslut om att föreningar skulle få använda 2019 års verksamhet som underlag för 2021 års bidrag på grund av avvikande låg verksamhet under 2020.

---

²⁸⁹ Region Kronoberg 2020-04-06.

²⁹⁰ Västra Götalandsregionen 2020-03-31.

Det infördes även snabba insatser för att minska likviditetsbrist hos verksamheter. Exempelvis i Region Värmland kunde verksamheter med helt eller delvis inställda aktiviteter som innehavt betydande kostnader söka stöd för detta.²⁹¹ Stödet inbegrep till exempel kostnader kopplade till ingångna avtal med utövare, artister och leverantörer; kostnader för resor eller boende som inte kunde avbokas, samt övriga kostnader i samband med att projekt eller arrangemang inte gick att genomföra till följd av pandemin.

Flera regioner meddelade att de avvaktade med vissa bidragsbeslut tills det fanns tydliga detaljer om hur de första statliga krisstöden till kulturområdet, som aviserades den 24 april, skulle fördelas. När det framkom att de statliga stöden i första hand skulle tilldelas fria kulturskapare, valde många regioner att inledningsvis rikta sina egna krisstöd till kulturaktörer med regionala verksamhetsbidrag. Vissa lösningar handlade också om att kunna ge kulturskapare betalt för uppdrag som måste flyttas fram i tiden, exempelvis genom att de fick betalt en viss summa innan aktiviteten hade ägt rum och att de fick resten när aktiviteten hade genomförts i en senare planering.

Då de statliga krisstöden avsåg att minska inkomstbortfall var det även vissa regioner som var tydliga med att deras egna stöd syftade till något annat. Region Halland omfördelade exempelvis sin budget och frigjorde så kallade expresstöd som kunde sökas med syfte att främja kulturhändelser och deltagande på olika sätt, men inte för att täcka inkomstbortfall.²⁹² Likaså förhöll sig exempelvis Region Gotland till de nationella stöden genom att villkora sina egna stöd så att de inte skulle sökas av kulturaktörer som redan erhållit stöd för inkomstbortfall av de statliga förvaltningsmyndigheterna.²⁹³ Flera regioner har även gjort inköp av offentlig konst som ett sätt att stötta konstnärer och konsthantverkare i länet.

---

²⁹¹ Region Värmland 2020.

²⁹² Region Halland 2020.

²⁹³ Region Gotland 2020-07-01.

I april var det flera regioner som annonserade att de omfördelade i sina befintliga kulturbudgetar för att frigöra medel som skulle stötta kulturskapare ekonomiskt. Detta kunde ske till exempel genom att göra om ordinarie stipendieutlysningar till kulturskapare till mindre summor så att de kunde delas ut till fler sökande enligt en solidaritetsprincip. Stipendieinsatserna i form av arbetsstipendier, hemmaresidens, produktionsstöd och projektstöd var samtidigt tänkta att stimulera konstnärlig och kulturfrämjande produktion och var i flera fall beskrivna som att de skulle skildra tiden under pandemin.

Kunskapsinriktade insatser

Flera regioner initierade redan under mars och april 2020 en egen kunskapsinhämtning över läget inom det regionala kulturområdet. I dessa regioner skickades enkäter ut till främst kulturskapare för att kunna kartlägga på vilka sätt deras professionella verksamhet hade drabbats. Vissa av dessa regioner identifierade särskilda konstområden där behovet av kartläggning var extra stort, exempelvis bild- och formområdet.

Kunskapsinhämtande insatser innefattade dessutom informationsutbyte mellan till exempel kulturnämnd och kulturaktörer, dels för att bättre förstå vilka problem som hade uppstått till följd av pandemin, dels för att kulturaktörer skulle få kännedom om vilka stöd som kunde sökas, både nationellt och regionalt. Insatser som dessa tog formen av digitala möten som både gick att delta i och att ta del av i efterhand. Många regioner har även försökt hjälpa regionernas kulturskapare att få kännedom om och stöd att söka de statliga generella stöden, exempelvis genom FAQs, företagsjour, företagslotsar och liknande rådgivning.

Några regioner har haft samverkan med andra regioner för att kunna dela med sig av erfarenheter och lösningar. Liknande dialog har skett inom ramen för SKR:s kulturchefsnätverk. Några regioner har även ökat antalet möten med sina kommuner under pandemin. Vissa regioner menar dock att dialogen med kommunerna inte har fungerat så väl. Detta har fått till följd att exempelvis en och samma verksamhet med både regional och kommunal huvudman har haft olika riktlinjer gällande öppethållande.

Utbudsfrämjande insatser

När regeringen annonserade ytterligare skärpta restriktioner som innebar att maxgränsen för publik sattes till 50 deltagare, samt uppmanade att alla sociala sammanhang helt skulle undvikas, medförde detta betydligt svårare omständigheter för kulturaktörer att genomföra ordinarie verksamhet. Vi ser också under april att flera regioner satsade på åtgärder för att stötta omställningen till digital verksamhet och digitala kulturupplevelser. Region Uppsala meddelade till exempel en tillfällig utlysning av stärkta bibliotekmedel till kommuner för att möjliggöra verksamhetsutveckling och omställning under pandemin.²⁹⁴

Vissa av stöden har även fokuserat på omställning av arbetssätt och planering. Exempelvis riktade Region Kalmar ett sådant stöd särskilt till ideella organisationer, föreningar och studieförbund.²⁹⁵ Stödet möjliggjorde bland annat att kunna köpa externa tjänster för att ställa om befintlig verksamhet och utveckla nya erbjudanden.

Sommaren 2020

Redogörelsen nedan avser perioden mellan juni och augusti 2020.

Ekonomiska insatser

Under början av sommaren informerade regionerna om liknande ekonomiska åtgärder som under våren men i mindre utsträckning. De ekonomiska omställningsstöden som meddelades syftade delvis till att täcka merkostnader som orsakats av nya arbetssätt. Några regioner meddelade även att de inom ramen för sina insatser på kulturområdet riktade stöd till företag inom KKN samt ekonomiska insatser för kompetenshöjande projekt. Region Norrbotten annonserade t.ex. att de skulle dela ut arbetsstipendier till KKN-företag fördelade på olika kulturområden.²⁹⁶

---

²⁹⁴ Region Uppsala 2020.

²⁹⁵ Region Kalmar 2020-04-14.

²⁹⁶ Region Norrbotten 2020-08-10.

Liksom gällande statliga insatser presenterades endast ett fåtal särskilda regionala insatser till följd av pandemin under juli och augusti. En del av de regionala åtgärderna under sommaren fortsatte även att utgöra riktade stöd till fria kulturskapare för kompetensutveckling och konstnärligt skapande i form av arbetsstipendier och projektstöd. Även här fanns ibland ett särskilt uttalat syfte med stödet, exempelvis i Region Blekinge, där stipendiet uppmanades leda till ett konstnärligt skapande som dokumenterar pandemin.²⁹⁷

Kunskapsinriktade insatser

I augusti följde Region Skåne upp sin kartläggning över pandemins konsekvenser på kulturområdet från april med en ny enkät till kulturaktörer.²⁹⁸ I övrigt framkommer inte av materialet att nya specifikt kunskapsinriktade insatser genomfördes under den aktuella perioden.

Utbudsfrämjande insatser

Aktörer inom scenkonsten och evenemangsnäringen som har utpekats som särskilt utsatta inom kulturområdet, bedriver sin verksamhet till stor del under just sommarmånaderna.²⁹⁹ Under juni riktade sig en del regionala insatser direkt till att bibehålla kulturutbudet, antingen i form av digitalisering eller i form av smittsäkrade kulturevenemang. Region Västmanland utlyste exempelvis stöd till produktion av scenkonst till fria grupper för att kunna genomföra evenemang som kunde visas för mindre fysisk publik och stor digital publik.³⁰⁰ I Region Värmland annonserades kommungemensamma initiativ inom biblioteken, bland annat till ett utökat digitalt utbud.³⁰¹

---

²⁹⁷ Region Blekinge 2020-06-18.

²⁹⁸ Region Skåne 2020-12-11.

²⁹⁹ SES 2020.

³⁰⁰ Region Västmanland 2020.

³⁰¹ Region Värmland 2020.

Hösten och vintern 2020

Redogörelsen nedan avser perioden mellan september och december 2020.

Ekonomiska insatser

Den 12 juni meddelade kulturdepartementet att Kulturrådet fått i uppdrag att fördela 150 miljoner kronor i extra stöd till regionerna inom kultur-samverkansmodellen.³⁰² Under början av hösten var det därmed flera regioner som meddelade hur de planerade att fördela Kulturrådets extra stöd, exempelvis till de områden de bedömde vara mest utsatta, med underlag från regionernas egna kartläggningar. Mellan regionerna rädde det dock olika uppfattningar om vilka kulturområden som har haft det tuffast, men scenkonstområdet pekades ut av en majoritet. Även viss museiverksamhet, samt områdena musik, litteratur och bild och form lyftes fram.

De statliga medlen fördelades även utifrån prognosticerade intäktsbortfall som lämnats in från regionala kulturaktörer. Med anledning av intäktsbortfallen under 2020 var det också flera regioner som under hösten ställde om kvarvarande befintliga medel till utlysningar av stöd för att främja både konstnärligt skapande och deltagande genom olika former av medel till fria kulturaktörer. Liksom tidigare regionala satsningar under året syftade vissa av dessa medel till konstnärligt skapande som skildrade tiden med pandemin. Vidare förmedlades medel till hemmaresidens och produktions-stöd till musikscenen (Region Dalarna),³⁰³ ett särskilt riktat stöd till natur- och kulturarvets ideella föreningar (Västra Götalandsregionen),³⁰⁴ samt inköp av offentlig konst som ett sätt att stötta konstnärer och konsthantverkare i länet (Region Västerbotten).³⁰⁵ Några regioner märkte även ut sig genom att tillföra medel utöver den kvarstående befintliga budgeten: Region Värmland beslutade i oktober att tillföra kulturområdet 13 extra miljoner för att täcka

---

³⁰² Kulturdepartementet 2020-06-12.

³⁰³ Musik i Dalarna 2020.

³⁰⁴ Västra Götalandsregionen 2020-12-14.

³⁰⁵ Region Västerbotten 2020-12-02.

de underskott som riskerade att uppstå till följd av pandemin,³⁰⁶ Region Kronoberg ökade sin budget inom kultur och idrott med en miljon kronor i en så kallad beredskapsbudget för att möta kulturområdets behov under pandemin,³⁰⁷ och Region Skåne meddelade i december att de satsade 10 miljoner i ett extra pandemistöd till enskilda kulturskapare, både konstnärliga firmor och så kallade stödföretag.³⁰⁸

Kunskapsinriktade insatser

Av materialet framkommer inte att nya specifikt kunskapsinriktade insatser genomfördes under den aktuella perioden.

Utbudsfrämjande insatser

Under hösten och mot vintern infördes hårdare restriktioner mot publika evenemang. En del åtgärder under hösten riktades därmed till att möjliggöra kulturutbud genom antingen smittsäkrande åtgärder eller digitalisering. Särskilt vidtogs åtgärder som riktade sig till smittsäkrade och smittskyddsanpassade utbud inom scenkonsten, där digitalisering var en del av åtgärderna. Exempelvis meddelade Region Skånes bolag Event in Skåne att de erbjöd råd och vägledning om hur arrangörer kunde smittsäkra sina evenemang.³⁰⁹ I december införde även Region Östergötland inför 2021 bland annat stöd till kulturaktörer för att bredda spridning av, deltagande i och tillgång till kultur.³¹⁰

Insatser gjordes även för att stärka och kvalitetsanpassa digitaliseringen av det kulturella utbudet. Bland annat satsades medel på metodutveckling och digitaliseringsutbildning. Exempelvis utlyste Region Norrbotten medel till ”pandemi-säker kultur”,³¹¹ till fria kulturaktörer inom framför allt musik- och

---

³⁰⁶ Region Värmland 2020-10-14.

³⁰⁷ Region Kronoberg 2020-11-06.

³⁰⁸ Region Skåne 2020-12-10.

³⁰⁹ Event in Skåne 2020.

³¹⁰ Region Östergötland 2020-12-02.

³¹¹ Region Norrbotten 2020.

scenkonsten, och i Region Kalmar utlystes extra stöd som riktades både till direkt och långsiktig omställning och innefattade flera delar av verksamheterna, som exempelvis teknisk utrustning, kompetensutveckling och bokningssystem.³¹²

Vintern och våren 2021

Redogörelsen nedan avser perioden mellan januari och 1 april 2021.

Ekonomiska insatser

Under början av året valde flera regioner att upprepa särskilda ekonomiska insatser som genomfördes 2020, exempelvis genom så kallade expresstödet (Region Halland och Region Norrbotten) och särskilda uppdrag till kulturskapare (Region Gävleborg).³¹³ När Kulturrådets styrelse den 21 januari fattat beslut om fördelning av statliga stöd till regional kulturverksamhet inom ramen för kultursamverkansmodellen,³¹⁴ valde flera regioner, t.ex. Region Kalmar och Västra Götalandsregionen, att vid beslut i de regionala kulturnämnderna förstärka det regionala stödet inom modellen.³¹⁵ Många regioner förstärkte också sina särskilda stöd till kulturområdet. I Region Östergötland lanserades exempelvis i mars 2021 ett särskilt krispaket om 5 miljoner kronor, ”Omstart Östergötland”, med fokus på kulturverksamheter men även på företag, platsutveckling, folkhälsa och det civila samhället, i syfte att lindra pandemins negativa konsekvenser för såväl verksamheter som invånare.³¹⁶

---

³¹² Region Kalmar 2020-12-03.

³¹³ Region Halland 2021; Region Norrbotten 2021-02-23; Region Gävleborg 2021-06-18.

³¹⁴ Statens kulturråd 2021-01-22.

³¹⁵ Region Kalmar 2021-02-17; Västra Götalandsregionen 2021-03-22.

³¹⁶ Region Östergötland 2021-03-31.

Under den aktuella perioden finns också exempel på att regioner prövar nya finansieringsformer för kulturverksamhet. I Region Västmanland förbereddes exempelvis den försöksverksamhet med crowdfunding som komplement till den regionala finansieringen av föreningar inom kulturområdet, som regionfullmäktige fattade beslut om i december 2020 och som lanserades under våren 2021.³¹⁷ Det finns också exempel på samverkan mellan regioner kring särskilda insatser: i början av mars lanserade fyra norrlandsregioner (Jämtland Härjedalen, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten) ”Open Call inköp av konst”. Den gemensamma satsningen omfattade totalt 850 000 kronor och innebar att konstnärer inom bild och form, yrkesverksamma i de fyra regionerna, kunde få sina verk inköpta av regionerna, i syfte att placeras ”i offentliga vårdmiljöer och möta människor i livets alla skeenden”.³¹⁸

Kunskapsinriktade insatser

I samtliga regioner fortgick informationsinsatser gällande såväl statliga krisstöd inom kulturområdet som företagsstöd. I majoriteten av regionerna fortgick även initiativ att via enkäter eller på annat sätt kartlägga erfarenheter och behov hos regionernas kulturskapare och kulturverksamheter. Pandemins konsekvenser för regionens verksamhet, däribland kulturverksamheten, kommenteras i samtliga regioners årsredovisningar.

Därutöver presenterades i flera regioner för första gången under pandemin större utvärderingar av pandemins konsekvenser, liksom utfallet av den egna krishanteringen och utfallet av de åtgärder som genomförts. I flera regioner genomförs dessa utvärderingar av externa aktörer, antingen av professionella utvärderingsföretag (t.ex. i Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västernorrland) eller av oberoende utvärderare och forskare (t.ex. Region Sörmland och Västra Götalandsregionen).³¹⁹ I andra regioner

---

³¹⁷ Region Västmanland 2021.

³¹⁸ Region Jämtland Härjedalen 2021-03-10.

³¹⁹ Region Stockholm 2021; Region Sörmland 2021; Region Uppsala 2021; Region Västernorrland 2020; Västra Götalandsregionen 2021.

dokumenterades erfarenheterna under pandemin på andra sätt: i Region Östergötland och Region Gävleborg publicerades t.ex. filmer där olika regionala aktörer fick berätta om sina erfarenheter,³²⁰ medan Region Norrbotten meddelade att Norrbottens museum medverkar i ett forskningsprojekt, samordnat av Luleå Tekniska Universitet och finansierat av Formas, som syftar till att dokumentera erfarenheter under pandemin.³²¹

Utbudsfrämjande insatser

Den aktuella perioden domineras inte av nya initiativ, utan tidigare insatser för att främja och underlätta genomförandet av kulturverksamhet på ett smittsäkert sätt fortgick. Detta innebär att fokus i huvudsak var inriktat på att underlätta ett digitalt kulturutbud.

Sammanfattning

- I mars när pandemin och den allmänna smittspridningen var ett faktum agerade majoriteten av regionerna främst med insatser för att förenkla situationen för olika aktörer, vilket innebär ekonomiska och planeringsmässiga lättnader för kulturskapare som inte kunde genomföra sina uppdrag. Det initiala fokuset låg på en omfördelning av budget och en omställning i arbetssätt.
- Regionernas krisinsatser riktades inledningsvis mot regionala kulturaktörer. Längre in under våren blev åtgärdernas riktning mer långsiktig i flera av regionerna, med exempelvis insatser i form av produktionsstöd och utbildningsstöd till kulturskapare. Under våren, sommaren och hösten vidtogs åtgärder för att hjälpa omställningen till digital verksamhet och möjliggöra kulturutbud genom digitalisering och andra smittsäkrande åtgärder, särskilt inom scenkonsten.

---

³²⁰ Region Gävleborg 2021; Region Östergötland 2021.

³²¹ Region Norrbotten 2021-02-09.

- Under början av hösten var det flera regioner som meddelade hur de planerade att fördela Kulturrådets extra stöd på 150 miljoner kronor till regionerna genom kultursamverkansmodellen. De statliga medlen fördelades utifrån prognosticerade intäktsbortfall som lämnats in från regionala kulturaktörer och med underlag från regionernas egna kartläggningar. Med anledning av intäktsbortfallen under 2020 var det också flera regioner som under hösten ställde om kvarvarande befintliga medel till utlysningar av stöd för att främja både konstnärligt skapande och deltagande genom olika former av medel till fria kulturaktörer.
- Kunskapsinriktade insatser i form av kartläggning har varit spridda under hela perioden. Vissa regioner utförde enkäter tidigt under våren för att skapa sig en nulägesbedömning över vilka behov som uppstått inom kulturområdet, medan andra regioner utförde enkäter senare för att kartlägga situationen under pågående pandemi. I början av 2021 publicerade flera regioner större utvärderingsrapporter, vilket tyder på att regionerna gradvis strävar efter ett mer välgrundat underlag för såväl en bedömning av pandemins konsekvenser som utfallet av de egna åtgärderna.

Kommunala insatser under pandemins första år

I detta kapitel redogör vi för de kommunala insatser som infördes från 11 mars 2020 till 1 april 2021 i syfte att hantera pandemins negativa konsekvenser inom kulturområdet.

Redogörelsen grundar sig på underlag från en webbenkät som besvarats av 197 av Sveriges 290 kommuner samt vårt intervjuunderlag i delredovisningen i april.³²² I underlaget ingår också inlägg från samråd med SKR:s kommunala kulturchefsnätverk den 22 mars 2021.

Strukturen i detta kapitel skiljer sig från redovisningen av statliga och regionala åtgärder. I stället för att redogöra för åtgärdernas utveckling över tid, handlar detta kapitel framför allt om hur stor andel av de svarande kommunerna som har genomfört en viss åtgärd (som ovan uppdelat i ekonomiska, kunskapsinriktade och utbudsfrämjande åtgärder).

Vilka insatser genomfördes

I vår enkät till kommunerna frågade vi huruvida de infört någon eller några av 18 olika åtgärder. I tabell 1 visas andelen av de svarande kommunerna som uppgav att de hade infört en viss åtgärd.³²³

---

³²² Nio intervjuer genomförda med kulturchef/motsvarande i slumpmässigt utvalda kommuner enligt SKR:s kommungruppsindelning, se Myndigheten för kulturanalys 2021a. För en närmare beskrivning av enkäten, inklusive en bortfallsanalys, se bilaga 1.

³²³ I ett fåtal fall har svaren korrigerats utifrån uppgifter i fritextalternativet, då det framgått där att vissa kommuner har infört denna typ av åtgärder, även om de inte angett detta. Detta har inte förändrat den allmänna bilden av vilka av de uppräknade åtgärderna som har varit vanligast. Se dock slutet av detta avsnitt, om införandet av digitala aktiviteter.

Tabell 1. Kommunala åtgärder.

Typ av åtgärd	Åtgärd	Andel av svarande kommuner som genomfört
Ekonomiska	Upprättat särskilda stöd till föreningar	56%
	Förenklat villkoren för projekt som inte kunnat genomföras enligt plan pga. pandemin	50%
	Omfördelat medel i den befintliga kommunala budgeten	37%
	Tillfört extra medel till kulturen i den kommunala budgeten	22%
	Upprättat särskilda stöd till fria kulturskapare (t.ex. stipendier)	12%
	Upprättat generella stödåtgärder till företag i kultursektorn	9%
Kunskapsriktade	Samarbetat med andra kommuner för att utbyta erfarenheter av att hantera situationen under pandemin	75%
	Samarbetat med regionen för att utbyta erfarenheter av att hantera situationen under pandemin	71%
	Följt pandemins effekter på kulturlivet genom redan upparbetade kommunikationskanaler med det lokala kulturlivet	66%
	Genomfört enkäter för att ta reda på det lokala kulturlivets situation och behov under pandemin	26%
	Följt pandemins effekter på kulturlivet genom att skapa nya kommunikationskanaler med det lokala kulturlivet	22%
	Erbjudit information och stöd för att söka statliga krisstöd riktade till företag generellt	22%
	Genomfört möten för att hjälpa kulturaktörer att förstå riktlinjerna kring restriktioner för evenemang	13%
	Erbjudit information och stöd för att söka statliga krisstöd riktade till kultursektorn specifikt	38%

Typ av åtgärd	Åtgärd	Andel av svarande kommuner som genomfört
	Genomfört möten för att ta reda på det lokala kulturlivets situation och behov under pandemin	37%
Utbudsfrämjande	Möjliggjort fysiska evenemang genom utökade personalresurser för att kunna ta emot fler men mindre grupper	15%
	Erbjudit hemleverans av böcker från biblioteken	89%
	Ökat utbudet av e-böcker och streaming av film på biblioteken	75%
	Möjliggjort fysiska evenemang genom att flytta verksamheten utomhus	70%
	Möjliggjort fysiska evenemang genom restriktioner för antalet deltagare eller dylikt	58%
	Stöd till digitala genomföranden i form av kompetensutbildning	44%
	Stöd till digitala genomföranden i form av utrustning	41%

Källa: Kulturanalys kommunenkät.

Bland de ekonomiska åtgärderna har ungefär hälften (56 respektive 50 procent) av de svarande kommunerna upprättat särskilt stöd för kulturskapare och förenklat villkoren för projekt som inte kunnat genomföras. 37 procent uppger att de har omfördelat medel i den kommunala budgeten och 22 procent (eller ungefär var femte kommun) uppger att de har tillfört extra medel till kulturområdet. 12 procent uppger att de har upprättat särskilda stöd för kulturskapare och 9 procent nämner generella stödåtgärder till företag inom kultursektorn.

Bland de kunskapsinriktade åtgärderna har det varit vanligast att samråda med andra kommuner eller regioner – över 70 procent uppger att de har gjort detta. Därtill uppger 66 procent att de har använt redan etablerade kommunikationskanaler för att följa utvecklingen i det lokala kulturlivet. Övriga kunskapsinriktade åtgärder har varit något mindre vanliga. Men det

är ändå 37 procent av kommunerna som uppger att de har ordnat möten för att informera sig om det lokala kulturlivets situation, 38 procent som har ordnat information och stöd till kultursektorn för att söka statliga stöd, samt 26 procent som har genomfört en enkät för att informera sig om det lokala kulturlivets situation. 22 procent uppger att de har skapat nya kanaler för att kommunicera med det lokala kulturlivet om detta och 13 procent uppger att de haft möten med kulturaktörer för att reda ut innebörden i riktlinjerna kring restriktioner för evenemang.

När det gäller de utbudsfrämjande åtgärderna anger 89 procent av de svarande kommunerna att de erbjudit hemleverans av böcker från biblioteken. Detta är den vanligaste av samtliga insatser som enkäten frågade om. 75 procent har ökat utbudet av e-böcker och streaming på biblioteket. 70 procent har flyttat verksamhet utomhus. 58 procent har infört restriktioner på deltagandet för att på så vis möjliggöra genomförandet av evenemang. 44 respektive 41 procent har infört stöd till digitala genomföranden i form av utbildning respektive utrustning. 15 procent har utökat personalresurserna för att möjliggöra emottagande av mindre, men fler grupper.

Vi har även gjort en del enklare analyser av huruvida olika typer av kommuner skiljde sig åt i vilka åtgärder de införde.³²⁴ Till exempel skulle man kunna tänka sig att vissa åtgärder skulle vara vanligare i större kommuner med mer resurser. Dessa analyser visade dock inte på några drastiska skillnader, och de skillnader som syntes var osäkra med tanke på bortfallet. Det är dock mycket tänkbart att mer subtila och sofistikerade statistiska analyser skulle kunna hitta sådana skillnader.

Förutom de insatser som frågades om specifikt, beskrev 31 procent av de svarande kommunerna även någon ytterligare kulturpolitisk insats de har genomfört under pandemin. Till de vanligaste bland dessa hör en del mindre ekonomiska modifieringar, som hyresbefrielse, lättnader i villkor för redan beviljade bidrag, att ansökningar bedöms utifrån 2019 års verksamhet snarare

---

³²⁴ Dessa analyser har använt sig av SKR:s kommungruppsindelning, framförallt de tre huvudgrupperna, se Sveriges kommuner och regioner 2019.

än 2020 års, samt reducering av olika avgifter. En del av dessa åtgärder har inkluderats i tabell 1, som en del av förenklade åtgärder för projekt som inte kunnat genomföras. Ett fåtal nämner andra former av kommunikation och samverkan med det lokala kulturlivet och andra kommuner än de vi har föreslagit. Här nämns även några ytterligare varianter på utökning av biblioteksservicen för att undvika smittspridning, till exempel genom s.k. take-away (beställda böcker som ställs fram utanför biblioteket).

Många kommuner har också digitaliserat sitt kulturutbud på olika sätt, framför allt genom streaming. Det sistnämnda togs upp av hela 34 kommuner i fritextalternativet. Flera har också i anslutning till detta framhållit särskilda anpassningar för utbudet till barn och äldre. Just sådana åtgärder tycks ha fallit utanför våra frågor. Många av de kommuner som beskrev sådana åtgärder hade inte kryssat i att de hade genomfört närliggande åtgärder (som till exempel stöd till digitala genomföranden). Antalet kommuner som har gjort något av detta är förmodligen fler än de som angivit det i fritextalternativet (i synnerhet för digitalisering av kulturutbudet), men vi har inga mer precisa uppgifter om det.

När insatserna infördes

I anslutning till frågorna om huruvida kommunen infört en viss åtgärd ställde vi också frågor om när denna hade införts under perioden 11 mars 2020 – 1 april 2021.

På ett övergripande plan infördes de åtgärder som genomfördes relativt snabbt av många, dvs. redan på våren 2020 eller sommaren 2020, medan de åtgärder som var mindre vanliga kom lite mer efter hand. Ett exempel är att av de kommuner som införde hemleverans av böcker från biblioteket (den vanligaste åtgärden av de vi frågat om) hade 60 procent gjort det redan på våren 2020. Efter sommaren 2020 var den andelen 75 procent. 15 procent införde det under hösten/vintern 2020 eller under 2021. 11 procent kunde ej ange någon tidpunkt.

De mindre vanliga åtgärderna infördes något mer jämnt utspritt över hela perioden 11 mars 2020 – 1 april 2021.

Det mest iögonfallande undantaget från detta mönster var möjliggörandet av fysiska evenemang genom att flytta verksamheten utomhus. Detta dröjde för många fram till sommarmånaderna 2020, vilket är i någon mening naturligt då möjligheterna till utomhusevenemang är större då.

För samtliga åtgärder uppger mer än hälften (ofta långt mer än hälften) av de som infört dem att de infört dem före utgången av 2020. Samtidigt fanns det också för samtliga åtgärder kommuner som införde dem för första gången under 2021.

Sammanfattning

- Av alla kommunala insatser under perioden vi har undersökt (11 mars 2020-1 april 2021) var de vanligaste insatserna relaterade till biblioteken, nämligen att erbjuda hemleverans av böcker, vilket infördes av 89 procent av kommunerna, och att utöka utbudet av e-böcker och streamad film, vilket infördes av 75 procent. Av kommunerna som införde dessa insatser gjorde en majoritet detta tidigt under pandemin, under mars och april 2020. Samarbete med andra kommuner och med regionen hörde också till de vanliga insatserna och infördes också ofta tämligen snabbt under våren 2020.
- De minst vanliga insatserna, som endast 9–12 procent av de svarande kommunerna införde, var att upprätta generella stöd till företag inom kulturområdet och stipendier till fria kulturskapare.
- Särskilda pandemistöd som införts utöver befintlig budget har främst riktats till föreningslivet och i något mindre grad till professionella kulturaktörer. Gällande digitaliseringen har kommunerna infört stöd både till utrustning och utbildning.
- När det gäller tidsaspekten på åtgärderna kan allmänt sägas att de åtgärder som infördes av många kommuner i allmänhet också infördes relativt snabbt.

Kulturanalys bedömning

I detta kapitel presenterar Kulturanalys sin bedömning av pandemins konsekvenser på kulturområdet samt de offentliga insatser som genomförts för att möta dessa konsekvenser. Det är en preliminär bedömning, då vi avgränsat denna rapport till att endast behandla utvecklingen under pandemins första år, dvs. från 11 mars 2020 till 1 april 2021. Kulturanalys kommer att fortsätta belysa pandemins konsekvenser under en lång tid framöver och närmast i vår kommande lägesbedömning, *Kulturanalys 2022*.

Vår kartläggning bekräftar den oro som framkommit i den offentliga debatten, nämligen att pandemin fått mycket omfattande konsekvenser på kulturområdet. Att konsekvenserna blivit så dramatiska beror i hög utsträckning på att stora delar av kulturområdet är beroende av en betalande publik. När verksamheter med anledning av pandemin stängt ned har inkomstmöjligheterna för majoriteten av kulturområdets aktörer helt eller delvis försvunnit. Denna konsekvens delar kulturområdet förstås med flera andra verksamheter. Dock finns på kulturområdet vissa utmärkande drag, utöver det konstnärliga och kulturella innehållet. I stora delar finns inte ekonomiska ersättningssystem som är anpassade till kulturområdets förutsättningar.³²⁵ Att konstnärer och kulturskapare i regel måste kombinera olika sorters inkomster för att kunna utföra sin profession, där vissa inkomster, exempelvis stipendier, inte ger tillgång till generella sociala trygghetssystem skapar problem som pandemin tydliggjort och förstärkt.

Den offentliga kulturpolitiken ingår som en viktig del i kulturområdets förutsättningar, där målen om att förbättra villkoren för konstnärer och kulturskapare och att alla ska kunna delta i kulturlivet är centrala. Vår kartläggning visar att statliga, regionala och kommunala aktörer har försökt hantera pandemins konsekvenser på kulturområdet med olika former av

---

³²⁵ Vår nordiska utblick inom ramen för Kulturanalys Norden visar att dessa förutsättningar är likartade i de nordiska länderna, se Nordiska Ministerrådet 2021.

insatser, men också att kulturverksamheter i offentlig, privat och ideell regi har haft olika förutsättningar att möta krisen. En central frågeställning i Kulturanalys översyn är i vilken utsträckning offentliga insatser anpassats till kulturområdets behov. Vi sammanfattar vår bedömning i form av tre slutsatser:

1. Pandemin har fått mycket negativa konsekvenser för stora delar av kulturområdet. Dock har den verksamhet som bedrivs i offentlig regi klarat sig förhållandevis väl jämfört med verksamheter i ideell och privat regi, som har haft svårare att upprätthålla sin verksamhet.
2. Inledningsvis har det funnits brister i hur regeringens krisåtgärder utformats i relation till förutsättningar på kulturområdet. Det har också funnits vissa brister i hur åtgärderna kommunicerats till olika aktörer inom kulturområdet.
3. De offentliga insatserna har gradvis ökat i träffsäkerhet och det har funnits en ambition att från offentligt håll anpassa åtgärderna till kulturområdets specifika problem.

Verksamheter i offentlig regi har haft bättre förutsättningar under pandemin

Med utgångspunkt i vår kartläggning kan vi konstatera att kulturområdet har en komplex organisation där enskilda konstnärer, kulturskapare och kulturverksamheter ofta kombinerar intäkter från offentliga och privata aktörer samtidigt som de i regel är beroende av ideella arbetsinsatser och ibland bedrivs i ideell regi. Det som förenar merparten av aktörerna inom kulturområdet är att de är beroende av någon form av betalande publik eller användare. De restriktioner som regeringen genomförde för att minska smittspridningen innebar att stora delar av kulturområdet stängde ned och därmed förlorade områdets aktörer en avgörande inkomstkälla. Utöver den ekonomiska krissituation som många aktörer då hamnade i, gjorde pandemins utveckling, med medföljande restriktioner och rekommendationer, det mycket svårt att planera verksamhet framåt.

Även om restriktionerna därmed fick mycket negativa konsekvenser för hela kulturområdet, visar vår kartläggning att verksamheter i offentlig regi haft något bättre förutsättningar än verksamheter i privat och ideell regi under pandemins första år. Verksamheter i offentlig regi har visserligen varit tvungna att genomföra besparingar. Samtidigt visar Kulturrådets uppföljning av myndighetens krisstöd under 2020, samt den särskilda uppföljningen av stöden till regionala kulturverksamheter, att intäktsbortfallen generellt inte varit lika stora för kulturverksamheter i offentlig regi som för de i privat eller ideell regi.³²⁶ Det har också i högre utsträckning varit möjligt för verksamheter i offentlig regi att genomföra verksamheter digitalt eller på annat smittsäkert sätt.

Kulturverksamheter i privat och ideell regi har i högre utsträckning upplevt restriktionerna som en form av näringsförbud,³²⁷ och vår kartläggning tyder på att dessa verksamheter drabbats hårdare än verksamheter i offentlig regi. Företag inom kultur, nöje och fritid tappade enligt SCB upp till 80 procent av sin omsättning under 2020.³²⁸ Även om det under första halvåret 2021 finns tecken på en viss återhämtning i omsättningen för delbranscher som fritids- och nöjesverksamheter, museer samt teater- och konserthus, fortsätter tappet i omsättning för artistisk verksamhet samt stödföretag till artistisk verksamhet.³²⁹ Vår egen analys av kulturskapares sysselsättning på arbetsmarknaden visar att kulturområdet drabbades värre än andra områden under pandemin, men också att antalet anställda framför allt minskade i den privata sektorn medan tappet i relativa tal var störst i den ideella sektorn.

När det gäller kulturverksamheter i privat regi saknas i hög utsträckning de uppgifter och den statistik som skulle krävas för en fördjupad analys av pandemins konsekvenser. När det gäller kulturverksamheter i ideell regi finns också ett stort behov av kvalitetssäkrade uppgifter, vilket Kulturanalys

---

³²⁶ Statens kulturråd 2021a; Statens kulturråd 2021f.

³²⁷ Ideell Kulturalians 2021-11-20; Folkets Hus och Parker 2021-11-16.

³²⁸ Statistiska centralbyrån 2021-02-25.

³²⁹ Statistiska centralbyrån 2021-09-13.

påpekat i tidigare rapporter.³³⁰ Samtidigt är den del av det civila samhället som organiseras under folkbildning väl belyst i Folkbildningsrådets statistik och analyser. Vi vet därför att särskilt studieförbunden drastiskt minskade sitt utbud av kulturinriktad verksamhet under 2020.³³¹ Även om folkbildningsverksamheterna med hjälp av bland annat det statliga folkbildningsstödet förmått hantera de ekonomiska konsekvenserna under det första pandemiåret, delar de det fysiska mötet som en viktig utgångspunkt med stora delar av det civila samhället. Det är enligt NOD:s lägesbild framför allt begränsningarna av fysiska möten som har lett till exempelvis avtagande ideellt engagemang, permittering av personal, svårigheter att planera framåt och minskade eller uteblivna biljett- och medlemsintäkter.³³²

Vidare tyder både våra intervjuer med aktörer i det civila samhället och MUCF:s statistik på att ideella kulturföreningar har svårare än andra föreningar att hitta ekonomiska förutsättningar för sin kärnverksamhet.³³³ En avgörande faktor är det medlemstapp som inleddes redan före pandemin och som inte bara fått negativa konsekvenser i ekonomisk bemärkelse. Aktörer inom det civila samhället upplever också att pandemin förstärkt den risk för kunskapstapp och utebliven återväxt som Kulturanalys belyst i en tidigare rapport.³³⁴ Många ideella föreningar saknar också personella resurser som har tid och möjlighet att administrera ansökningar om krisstöd. Överlag upplever dessutom de ideella aktörerna dessa ansökningssystem som krångliga och svåra att förstå.

---

³³⁰ Myndigheten för kulturanalys 2019a; Myndigheten för kulturanalys 2020a.

³³¹ Folkbildningsrådet 2021c; Statistik från Folkbildningsrådet, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-08.

³³² NOD 2021.

³³³ Statistik från MUCF, mottagen av Kulturanalys per e-post 2021-06-11.

³³⁴ Myndigheten för kulturanalys 2019a.

Inledande brister i åtgärder och kommunikation

Även om vi i denna rapport har fokus på kulturpolitiska insatser, visar vår kartläggning att kulturområdet har haft att förhålla sig till åtgärder inom flera politikområden samtidigt. Denna erfarenhet delar kulturområdet med i princip alla samhällsområden, eftersom pandemin är global i sin omfattning och inte en kris som drabbar ett enskilt område eller en enskild grupp i samhället.

Då pandemin berör människors liv och hälsa är det åtgärder inom folkhälso- och sjukvårdspolitiken som utgör startpunkten i en tidslinje över offentliga aktörers åtgärder. I syfte att minska smittspridningen genomförde regeringen från och med mars 2020 allt strängare restriktioner i samhället, däribland restriktioner för besöksantal inom ramen för ordningslagen (SFS 1993:1617). Dessa restriktioner drabbade konstnärliga och kulturella verksamheter hårt och det är i hög utsträckning för att möta konsekvenserna av restriktionerna och rekommendationerna som åtgärder inom andra politikområden genomfördes. Näringspolitiska och arbetsmarknadspolitiska åtgärder, i form av exempelvis permitteringsstöd, sänkta arbetsgivaravgifter, lånegarantier samt företagsstöd, var först ut bland sådana åtgärder. Även om dessa åtgärder i den offentliga debatten synliggjorde att många konstnärer och kulturskapare bedriver sin verksamhet i form av eget företag, blev det tydligt att de näringspolitiska stöden endast delvis kunde täcka kulturområdets behov. De kulturpolitiska åtgärder som genomfördes inledningsvis hade istället fokus på fria professionella kulturskapare och på verksamhet som är huvudsakligen eller delvis offentligfinansierad.

Samtidigt som olika politikområden därmed tycks ha kompletterat varandra i de åtgärder som genomförts, tydliggjorde pandemin också behovet av ökad kunskap om andra politikområden än det egna för att åtgärder ska kunna utformas på ett optimalt sätt. Utöver näringspolitiska insatser delvis bristande förmåga att möta behov inom kulturområdet, är ett annat exempel regeringens beslut om restriktioner inom ramen för ordningslagen, som drabbade kulturområdet hårt medan annan verksamhet med höga besökstal, såsom exempelvis köpcentra, kunde bedriva verksamhet som tidigare. När

det gäller det sistnämnda, har emellertid regeringens handlingsmöjligheter varit begränsade av gällande lagstiftning. Dock verkar kommunikationen av beslut i denna fråga inte tillräckligt tydligt ha förmedlat att regeringen hade insikt om beslutens konsekvenser på kulturområdet. Detta förefaller också gälla besluten om nedstängning av offentliga verksamheter.

Det har också varit tydligt att kommunikationen om de olika stöden inte har nått fram i önskvärd utsträckning. Exempelvis har kulturskapare inte känt till att flera av de generella företagsstöden inte har kunnat sökas av den som beviljats krisstöd av kulturområdets myndigheter. I det material som vår kartläggning omfattar, liksom i den nordiska kartläggning som Kulturanalys Norden genomfört, framkommer också signaler om att anledningen till att kulturaktörer inte tagit del av näringspolitiska stöd har varit brist på information.³³⁵

De offentliga insatserna har gradvis ökat i träffsäkerhet

Underlaget vi har valt för att kartlägga de offentliga insatserna skiljer sig mellan statlig, regional och kommunal nivå. Därmed är det inte heller möjligt att göra en rättvis jämförelse mellan insatserna på de olika politiska nivåerna. Däremot kan vi ge en någorlunda samlad bild av de offentliga insatserna under pandemins första år.

Enligt vår bedömning verkar de insatser som statliga, regionala och kommunala aktörer genomfört i hög utsträckning ha återspeglat den generella ansvarsfördelningen i svensk kulturpolitik. Det innebär att den kulturpolitiska ansvarsfördelningen följer den svenska modellens decentraliserade besluts- och förvaltningsstruktur där kommunalt självstyre råder, samtidigt som samverkan mellan i första hand statlig och regional nivå under pandemin intensifierats genom kultursamverkansmodellen.

---

³³⁵ Nordiska Ministerrådet 2021.

När det gäller offentliga aktörers insatser, finns en tydlig skillnad mellan statlig och regional nivå å ena sidan och lokal nivå å den andra. Regeringen och de statliga förvaltningsmyndigheterna samt regionerna har i hög utsträckning vidtagit ekonomiska åtgärder i form av stöd till professionella kulturskapare samt kulturinstitutioner. De ekonomiska insatserna har varit av karaktären krisinsatser för att lindra akuta ekonomiska konsekvenser, förenklande insatser som underlättat den ekonomiska administrationen och stimulerande insatser som har främjat produktionen av kultur. Delvis har dessa statliga och framför allt regionala stöd också gått till att anpassa kulturutbudet till nya format, däribland det digitala. Den statliga nivån har även, via Folkbildningsrådet, förstärkt stödet till folkbildningen. Regeringen, förvaltningsmyndigheterna och regionerna har också infört kunskapsinsatser. Dessa har dels bestått i att representanter för såväl politik som förvaltning inhämtat kunskap om behoven på kulturområdet, dels i att nämnda instanser sammanställt och spridit information om både gällande restriktioner och tillgängliga stödåtgärder. De ekonomiska insatserna har troligen justerats till följd av de kunskapsinriktade insatserna och har därför gradvis träffat allt fler aktörer och verksamhetsgenrer på kulturområdet.

Att döma av vår kartläggning av kommunala insatser, framstår det som att hanteringen av pandemins konsekvenser på kulturområdet är relativt likartad mellan olika kommungrupper. Kommunerna har infört ekonomiskt stöd till i första hand det lokala föreningslivet. Kommunerna verkar också ha prioriterat digitalisering av kulturutbud, men även annan anpassning av kulturverksamheten (exempelvis hemleverans av bibliotekets medier, evenemang utomhus och distansundervisning inom Kulturskolan). I vår kartläggning framkommer även att samarbetet med andra kommuner liksom med den egna regionen för erfarenhetsutbyte genomförts under pandemins första år. En majoritet av kommunerna har även haft dialog med lokala kulturaktörer för att följa utvecklingen.

Sammantaget har således offentliga aktörer genomfört omfattande åtgärder för att möta konsekvenserna av pandemin. Inledningsvis präglades åtgärderna av en viss brist på förståelse för kulturområdets komplexitet och det har tagit merparten av 2020 för stöden att bli bättre anpassade till

kulturområdets förutsättningar, dvs. bli mer träffsäkra. Gradvis har också fokus förskjutits från kortsiktiga och mer akuta insatser till åtgärder som syftar till kulturverksamheternas långsiktiga överlevnad.

Coronapandemin och de kulturpolitiska målen

Kulturanalys grunduppdrag är att bedöma utvecklingen i relation till de nationella kulturpolitiska målen. I det analysraster vi utvecklat för vår bedömning benämner vi de tre övergripande målen för självständighetsmålet ("kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund"), delaktighetsmålet ("alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet") och samhällsmålet ("kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling").³³⁶ Även om det i nuläget endast är möjligt att göra en preliminär bedömning i relation till de tre målen, är det uppenbart att pandemin har påverkat och troligen kommer att fortsätta påverka utvecklingen mot målen i negativ riktning.

När det gäller självständighetsmålet har de restriktioner som pandemin föranlett berövat kulturskapare och kulturverksamheter den inkomst som krävs för att de ska kunna utöva sin profession. Den ansträngda ekonomi som kulturskapare och kulturverksamheter tvingas leva under minskar också deras möjligheter att utöva sin profession på ett obundet sätt. Ju sämre ekonomiska villkor, desto större blir också risken för att kulturskapare och kulturverksamheter anpassar det konstnärliga innehållet till finansierars faktiska eller upplevda styrning. Kulturanalys har tidigare lyft fram denna problematik i sin rapport om den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten.³³⁷

Att kulturverksamheter i princip varit nedstängda under pandemin har självklart gjort det omöjligt för alla att delta i kulturlivet. Digitaliseringen av delar av kulturutbudet har möjliggjort för många att delta i kulturlivet trots

---

³³⁶ Myndigheten för kulturanalys 2020a, s. 26–27.

³³⁷ Myndigheten för kulturanalys 2021h.

restriktionerna, samtidigt som det digitala utbudet inte har kunnat nå alla invånare. Det finns dock inte i nuläget underlag för att bedöma vilka grupper som exkluderats från – eller vilka nya grupper som inkluderats i – detta utbud. Vår kartläggning visar också att flera aktörer i det civila samhället uttrycker en stark oro för att den generationsväxling som pågått under en längre tid kommer att försvåras än mer med anledning av pandemin då många äldre avstår från engagemang på grund av oro för smittspridning. När färre yngre invånare väljer att engagera sig i det civila samhällets olika organisationer riskerar den infrastruktur av arenor för kultur som det civila samhället erbjuder att försvagas. Att dessa arenor har mycket stor betydelse för att göra kulturutbud tillgängligt i hela landet, samtidigt som verksamheterna blir alltmer sårbara, har Kulturanalys belyst i en tidigare rapport om kulturens geografi.³³⁸

I en tid av nedstängda verksamheter är det svårt för kulturen att vara en kraft i hela samhällets utveckling. Bortom de estetiska och demokratiska värden som konst och kultur besitter, visar vår kartläggning av den minskade sysselsättningen inom kulturområdet att viktiga samhällsekonomiska värden gått förlorade under pandemin. Att kvinnor drabbats hårdare än män av den minskade sysselsättningen pekar tillbaka på delaktighetsmålet och att pandemins konsekvenser tycks inkludera en risk för ökad ojämställdhet på arbetsmarknaden.

Behov av kunskap och fortsatt politikutveckling

Pandemins konsekvenser på lång sikt är ännu svåra att utvärdera då effekterna av både restriktionerna och de offentliga insatserna behöver följas över en längre tid. Därtill saknas inom flera områden de uppgifter som krävs för att kunna göra en fullständig analys. I det följande identifierar Kulturanalys de mest centrala kunskapsbehoven samt behov av fortsatt politikutveckling.

---

³³⁸ Myndigheten för kulturanalys 2019a.

Kunskapsbehov

Digitaliseringens konsekvenser. Det är uppenbart att pandemin har påskyndat och förstärkt digitaliseringen på kulturområdet, liksom i det övriga samhället. Det behövs mer kunskap om digitaliseringens konsekvenser för kulturområdets innehåll, finansiering och deltagande.

Kulturens samlade finansiering. I vår senaste lägesbedömning identifierade vi behovet av kunskap om hur finansiering från privata och ideella aktörer samspelar med finansiering från offentliga aktörer.³³⁹ I synnerhet saknas kunskap om verksamheter i privat regi. Denna kunskap är också avgörande för att kunna bedöma de långsiktiga konsekvenserna av olika aktörers insatser under pandemin.

Behov av fortsatt politikutveckling

I vår senaste lägesbedömning rekommenderade vi regeringen att ”aktivt främja samarbete mellan departementen för att stärka kulturens och kulturskaparnas roll i samhället”.³⁴⁰ Pandemins konsekvenser har ytterligare förstärkt och tydliggjort behovet av samarbete och viktiga initiativ har redan tagits av regeringen, exempelvis gällande relationen mellan kulturpolitiken och näringspolitiken. Kulturanalys kan dock identifiera ett fortsatt behov av bättre samarbete och samordning mellan kulturpolitiken och i synnerhet utbildningspolitiken och näringspolitiken. Bättre samarbete och samordning kan vara avgörande för att säkerställa en hög träffsäkerhet redan från starten i de åtgärder som regeringen genomför i en krissituation men de är också mer långsiktigt avgörande för att uppnå de övergripande kulturpolitiska målen.

---

³³⁹ Myndigheten för kulturanalys 2020a, s. 86.

³⁴⁰ Ibid, s. 85.

Referenser

Arbetsförmedlingen Kultur Media. 2021. Kundundersökning. Mottagen per e-post den 15 juli 2021.

Arbetsmarknadsdepartementet. 2020.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/mote-med-kulturbranschen-angaende-coronavirusets-effekter/>. Hämtad den 1 april 2021.

Barnombudsmannen. 2021. ”Alla tar ju inte ansvar”. Barnkonventionen som lag under en samhällskris. Stockholm: Barnombudsmannen.

Becker, Howard S., Faulkner, Robert R., och Kirschenblatt-Gimblett, Barbara. 2006. Art from start to finish: jazz, painting, writing and other improvisations. Bristol, Chicago, Ill: University of Chicago Press.

Bokmässan. 2021. <https://bokmassan.se/uploads/2021/02/sammanfattning-bokmassan-2020.pdf>. Hämtad den 16 september 2021.

Borgblad, Hanna. 2019. Exchangification of art: transforming street art into market products. Doktorsavhandling. Göteborg: Göteborgs universitet.

Dansalliansen. 2021. <https://dansalliansen.se/>. Hämtad den 2 mars 2021.

Event in Skåne. 2020. <https://eventinskane.com/sv/evenemangshjalp-covid19/halsosakra-ditt-evenemang>. Hämtad den 4 januari 2021.

Finansdepartementet. 2021.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2021/03/klart-med-forlangd-korttidspermittering-till-halvarsskiftet-infor-att-ansokningarna-oppnar/>. Hämtad den 26 april 2021.

- Finansdepartementet. 2021-01-12. Pressmeddelande. Omställningsstödet förstärks för små företag. Hämtad den 26 april 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/01/omstallningss-todet-forstarks-for-sma-foretag/>
- Finansdepartementet. 2021-01-18. Pressmeddelande. Kraftfullt ekonomiskt stöd till företag som drabbas av nedstängning. Hämtad den 26 april 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/01/kraftfullt-ekonomiskt-stod-till-foretag-som-drabbas-av-nedstangning/>
- Finansdepartementet. 2021-02-23. Pressmeddelande. Även lönekostnader ersätts i nedstängningsstödet. Hämtad den 26 april 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/aven-lonekostnader-ersatts-i-nedstangningsstodet/>
- Finansdepartementet. 2021-03-24. Pressmeddelande. Omställningsstöd även i maj och juni. Hämtad den 21 september 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/03/omstallningss-tod-aven-i-maj-och-juni/>
- Folkbildningsrådet. 2021a. <https://www.folkbildningsradet.se/om-folkbildningsradet/>. Hämtad den 15 september 2021.
- Folkbildningsrådet. 2021b. Folkbildningens betydelse för samhället 2020 – Folkbildningsrådets samlade bedömning. Stockholm: Folkbildningsrådet.
- Folkbildningsrådet. 2021c. Folkbildning i coronatider – sammanfattning och analys av åtta delstudier. Hämtad den 16 september 2021:
<https://www.folkbildningsradet.se/globalassets/rapporter/2021/folkbildning-i-coronatider-webbversion.pdf?epieditmode=true>

- Folkhälsomyndigheten. 2020-03-11. Pressmeddelande. Förslag: inga allmänna sammankomster med fler än 500 personer. Hämtad den 1 april 2021: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2020/mars/forslag-inga-allmanna-sammankomster-med-fler-an-500-personer/>
- Folkets Hus och Parker. 2021-11-16. Pressmeddelande. Näringsförbud för kulturen kräver ökat offentligt stöd. Hämtad den 12 augusti 2021: <https://www.folketshusochparker.se/press/naringsforbud-for-kulturen-kraver-okat-offentligt-stod/>
- Hanspal, Vrajesh. 2012. Markets and mediators: politics and primary art markets in Montreal. Doktorsavhandling. London: London School of Economics.
- Ideell Kulturallians. 2021. <https://www.ideellkultur.com/projekt>. Hämtad den 20 september 2021.
- Ideell Kulturallians. 2021-11-20. Pressmeddelande. Regeringens nya restriktioner innebär näringsförbud för ideell kultursektor. Hämtad den 12 augusti 2021: <https://sverigeskonstforeningar.nu/nyheter/regeringens-nya-restriktioner-innebar-naringsforbud-for-ideell-kultursektor/>
- Justitiedepartementet. 2020a. <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/forbud-mot-allmanna-sammankomster-eller-offentliga-tillställningar-med-fler-an-50-deltagare/>. Hämtad den 1 april 2021.
- Justitiedepartementet. 2020b. <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/andring-i-forordning-om-forbud-mot-att-halla-allmanna-sammankomster-och-offentliga-tillställningar/>. Hämtad den 1 april 2021.

Justitiedepartementet. 2020-09-29. Pressmeddelande. Ändring av förbudsordningen. Hämtad den 16 september 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/andring-av-forbudsforordningen/>

Justitiedepartementet. 2020-10-22. Pressmeddelande. Förändringar i förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Hämtad den 1 april 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/forandringar-i-forordningen-om-forbud-mot-att-halla-allmanna-sammankomster-och-offentliga-tillställningar/>

Justitiedepartementet. 2020-11-16. Pressmeddelande. Förslag om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare. Hämtad den 16 september 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/11/forslag-om-forbud-mot-att-halla-allmanna-sammankomster-och-offentliga-tillställningar-med-fler-an-atta-deltagare/>

Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS). 2020a. Coronas konsekvenser för yrkesverksamma kulturskapare inom olika branscher. Stockholm: KLYS.

Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS). 2020b. Utfall och analys av KLYS uppföljande enkät i september-oktober 2020 om Corona-krisens påverkan på kulturlivet i svenska kommuner. Stockholm: KLYS.

Konstnärsnämnden. 2011. Konstnärernas inkomster, arbetsmarknad och försörjningsmönster. Stockholm: Konstnärsnämnden.

Konstnärsnämnden. 2020a. Konstnärers ekonomiska villkor under pandemin. Uppföljning och kunskapsunderlag för fortsatt utveckling av stödåtgärder. Rapport 2020:2. Stockholm: Konstnärsnämnden.

Konstnärsnämnden. 2020b.

<https://www.konstnarsnamnden.se/default.aspx?id=24708>. Hämtad den 1 april 2021.

Konstnärsnämnden. 2020-10-19. Pressmeddelande. Gemensamt webinarium med Konstnärsnämnden och Kulturrådet om krisstödet. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.konstnarsnamnden.se/default.aspx?id=24708>

Konstnärsnämnden. 2021a. Konstnärsnämndens krisstipendier till konstnärer 2020. En uppföljning av utformning, målgrupper och utfall. Rapport 2021:1. Stockholm: Konstnärsnämnden.

Konstnärsnämnden. 2021b. Digitaliseringens konsekvenser för konstnärers villkor. Återrapportering av regeringsuppdrag 2021-05-31. Rapport 2021:2. Stockholm: Konstnärsnämnden.

Konstnärsnämnden. 2021c. Coronapandemins konsekvenser för konstnärers villkor. Återrapportering av regeringsuppdrag 2021-06-30. Rapport 2021:3. Stockholm: Konstnärsnämnden.

Kulturdepartementet. 2020a. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Myndigheten för kulturanalys.

Kulturdepartementet. 2020b. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Konstnärsnämnden.

Kulturdepartementet. 2020c. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Riksantikvarieämbetet.

Kulturdepartementet. 2020d. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens kulturråd.

Kulturdepartementet. 2020e. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Svenska Filminstitutet och Sveriges Författarfond.

Kulturdepartementet. 2020f. Återstart för kulturen – återhämtning och utveckling efter coronapandemin. (Ku 2020:03). Dir. 2020:143.

Kulturdepartementet. 2020g.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/03/samtal-med-det-civila-samhallet-angaende-effekter-av-det-nya-coronaviruset/>. Hämtad den 1 april 2021.

Kulturdepartementet. 2020i.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/04/amanda-lind-deltar-pa-videomote-med-eus-kulturministrar/>. Hämtad den 1 april 2021.

Kulturdepartementet. 2020j.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/04/covid-19-pa-agendan-nar-unescos-kulturministrar-mottes-digitalt/>. Hämtad den 1 april 2021.

Kulturdepartementet. 2020k.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/11/sakrad-den-4-november-om-publikfragor/>. Hämtad den 1 april 2021.

Kulturdepartementet. 2020l.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/12/sakrad-om-publikfragor-den-11-december/>. Hämtad den 21 september 2021.

Kulturdepartementet. 2020m.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2021/01/sakrad-om-publikfragor-den-4-januari/>. Hämtad den 21 september 2021.

Kulturdepartementet. 2020n.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/kulturminister-n-bjod-in-till-fjarde-motet-med-sakradet-for-publikfragor/>. Hämtad den 21 september 2021.

Kulturdepartementet. 2020-03-20. Pressmeddelande. En miljard kronor till kultur och idrott till följd av coronavirusets effekter. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/03/en-miljard-kronor-till-kultur-och-idrott-till-foljd-av-coronavirusets-effekter>

Kulturdepartementet. 2020-04-01. Pressmeddelande. Flera museer och scener får pengar i förtid för att hantera coronavirusets effekter. Hämtad den 1 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/04/flera-museer-och-scener-far-pengar-i-fortid-for-att-hantera-coronavirusets-effekter/>

Kulturdepartementet. 2020-04-24. Pressmeddelande. Kulturrådet, Filminstitutet, Konstnärsnämnden och Sveriges författarfond fördelar krispengar till kulturen. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/04/kulturradet-filminstitutet-konstnarssnamnden-och-sveriges-forfattarfond-fordelar-krispengar-till-kulturen/>

Kulturdepartementet. 2020-04-28. Pressmeddelande. Amanda Lind bjöd in regionerna till samtal med anledning av coronavirusets påverkan på kulturen i hela landet. Hämtad den 1 april:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/04/amanda-lind-bjod-in-regionerna-till-samtal-med-anledning-av-coronavirusets-paverkan-pa-kulturen-i-hela-landet/>

Kulturdepartementet. 2020-05-08a. Pressmeddelande. Krisstöd till flera statligt finansierade kulturinstitutioner. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/05/ytterligare-stod-till-medierna-med-anledning-av-det-nya-coronaviruset/>

Kulturdepartementet. 2020-05-08b. Pressmeddelande. Ytterligare stöd till medierna med anledning av det nya coronaviruset. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/05/ytterligare-stod-till-medierna-med-anledning-av-det-nya-coronaviruset/>

Kulturdepartementet. 2020-06-12. Pressmeddelande. 150 miljoner till kultur i hela landet. Hämtad den 1 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/06/150-miljoner-till-kultur-i-hela-landet/>

Kulturdepartementet. 2020-06-24. Pressmeddelande. Omfördelning av stöd till fria kulturskapare. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/06/omfordelning-av-stod-till-fria-kulturskapare/>

Kulturdepartementet. 2020-08-06. Pressmeddelande. Coronakrisstöd på 500 miljoner till nyhetsmedierna klart för genomförande. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/08/coronakrisstod-pa-500-miljoner-till-nyhetsmedierna-klart-for-genomforande/>

Kulturdepartementet. 2020-09-09. Pressmeddelande. Kulturens delar av budgeten. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/kulturens-delar-av-budgeten/>

Kulturdepartementet. 2020-10-02a. Pressmeddelande. Beslut om fördelningen av krisstödet på 1,5 miljarder till kulturen 2020. Hämtad den 1 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/beslut-om-fordelningen-av-krisstodet-pa-15-miljarder-till-kulturen-2020/>

Kulturdepartementet. 2020-10-02b. Pressmeddelande. Fördelning av bidrag till samlingslokaler för föreningslivet. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/fordelning-av-bidrag-till-samlingslokaler-for-foreningslivet/>

Kulturdepartementet. 2020-12-18. Pressmeddelande. Fördelning av en miljard kronor i stöd till kulturen 2021. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/12/fordelning-av-en-miljard-kronor-i-stod-till-kulturen-2021/>

Kulturdepartementet. 2021a. Tilläggsdirektiv. Återstart för kulturen – återhämtning och utveckling efter coronapandemin. (Ku 2020:03). Dir. 2021:18.

Kulturdepartementet. 2021-02-04. Pressmeddelande. Gymnasieungdomars fritidsaktiviteter ska kunna hålla öppet. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/gymnasieungdomars-fritidsaktiviteter-ska-kunna-halla-oppet/>

Kulturdepartementet. 2021-02-26. Pressmeddelande. Fördelning av 500 miljoner kronor till kulturen i extra ändringsbudgeten. Hämtad den 26 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/fordelning-av-500-miljoner-kronor-till-kulturen-i-extra-andringsbudgeten/>

Kulturdepartementet. 2021-04-01. Pressmeddelande. Kris- och stimulansstöd till kulturområdet. Hämtad den 26 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/04/kris-och-stimulansstod-till-kulturomradet/>

- Kulturdepartementet. 2021-09-07. Pressträff. Pressträff med Lena Hallengren, Amanda Lind och Johan Carlson. Hämtad den 16 september 2021:
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/09/presstraff-med-lena-hallengren-amanda-lind-och-johan-carlson/>
- Kungliga Dramatiska Teatern. 2021. Delårsrapport för perioden 1 januari till 30 juni 2021. Stockholm: Kungliga Dramatiska Teatern.
- Kungliga Operan. 2021. Delårsrapport för perioden 2021-01-01 – 2021-06-30. Stockholm: Kungliga Dramatiska Teatern.
- Länsteatrarna i Sverige. 2021. Årsredovisning för 2020. Stockholm: Länsteatrarna i Sverige.
- Malmqvist, Moa, Norberg, Ellen, Balke, Fred och Cederskog, George. 2021. Kulturvärlden jublar när deltagartaket för scenerna lyfts. *Dagens Nyheter*, 2021-09-08.
- Modig, Karolina och Modig, Erik. 2013. Värdet av konst: för människa, näringsliv och samhälle. Rheologica Publishing.
- Musikalliansen. 2021. <https://musikalliansen.se/>. Hämtad den 2 mars 2021.
- Musikcentrum Riks. 2020-08-27. Pressmeddelande. Skrämmande siffror: Var tredje musiker på väg att lämna yrket. Hämtad den 1 april 2021:
https://www.mcv.se/wp-content/uploads/2020/11/PM_200827_Var-tredje-musiker.pdf
- Musik i Dalarna. 2020. <https://musikidalarna.se/musicmatch/>. Hämtad den 4 januari 2021.
- Musiksverige. 2020. De ekonomiska effekterna av Covid-19 i musikbranschen 2020. Stockholm: Musiksverige.

- Myndigheten för kulturanalys (Harding, Tobias). 2012. Ideellt arbete i kultursektorn. En förstudie till Myndigheten för kulturanalys. Stockholm: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2019a. Kulturens geografi. Tillgång till kulturutbud i landets kommuner - Kulturfakta 2019:3. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2019b. Kulturanalys 2019. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2020a. Kulturanalys 2020. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2020b. Samhällets utgifter för kultur 2019. Kulturfakta 2020:3. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021a. En översyn av pandemins effekter inom kulturområdet. Delredovisning 2021-04-15. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021b. Museer 2020. Kulturfakta 2021:1. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021c. Minnesanteckningar från möte med SKR:s regionala kulturchefsnätverk den 26 februari 2021.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021d. Minnesanteckningar från möte med SKR:s referensgrupp med kommunala kulturchefer den 22 mars 2021.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021e. Kulturvanor i Sverige 2020. Kulturfakta 2021:2. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021f. Kulturvanor i pandemins tid. Kommande rapport. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.

- Myndigheten för kulturanalys. 2021g. Besöksutveckling för de centrala museerna 2020. Redovisning av uppdraget ”Besöksutveckling för vissa statliga museer” 2021-05-03. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för kulturanalys. 2021h. Så fri är konsten. Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten. Rapport 2021:1. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). 2021. <https://www.mucf.se/uppdrag/ungdomsenkaten-2021>. Hämtad den 20 september 2021.
- Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD). 2021. NOD:s lägesbild. Lägesbild om den ideella kultursektorns utmaningar under coronapandemin. Stockholm: NOD.
- Nordicom, Göteborgs universitet. 2021. Mediebarometern 2020. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet.
- Nordiska Ministerrådet. 2021. Covid-19-pandemiens effekter på kultursektorn i de nordiske landene. Nordisk kulturfakta 2021:02. Köpenhamn: Nordiska Ministerrådet.
- Näringsdepartementet. 2020-09-09. Pressmeddelande. Omsättningsbaserat stöd till enskilda näringsidkare. Hämtad den 21 september 2021: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/omsattningsbaserat-stod-till-enskilda-naringsidkare/>

Näringsdepartementet. 2021-02-23. Pressmeddelande. Förlängt omsättningsstöd till enskilda näringsidkare ska omfatta även de som har fått arbetslöshetsersättning och de som varit föräldralediga eller sjukskrivna. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/forlangt-omsattningsstod-till-enskilda-naringsidkare-ska-omfatta-aven-de-som-har-fatt-arbetsloshetsersattning-och-de-som-varit-foraldralediga-eller-sjukskrivna/>

Näringsdepartementet. 2021-02-10. Pressmeddelande. Amanda Lind och Ibrahim Baylan bjuder in till samtal på Folk och Kultur om kulturella och kreativa näringar. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/amanda-lind-och-ibrahim-baylan-bjuder-in-till-samtal-pa-folk-och-kultur-om-kulturella-och-kreativa-naringar/>

Näringsdepartementet. 2021-04-01. Pressmeddelande. Stöd till arrangörer av evenemang. Hämtad den 26 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/04/stod-till-arrangorer-av-evenemang/>

Post- och telestyrelsen. 2021. Digital omställning till följd av covid-19. Uppdrag att kartlägga och analysera erfarenheter och behov av åtgärder för att leva och verka digitalt i spåren av utbrottet av covid-19. Rapportnummer PTS-ER-2021:1. Stockholm: Post- och telestyrelsen.

Proposition. 2009/10:3. Tid för kultur. Stockholm: Kulturdepartementet.

Proposition 2019/20:99. Vårändringsbudget för 2020. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:132. Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:142. Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier för lån till företag. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:146. Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:151. Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:166. Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:167. Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:181. Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2019/20:187. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2020/21:1. Budgetpropositionen för 2021. Utgiftsområde 17 kultur, medier, trossamfund och fritid. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2020/21:2. Höständringsbudget för 2020. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2020/21:4. Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängda och förstärkta stöd och ersättningar med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2020/21:79. En tillfällig pandemilag. Stockholm: Socialdepartementet.

Proposition. 2020/21:83. Extra ändringsbudget för 2021 – Förstärkta stöd till företag, nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga och andra åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2020/21:84. Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Proposition. 2020/21:166. Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, kultur och idrott samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset. Stockholm: Finansdepartementet.

Regeringskansliet. 2020. Sammanfattning och utfall av pandemiåtgärder. Hämtad den 26 januari 2021:
<https://www.regeringen.se/48fa7e/contentassets/ba74066b2de6469099a9bc765d49ed57/presentationsbilder-sammanfattning-och-utfall-av-pandemiattgarder.pdf>

Region Blekinge. 2020-06-18. Pressmeddelande. Kulturstipendiaterna delar på 250 000 kronor. Hämtad den 5 januari 2021:
<https://regionblekinge.se/om-webbplatsen/nyheter/nyheter-och-pressmeddelande/2020-06-18-kulturstipendiaterna-delar-pa-250-000-kronor.html#:~:text=Kulturstipendiaterna%20delar%20p%C3%A5%20250%20000%20kronor%20Kultur-%20och,som%20m%C3%A5nga%20kulturskapare%20har%20p%C3%A5%20grund%20av%20coronaviruset.>

Region Gotland. 2020-07-01. Pressmeddelande. Beslut om coronastöd till kulturverksamheter. Hämtad den 5 januari 2021:

<https://www.gotland.se/107671>

Region Gävleborg. 2021. <https://www.regiongavleborg.se/halsa-och-vard/samlad-information-om-corona/ett-ar-med-covid-19/>. Hämtad den 10 september 2021.

Region Gävleborg. 2021-06-18. Pressmeddelande. Dessa kulturskapare får tematiska uppdrag. Hämtad den 9 september 2021:

<https://www.regiongavleborg.se/kultur/nyheter/dessa-kulturskapare-far-tematiska-uppdrag/>

Region Halland. 2020. <https://www.regionhalland.se/kultur/regionalt-kulturstod/kulturstod-under-coronapandemin/>. Hämtad den 5 januari 2021.

Region Halland. 2021. <https://www.regionhalland.se/kultur/regionalt-kulturstod/expresstod/>. Hämtad den 10 september 2021.

Region Jämtland Härjedalen. 2021-03-10. Pressmeddelande. Regionerna i norr går ihop och köper konst. Hämtad den 10 september:

<https://www.regionjh.se/nyheter/pressmeddelanden/rjhpress/regioner-nainorrgarihopochkoperkonst.5.2eecd86b177feb6b90d79c2.html>

Region Kalmar. 2020-04-14. Pressmeddelande. Stöd för omställning av kulturverksamhet. Hämtad den 5 januari 2021:

<https://www.regionkalmar.se/nyhetslista/stod-for-omstallning-av-kulturverksamhet/>

Region Kalmar. 2020-12-03. Pressmeddelande. Nytt stödpaket till kulturen i länet. Hämtad den 5 januari 2021:

<https://regionkalmar.se/nyhetslista/nytt-stodpaket-till-kulturen-i-lanet/#:~:text=Nytt%20st%C3%B6dpaket%20till%20kulturen%20i%20l%C3%A4net%20Region%20Kalmar,beslut%20om%20kulturst%C3%B6det%20som%20best%C3%A5r%20av%20tv%C3%A5%20delar>

Region Kalmar. 2021-02-17. Pressmeddelande. Kulturbudget och omställningsstöd. Hämtad den 10 september 2021:

<https://regionkalmar.se/nyhetslista/kulturbudget-och-omstallningsstod/>

Region Kronoberg. 2020-04-06. Pressmeddelande. Region Kronoberg stöttar kulturen i coronatider och för framtiden. Hämtad den 4 januari 2021:

<https://www.pressmachine.se/pressrelease/view/region-kronoberg-stottar-kulturen-i-coronatider-och-for-framtiden-17919?lang=sv>

Region Kronoberg. 2020-11-06. Pressmeddelande. Region Kronoberg satsar mer på kultur. Hämtad den 4 januari 2021:

<https://www.regionkronoberg.se/nyheter/region-kronoberg-satsar-mer-pa-kultur/>

Region Norrbotten. 2020-08-10. Pressmeddelande. Samhällets och kulturlivets utmaningar i Coronakrisens spår. Hämtad den 29 december 2021: <https://www.norrbotten.se/sv/Kultur/>

Region Norrbotten. 2020.

<https://lmwww.norrbotten.se/sv/Kultur/Nyheter/Ta-del-av-pandemisaker-kultur/>. Hämtad den 29 december 2020.

Region Norrbotten. 2021-02-09. Pressmeddelande. Forskningsprojekt om pandemins effekter i Norrbotten. Hämtad den 10 september 2021:

<https://www.norrbotten.se/sv/Kultur/Nyheter/Forskningsprojekt-om-pandemins-effekter-i-Norrbotten/>

Region Norrbotten. 2021-02-23. Pressmeddelande. Nytt kulturstöd ska ge stadga i en tuff tid. Hämtad den 10 september 2021:

<https://www.norrbotten.se/sv/Om-Region-Norrbotten/Press/Pressmeddelanden-2021/Nytt-kulturstod-ska-ge-stadga-i-en-tuff-tid/>

Region Skåne. 2020-12-10. Pressmeddelande. Tio miljoner till kulturbranschen i pandemistöd från Region Skåne. Hämtad den 29 december 2020:

<https://www.mynewsdesk.com/se/alliansforskane/pressreleases/tio-miljoner-till-kulturbranschen-i-pandemistoed-fraan-region-skaane-3058210>

Region Skåne. 2020-12-11. Pressmeddelande. Information för kulturaktörer med anledning av covid-19. Hämtad den 29 december 2021:

<https://utveckling.skane.se/tema/information-for-kulturaktorer-med-anledning-av-covid-19/>

Region Stockholm. 2021. Region Stockholms hantering av covid-19. Oberoende utvärdering av Region Stockholms hantering av coronapandemins effekter (dnr 2020-0384). KPMG 2021-03-08.

Region Sörmland. 2021. Effekter på regionens verksamheter under coronapandemin: En utvärdering av Region Sörmlands hantering av återverkningar på regionens verksamheter under den första delen av coronapandemin 2020.

Region Uppsala. 2020.

<https://regionuppsala.se/samverkanswebben/samverkan-och-utveckling/samverkan-kultur/samverkanswebben-biblioteksutveckling/covid-19-stod/>. Hämtad den 5 januari 2021.

Region Uppsala. 2021. Utvärdering av covid-19 för Region Uppsala (UPPH2020-00248). KPMG 2021-05-03.

Region Värmland. 2020. Coronapandemins effekter inom kulturområdet – åtgärdsanalys. Hämtad den 29 december 2020:
https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fregionvarmland.se%2Fglobalassets%2Fglobal%2Fom-regionen%2Fpressrum%2Fpressmeddelanden%2F2020%2Foktober%2Fanalys-av-coronapandemins-effekter-inom-kulturomradet70184-0_tmp.docx

Region Värmland. 2020-10-14. Pressmeddelande. Miljoner till den värmländska kulturen. Hämtad den 5 januari 2021:
<https://regionvarmland.se/om-regionen/pressrum/Pressmeddelanden/2020/10/mer-stod-till-den-varmlandska-kulturen/>

Region Värmland. 2020. Coronapandemins effekter inom kulturområdet – åtgärdsanalys. Hämtad den 29 december 2020:
https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fregionvarmland.se%2Fglobalassets%2Fglobal%2Fom-regionen%2Fpressrum%2Fpressmeddelanden%2F2020%2Foktober%2Fanalys-av-coronapandemins-effekter-inom-kulturomradet70184-0_tmp.docx

Region Västerbotten. 2020-12-02. Pressmeddelande. Covid-19-stöd till kulturskapare i Västerbotten. Hämtad den 29 december 2020:
<https://www.regionvasterbotten.se/kultur/covid-19-stod-till-kulturskapare-i-vasterbotten>

Region Västernorrland. 2020. Oberoende utvärdering av Region Västernorrlands hantering av det nya Coronavirusets effekter (dnr 20RS9120). KPMG 2020-12-21.

Region Västmanland. 2020. <https://regionvastmanland.se/utveckling/bidrag-och-stod/kultur--och-foreningsbidrag/>. Hämtad den 4 januari 2021.

Region Västmanland. 2021.

<https://regionvastmanland.se/utveckling/nyheter/bidrag-genom-crowdfunding/>. Hämtad den 10 september 2021.

Region Östergötland. 2020-12-02. Pressmeddelande. Region Östergötland ger ekonomiskt stöd till kulturskapare. Hämtad den 4 januari 2021:

<https://www.regionostergotland.se/Om-regionen/Pressrum/Nyheter/region-ostergotland-ger-ekonomiskt-stod-till-kulturskapare/>

Region Östergötland. 2021. <https://www.regionostergotland.se/Halsa-och-vard/samlad-information-om-coronaviruset-i-ostergotland/ett-ar-med-pandemin/#:~:text=Ett%20%C3%A5r%20med%20pandemin.%20Skiv%20ut%20Lyssna.%20Den,sjukhusv%C3%A5rd.%20M%C3%A5nga%20patienter%20var%20sv%C3%A5rt%20sjuka%20och%20>

[pandemin/#:~:text=Ett%20%C3%A5r%20med%20pandemin.%20Skiv%20ut%20Lyssna.%20Den,sjukhusv%C3%A5rd.%20M%C3%A5nga%20patienter%20var%20sv%C3%A5rt%20sjuka%20och%20](https://www.regionostergotland.se/Halsa-och-vard/samlad-information-om-coronaviruset-i-ostergotland/ett-ar-med-pandemin/#:~:text=Ett%20%C3%A5r%20med%20pandemin.%20Skiv%20ut%20Lyssna.%20Den,sjukhusv%C3%A5rd.%20M%C3%A5nga%20patienter%20var%20sv%C3%A5rt%20sjuka%20och%20)

Hämtad den 10 september 2021.

Region Östergötland. 2021-03-31. Pressmeddelande. Omstart Östergötland ska lindra effekterna av pandemin. Hämtad den 10 september 2021:

[Region Östergötland - Omstart Östergötland ska lindra effekterna av pandemin \(regionostergotland.se\)](https://www.regionostergotland.se/Region-ostergotland-Omstart-ostergotland-ska-lindra-effekterna-av-pandemin)

Riksantikvarieämbetet. 2021. Coronapandemins påverkan på museisektorn.

Återrapporering av ett regeringsuppdrag. Visby:

Riksantikvarieämbetet.

Riksrevisionen. 2021. Inledd granskning. Statens pandemistöd till idrott och kultur. Hämtad den 14 september 2021:

<https://www.riksrevisionen.se/nu-granskas/inledda-granskningar/statens-pandemistod-till-idrott-och-kultur.html>

Riksteatern. 2021. <https://www.riksteatern.se/undersokning>. Hämtad den

20 september 2021.

- Rodner, Victoria och Thomson, Elaine. 2013. The art machine: dynamics of a value generating mechanism for contemporary art. *Arts Marketing: An International Journal*. 3(1).
- Rönnqvist Fors, Klara och Farran-Lee, Lydia. 2020. Bolag får statligt krisstöd trots miljontillgångar. Hämtad den 21 september 2021: <https://www.svt.se/kultur/bolag-far-statligt-krisstod-trots-miljontillgangar>
- Sametinget. 2020. Hemställan om stöd till samisk kultur och idrott med anledning av coronapandemin. Hämtad den 21 september 2021: <https://www.sametinget.se/152454>
- Sametinget. 2021. Pandemins effekter på det samiska kulturlivet. Sammanställning av en undersökning bland samiska kulturaktörer och kulturutövare. Hämtad den 21 september 2021: https://www.sametinget.se/160716?file_id=1
- Scen och Film. 2020-03-17. Pressmeddelande. Avtal om upphovsrätt ger möjlighet att sprida scenkonst trots coronakrisen. Hämtad den 6 september 2021: <https://news.cision.com/se/scen-och-film/r/avtal-om-upphovsratt-ger-mojlighet-att-sprida-scenkonst-trots-coronakrisen,c3061674>
- SFS 1974:152 2 kap. 1–3 § OL.
- SFS 1974:152 2 kap. 24 § RF.
- SFS 2012:517. Förordning om statsbidrag till kulturella ändamål.
- SFS 2020:114. Förordning om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.
- SFS 2020:246. Förordning om statligt stöd för kulturevenemang som har ställts in eller skjutits upp med anledning av spridningen av covid-19.

Skatteverket. 2021. Omställningsstöd återkrav bransch. Hämtad den 7 april:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fskatteverket.se%2Fdownload%2F18.5b35a6251761e691420943b%2F1614090072548%2F0mst%25C3%25A4llningsst%25C3%25B6d%2520%25C3%25A5terkrav%2520bransch.xlsx>

Socialdepartementet. 2020.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2020/12/ytterligare-nationella-restriktioner-for-att-hejda-smittspridning/>. Hämtad den 1 april 2021.

Socialdepartementet. 2020-10-09. Pressmeddelande. Ingen ändring i begränsningen av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Hämtad den 1 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/ingen-ändring-i-begransningen-av-allman-na-sammankomster-och-offentliga-tillstallningar/>

Socialdepartementet. 2020-10-14. Pressmeddelande. Uppdrag att analysera möjligheterna för fler smittsäkra arrangemang. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/uppdrag-att-analysera-mojligheter-na-for-fler-smittsak-ra-arrangemang/>

Socialdepartementet. 2020-12-09. Pressmeddelande. Utkast på tillfällig Pandemilag för covid-19 skickas på remiss. Hämtad den 1 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/12/utkast-pa-tillfallig-pandemilag-for-covid-19-skickas-pa-remiss/>

Socialdepartementet. 2021a.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2021/01/forlangningar-av-nationella-restriktioner/>. Hämtad den 26 april 2021.

Socialdepartementet. 2021b.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2021/02/nationella-restriktioner-forlangs/>. Hämtad den 26 april 2021.

Socialdepartementet. 2021c.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2021/02/begransade-oppettider-for-serveringsstallen-och-skarpta-allmanna-rad/>. Hämtad den 26 april 2021.

Socialdepartementet. 2021d. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-coronapandemin/om-kultur-med-anledning-av-covid-19/?page=1>. Hämtad den 26 april 2021.

Socialdepartementet. 2021-01-04. Pressmeddelande. Tillfällig pandemilag ger fler befogenheter för åtgärder om smittskydd. Hämtad den 26 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/01/tillfallig-pandemilag-ger-fler-befogenheter-for-atgarder-om-smittskydd/>

Socialdepartementet. 2021-02-17. Pressmeddelande. Nya begränsningsåtgärder med stöd av den tillfälliga pandemilagen. Hämtad den 26 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/02/nya-begransningsatgarder-med-stod-av-den-tillfalliga-pandemilagen/>

Socialdepartementet. 2021-03-04. Pressmeddelande. Nya åtgärder för att bromsa smittspridningen. Hämtad den 26 april 2021:

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/03/nya-atgarder-for-att-bromsa-smittspridningen/>

SOM-institutet. 2021. Den nationella SOM-undersökningen 2020 - En metodöversikt. <https://www.gu.se/sites/default/files/2021-03/2.%20Metodrapport%20Riks%202020.pdf>. Hämtad den 10 maj 2021.

SOU 2018:23. Konstnär – oavsett villkor?

Sponsrings- och eventsverige (SES). 2020. Evenemangsnärings i fritt fall. <https://ses.se/evenemang-fritt-fall/>. Hämtad den 9 december 2020.

Statens kulturråd. 2020a. Uppföljning av Kulturrådets krisstöd mars–maj 2020 - med anledning av covid-19. Mottagen via e-post den 28 januari 2021.

Statens kulturråd. 2020b. Kulturrådets årsredovisning 2019. Stockholm: Statens kulturråd.

Statens kulturråd. 2020-09-29. Pressmeddelande. Kulturrådets hearing om krisstödet. Hämtad den 21 september 2021:
<https://www.kulturradet.se/nyheter/2020/kulturradets-hearing-om-krisstodet/>

Statens kulturråd. 2021a. Krisstöd till kulturen 2020 – behov och utfall – med anledning av covid-19. Stockholm: Statens kulturråd.

Statens kulturråd. 2021b. <https://www.kulturradet.se/i-fokus/kultursamverkansmodellen/om-kultursamverkansmodellen/>. Hämtad den 1 april 2021.

Statens kulturråd. 2021c. Enkätresultat: Kulturskolor under pandemin. Stockholm: Statens kulturråd.

Statens kulturråd. 2021d. Arrangörer. Uppföljning och kartläggning av förutsättningar. Stockholm: Statens kulturråd.

Statens kulturråd. 2021e. Kulturrådets årsredovisning 2020. Stockholm: Statens kulturråd.

Statens kulturråd. 2021f. Regionalt krisstöd. Uppföljning av Kulturrådets krisstöd till regional kulturverksamhet 2020. Stockholm: Statens kulturråd.

Statens kulturråd. 2021-01-22. Pressmeddelande. Närmare 1,4 miljarder till regional kultur. Hämtad den 10 september 2021:

<https://www.kulturradet.se/nyheter/2021/narmare-14-miljarder-till-regional-kultur/#:~:text=N%C3%A4rmare%201%2C4%20miljarder%20till%20regional%20kultur%20Den%202021,satsningar%20inom%20biblioteksverksamhet%20och%20musikalisk%20scenkonst%20blir%20permanenta.>

Statens kulturråd. 2021-03-23. Pressmeddelande. Nytt bidrag till konsertverksamhet öppnar 23 mars. Hämtad den 21 september 2021:

<https://www.kulturradet.se/nyheter/2021/nytt-bidrag-till-konsertverksamhet-oppnar-23-mars/>

Statistiska centralbyrån. 2021a.

<https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/>. Hämtad den 14 september 2021.

Statistiska centralbyrån. 2021-02-25. Pressmeddelande. Pandemiåret kostade näringar inom kultur, nöje och fritid 13 miljarder. Hämtad den 25 februari 2021:

<https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pressmeddelanden/pandemiar-et-kostade-kulturella-naringar-13-miljarder/>

Statistiska centralbyrån. 2021-09-13. Pressmeddelande. Ekonomisk ljusning för kultur, nöje och fritidsnäringar. Hämtad den 20 september 2021:

<https://scb.se/pressmeddelande/ekonomisk-ljusning-for-kultur-noje-och-fritidsnaringar/>

Svensk biblioteks förening. 2021. Biblioteken och pandemin. Stockholm: Svensk biblioteks förening.

Svenska Bokhandlareföreningen och Svenska Förläggareföreningen. 2021. Bokförsäljningsstatistiken helåret 2020. Hämtad den 1 april 2021:

[bokforsaljningsstatistik helar 2020 1.pdf](https://www.bokforlag.se/bokforsaljningsstatistik_helar_2020_1.pdf) (forlaggare.se)

- Svenska Filminstitutet. 2020-03-13. Branschmeddelande. Svenska Filminstitutet vidtar särskilda åtgärder för svensk filmbransch. Hämtad den 20 september 2021:
<https://pressroom.filminstitutet.se/posts/blogposts/svenska-filminstitutet-vidtar-sarskilda-atgar>
- Svenska Filminstitutet. 2020-03-27. Branschmeddelande. Filminstitutet omfördelar stödmedel för att stärka filmbranschen. Hämtad den 20 september 2021:
<https://pressroom.filminstitutet.se/posts/blogposts/filminstitutet-omfordelar-stodmedel-for-att-s>
- Svenska Filminstitutet. 2020-10-19. Branschmeddelande. Information om det nya krisstödet och extrainsatt webinarium. Hämtad den 21 september 2021:
<https://pressroom.filminstitutet.se/posts/blogposts/information-om-det-nya-krisstodet-och-extrain>
- Svenska Filminstitutet. 2020-11-05. Branschmeddelande. Filminstitutet informerar om nästa utlysning av krisstöd. Hämtad den 21 september 2021:
<https://pressroom.filminstitutet.se/posts/blogposts/filminstitutet-informerar-om-nasta-utlysning>
- Svenska Filminstitutet. 2021. Resultatredovisning 2020. Stockholm: Svenska Filminstitutet.
- Svenska Postkodsstiftelsen. 2020-12-28. Pressmeddelande. Postkodstiftelsen och Ideell kulturallians ger krisstöd till kulturens minsta aktörer. Hämtad den 16 september 2021:
<https://postkodstiftelsen.se/blog/2020/12/28/postkodstiftelsen-och-ideell-kulturallians-ger-krisstod-till-kulturens-minsta-aktorer/>
- Svensk Scenkonst. 2020. Omstart för scenkonsten. Erfarenheter, idéer och tankar utifrån coronavåren 2020. Stockholm: Svensk Scenkonst.

- Svensk Scenkonst. 2020-03-18. Pressmeddelande. Ytterligare upphovsrättsavtal möjliggör scenkonst digitalt. Hämtad den 20 september 2021: <https://newsroom.notified.com/svensk-scenkonst/posts/pressreleases/ytterligare-upphovsrattsavtal-mojliggor-scenk>
- Svensk Scenkonst. 2021a. <https://www.svenskscenkonst.se/om-oss/>. Hämtad den 11 februari 2021.
- Svensk Scenkonst. 2021b. Coronapandemin ger bestående kompetensbrist inom scenkonsten. Hämtad den 20 september 2021: <https://www.svenskscenkonst.se/media/5175/coronapandemin-ger-bestaende-kompetensbrist-inom-scenkonst.pdf>
- Sveriges Biografägarförbund. 2021. Svensk biografstatistik. Helåret 2020. Stockholm: Sveriges Biografägarförbund.
- Sveriges Författarfond. 2021. Uppföljning av fördelade krisstöd 2020. Dnr 169-00539-21. Stockholm: Sveriges Författarfond.
- Sveriges kommuner och regioner. 2019. <https://skr.se/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html>. Hämtad den 5 februari 2021.
- Sveriges Museer. 2020. Museer på marginalen. 100 museichefer om Coronans konsekvenser. Stockholm: Sveriges Museer.
- Sveriges Museer. 2021. Museerna och återhämtningen. 170 museer om besöken sommaren 2021. Stockholm: Sveriges Museer.

- Sveriges producenter och privatteatrar. 2021. Låt oss jubla igen. Beskrivning av nuläge och akuta behov för Sveriges kulturarrangörer.
<https://www.mynewsdesk.com/se/helenewigrenprbeyond/documents/rapport-laot-oss-jubla-igen-beskrivning-av-nulaege-och-akuta-behov-foer-sveriges-kulturarrangoerer-en-rapport-fraan-sveriges-producenter-och-punkt-punkt-punkt-360576>. Hämtad den 5 mars 2021.
- Sveriges Television. 2020. <https://www.svt.se/kultur/artister-ifragasatter-otydliga-coronaregler>. Hämtad 1 april 2021.
- Teateralliansen. 2021. <https://teateralliansen.se/>. Hämtad den 2 mars 2021.
- Tillväxtverket. 2018. Kreametern – metodrapport. 0258. Stockholm: Tillväxtverket.
- Vestheim, Geir. 2008. All kulturpolitikk er instrumentell. I Beckman, Svante och Månsson, Sten (red.). Kultursverige 2009: Problemanalys och statistik. Linköping: Linköpings universitet, SweCult. S. 56-63.
- Västra Götalandsregionen. 2020-03-31. Pressmeddelande. Regionstyrelsens beslut. Hämtad den 4 januari 2021:
<https://www.vgregion.se/aktuellt/nyhetslista/regionstyrelsen-31-mars-2020/>
- Västra Götalandsregionen. 2020-12-14. Pressmeddelande. Stöd till ideella natur- och kulturarvsföreningar. Hämtad 4 januari 2021:
<https://www.vgregion.se/kultur/nyheter/nyheter-kultur/stod-till-ideella-natur--och-kulturarvsforeningar/>
- Västra Götalandsregionen. 2021. Godkänt, men med förbehåll: Västra Götalandsregionens hantering av coronapandemin. En utvärdering med fokus på styrning, organisation och ledning (Brorström, Björn, Johansson, Bengt & Kastberg Weichselberger, Gustaf). Oberoende utvärdering genomförd av KFi (Kommunforskning i Västsverige).

Västra Götalandsregionen. 2021-03-22. Pressmeddelande. Revidering av
kulturnämndens detaljbudget för 2021. Hämtad den
10 september 2021:

<https://www.pressmachine.se/pressrelease/view/revidering-av-kulturnamndens-detaljbudget-for-2021-30647#:~:text=P%C3%A5%20kulturn%C3%A4mndens%20samma%20n%C3%A4r%20den%2018%20mars%20beslutade%20n%C3%A4mnden,kultursamverkansmodellen%2C%20samt%20en%20st%C3%A4rkt%20av%20den%20musikaliska%20scenkonsten>

WHO. 2020. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>. Hämtad den 1 april 2021.

Wikberg, Erik. 2017. *Artful Organizing. Essays on Places, Measurements, and Money Flows in the Contemporary Cultural World*.
Doktorsavhandling. Stockholm: Handelshögskolan i Stockholm.

Bilaga 1. Statistiska datakällor

Data från arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI)

AGI som datakälla skiljer sig från SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU)³⁴¹ på flera sätt. AKU mäter sysselsättningen genom en månadsundersökning med ett urval av individer medan AGI baseras på registeruppgifter, det vill säga en större population. Registeruppgifter finns för varje enskild månad, dock med en viss eftersläpningseffekt. Eftersläpningen beror på att AGI-data redovisar när löneutbetalningen skett och inte när själva arbetet utfördes, vilket ibland kan skilja sig åt. Men fördelen är å andra sidan att den nya datakällan, genom att vara registerbaserad, ger möjligheter till en nedbrytbarhet utan osäkerhetsintervall. Uppgifterna om anställningspopulationen, antal jobb och lönesummor kan exempelvis brytas ner till kön, ålder, utbildningsnivå, sektor, bransch och boendekommun. AGI-uppgifterna visar nämligen alla löneutbetalningar som arbetsgivarna i Sverige gör på individnivå under en viss månad.

Genom att kombinera olika registeruppgifter för individer från AGI, RAMS³⁴² och Arbetsförmedlingen är det möjligt att följa utvecklingen genom pandemin för egenföretagare inom kulturområdet. Det är inte ovanligt att den som driver enskild firma också har anställning hos en annan arbetsgivare, i kulturområdet eller i annan bransch. Om en individ som i RAMS registrerats som egenföretagare också har en anställning uppstår en uppgift i AGI för denna individ. Eftersom andelen sådana kombinatorer antas vara hög bland egenföretagarna i kulturområdet (ca 60% av företagarna inom SNI 90-91) blir

---

³⁴¹ SCB:s arbetskraftsundersökning – AKU är den källa som traditionellt används för studier av kortperiodisk arbetsmarknadsstatistik, till exempel på månadsbasis.

³⁴² SCBs Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) tas fram en gång per år och ger bland annat information om befolkningens sysselsättning och branschtillhörighet.

det viktigt att hålla isär rena företagare och kombinatorer. Eftersom kombinatorer under svåra tider kan välja att förlita sig på inkomsten från sin anställning och låta deltidsföretaget vara vilande under en period, kan det vara svårt att observera dem i våra data. För att kunna uttala oss om hur möjligheterna att driva företag inom kulturområdet påverkats av pandemin har vi valt att fokusera på den grupp av egenföretagare som inte är kombinatorer dvs. som inte också har en anställning.

Avgränsningen har i det här fallet varit till individer mellan 16–64 år som varit förvärvsarbetande enligt RAMS i enskild firma, eller varit handels- eller kommanditbolagsdelägare under 2019 eller 2018. I syfte att renodla studien för att se vilka effekter pandemin haft på just egenföretagare har vi valt, som nämnts ovan, att inte inkludera egenföretagare som haft någon uppgift om löneinkomst från anställning i AGI under perioden. År 2019 var 5 827 personer rena egenföretagare inom kulturområdet. Denna grupp kallar vi vår ”pandemigrupp” av kulturföretagare.

En svårighet med att värdera denna typ av utfall är att bedöma i vilken utsträckning nivåerna av företagare som väljer att ta anställning eller som hamnar i arbetslöshet avviker från hur ett normalår brukar se ut. Varje år är det troligen ett naturligt flöde av egenföretagare som under året väljer att ta en anställning eller som hamnar i arbetslöshet. Av denna anledning genomför vi samtidigt en motsvarande studie av kulturföretagare för ett referensår före pandemin.

Enkäten till kommunerna om pandemins påverkan på det lokala kulturlivet

För att kartlägga de kommunala kulturförvaltningarnas åtgärder mot pandemin samt deras syn på pandemins utmaningar genomfördes en enkät med Sveriges 290 kommuner. Enkäten togs fram i samråd med Sveriges kommuner och regioner (SKR). Enkäten skickades ut den 2 juni, och en påminnelse gick ut den 14 juni.

Informationstext till kommunerna

Hej!

Denna enkät kommer från **Myndigheten för kulturanalys**, som på uppdrag av regeringen gör en översyn av hur det lokala kulturlivet drabbats av coronapandemin och vilka insatser som kommunerna genomfört (se bifogad uppdragsbeskrivning). Kulturanalys publicerade en **delrapport** om detta den 15 april 2021 och förbereder nu en slutrapport som ska publiceras den 6 oktober 2021.

Enkäten vänder sig till ansvarig chef på kulturområdet i er kommun (chef för kulturförvaltning, chef för kultur- och fritidsförvaltning eller motsvarande). Framtagandet av enkäten har skett i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner (se bifogat missiv).

Enkäten omfattar totalt sex frågor, varav några har flera olika aspekter att ta ställning till. Vi förväntar oss att enkäten tar ca 20 minuter att besvara.

Om du har frågor om enkäten, vänd dig till projektledare Hanna Borgblad på hanna.borgblad@kulturanalys.se eller 031-395 20 17.

Länk till enkäten

Frågeformulär

1. Under coronapandemin har en del kommuner vidtagit extra insatser för att stödja kulturlivet. Markera de insatser som er kommun har vidtagit.

[Ekonomiskt riktade.]

- Omfördelat medel i den befintliga kommunala budgeten.
- Tillfört extra medel till kulturen i den kommunala budgeten.
- Upprättat generella stödåtgärder till företag i kultursektorn

- Förenklat villkoren för projekt som inte kunnat genomföras enligt plan pga. pandemin
- Upprättat särskilda stöd till fria kulturskapare (t.ex. stipendier).
- Upprättat särskilda stöd till föreningar.

[Kunskapsriktade.]

- Följt pandemins effekter på kulturlivet genom att skapa nya kommunikationskanaler med det lokala kulturlivet.
- Följt pandemins effekter på kulturlivet genom redan upparbetade kommunikationskanaler med det lokala kulturlivet
- Genomfört enkäter för att ta reda på det lokala kulturlivets situation och behov under pandemin.
- Genomfört möten för att ta reda på det lokala kulturlivets situation och behov under pandemin.
- Genomfört möten för att hjälpa kulturaktörer att förstå riktlinjerna kring restriktioner för evenemang.
- Erbjudit information och stöd för att söka statliga krisstöd riktade till kultursektorn specifikt
- Erbjudit information och stöd för att söka statliga krisstöd riktade till företag generellt
- Samarbetat med andra kommuner för att utbyta erfarenheter av att hantera situationen under pandemin.
- Samarbetat med regionen för att utbyta erfarenheter av att hantera situationen under pandemin.

[Utbudsriktade.]

- Erbjudit hemleverans av böcker från biblioteken
- Ökat utbudet av e-böcker och streaming av film på biblioteken
- Möjliggjort fysiska evenemang genom restriktioner för antalet deltagare eller dylikt
- Möjliggjort fysiska evenemang genom utökade personalresurser för att kunna ta emot fler men mindre grupper
- Möjliggjort fysiska evenemang genom att flytta verksamheten utomhus
- Stöd till digitala genomföranden i form av kompetensutbildning
- Stöd till digitala genomföranden i form av utrustning

[Har er kommun infört andra insatser som inte finns med ovan? Ange gärna i den mån du kommer ihåg när dessa insatser infördes.]

Fritextruta

För varje uppräknad åtgärd fanns en ruta att kryssa i om man hade infört åtgärden. När detta var klart kom ett nytt formulär där de åtgärder den svarande hade kryssat för räknades upp, med följande text:

För att kunna utvärdera insatserna ber vi även om upplysningar om när de infördes (se svarsalternativ i menyerna). Om en insats infördes flera gånger, välj den period då den infördes första gången.

Varje åtgärd hade följande svarsalternativ.

- Mars 2020
- April 2020
- Maj-augusti 2020
- September 2020
- Oktober-december 2020
- Januari-april 2021
- Vet ej

2. Under coronapandemin har en del kommuner fått stänga ned delar av kulturverksamheten.

Nedan listar vi olika kulturverksamheter som brukar finnas i varje kommun. Ange i vilken mån kulturverksamhet med kommunal finansiering har fått stängas ned under coronapandemin mellan mars 2020 och april 2021.

Med kulturverksamhet avses verksamhet som når invånarna.

Digitalisering eller annan anpassning av utbudet är här inte att betrakta som nedstängning.

- Musik- och kulturskolan
- Biblioteksverksamhet
- Allmän kulturverksamhet (t.ex. museer, teatrar), ange vilken: (fritextsvar)

För varje verksamhetsområde fanns följande svarsalternativ:

- Inte nedstängd alls
- Delvis nedstängd
- Helt nedstängd
- Kan ej bedöma
- Verksamheten finns inte i kommunen

3. Under pandemin har staten och regionerna haft möjlighet att hjälpa kommunerna att stötta det lokala kulturlivet. Vilka statliga och regionala stöd har kommit det lokala kulturlivet i er kommun till del?

Observera att vi här avser stöd som har gått via kommunen och inte direkt till kulturlivet. Vi avser dock inte enbart de stöd som har administrerats av kulturförvaltningen, utan även de som hanterats av andra förvaltningar i din kommun.

[Statliga stöd]

- De extra generella statliga stöden till kommunerna under 2020 och 2021

[Regionala stöd]

- Extra ekonomiska stöd till folkbiblioteken
- Extra ekonomiska stöd till andra kulturverksamheter
- Stöd gällande tolkning av restriktioner och rekommendationer

För varje stöd fanns följande svarsalternativ:

- Har kommit till del
- Har ej kommit till del
- Vet ej

För de regionala fanns dessutom följande alternativ:

- Vår region har inte infört något sådant stöd

3.1 Om det finns ytterligare stöd eller andra åtgärder från regionerna som varit till hjälp för kommunen att stötta det lokala kulturlivet får du gärna ange det i denna textruta.

4. Under coronapandemin har de kommunala kulturförvaltningarna ställts inför en del särskilda utmaningar. Nedan anger vi en rad problem och utmaningar som vi vid tidigare undersökningar har identifierat hos vissa kommuner.

Under perioden mars 2020 till april 2021, hur allvarliga bedömer ni att följande problem och utmaningar har varit för er verksamhet?

- Att planera verksamheter på grund av det ovissa läget
- Att bemanna verksamheter med tillräckligt med personal till följd av sjukfrånvaro
- Att bemanna verksamheter med tillräckligt med personal till följd av omställning inom kommunen
- Att få fram ekonomiska resurser för att kompensera för intäktsbortfall som en följd av pandemin.
- Att kommunicera kulturområdets påverkan av pandemin till andra delar av förvaltningen.
- Minskat utrymme att samverka med andra kommuner
- Att tolka gällande restriktioner och rekommendationer inom förvaltningen
- Att kommunicera gällande restriktioner och rekommendationer till kulturaktörer

- Att kommunicera gällande restriktioner och rekommendationer till invånarna
- Att anpassa kulturutbudet till digitalt format
- Bristande tillgång till utrustning inom förvaltningen för att kunna digitalisera.
- Bristande tillgång till kompetens inom förvaltningen för att kunna digitalisera.
- Att hantera variationen i digital kompetens bland invånarna.
- Att nå ut med kulturutbud till barn och unga
- Att bistå kulturföreningarna så att de finnas kvar under och efter pandemin
- Att erbjuda ett fysiskt kulturutbud som människor ur ett smittspridningsperspektiv vågar delta i.
- Att skapa arbetstillfällen för kulturskapare under pandemin.
- Annat problem eller utmaning, nämligen:

För varje utmaning fanns följande svarsalternativ:

- Inget problem alls
- Ett mindre problem
- Ett allvarligt problem
- Ett mycket allvarligt problem
- Kan ej bedöma
- Ej aktuellt

5. Har pandemin medfört några positiva effekter på det lokala kulturlivet eller kulturförvaltningens arbete?

[Fritextfråga]

6. Tack så mycket för din medverkan! Om det något mer du vill framföra till Myndigheten för kulturanalys om det kommunala kulturlivet eller den kommunala kulturförvaltningens situation under coronapandemin går det bra att göra det i textrutan nedan.

Bortfallsanalys

Av de totalt 290 kommunerna svarade 197 på samtliga kryssfrågor, vilket gav en svarsfrekvens på 68 procent. Ett visst bortfall skedde under enkätens gång, då det var 213 kommuner som svarade på den första frågan (om vilka åtgärder de vidtagit), vilket är 73 procent av alla kommuner. I denna bortfallsanalys är det de kommuner som svarade på samtliga kryssfrågor som kategoriseras som svarande. Däremot har samtliga svar på varje enskild fråga använts i de analyser som redovisas i rapporten.

I tabell 1 visas hur många kommuner som har svarat, uppdelade enligt huvudgrupperna i SKR:s kommungruppsindelning. Kommuner av typ C (mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner) har haft något högre svarsfrekvens än övriga.

Tabell 1. Svarsfrekvens uppdelat på kommuntyp

	Icke-svarande	Svarande
A	37%	63%
B	36%	64%
C	27%	73%
Samtliga	32%	68%

Källa: Kulturanalys kommunenkät.

Samtidigt finns det även en viss tendens att kommuner med större befolkning har svarat i lite högre utsträckning. De 197 kommuner som svarat är alltså 68 procent av alla kommuner, men de representerar 70 procent av befolkningen. Likaså är andelen högutbildade i de svarande kommunerna lite högre än bland de som inte har svarat (21 respektive 20 procent), befolkningstätheten är lite högre (165 respektive 149 invånare per kvadratkilometer) och den disponibla medelinkomsten per capita är något högre (224 respektive 218 TKR). En serie t-test visar att skillnaderna mellan svarande och icke-svarande kommuner i befolkning, utbildningsnivå, befolkningstäthet och disponibel medelinkomst per capita inte är större än att samma skillnader ganska lätt hade kunnat uppstå om kommunerna hade valts slumpmässigt.

Vår slutsats är att de icke-svarande kommunerna inte skiljer sig från de svarande i någon stor utsträckning. Vi bedömer det därför som rimligt att betrakta de svarande kommunerna som över lag representativa för kommunerna generellt. Det innebär att siffrorna som redovisas i rapporten har en viss osäkerhet, men att denna osäkerhet inte går åt något bestämt håll (överskattning eller underskattning).

Bilaga 2. Intervjuer med det civila samhällets kulturaktörer

Intervjuer

Sveriges Folkhögskolor RIO, Gerhard Holmgren, generalsekreterare, 2021-06-03

Folkets Hus och Parker, Calle Nathanson, VD, 2021-06-09

Ideell kulturallians, Gunnar Ardelius, verksamhetschef, 2021-06-09

Riksteatern, Magnus Aspegren, VD, 2021-06-10

Våra Gårdar, Simon Svensson, VD, 2021-06-10

Svenska Kyrkan, Marie Starck, kultursekreterare Kyrkokansliet, 2021-06-10

Ax – Kulturorganisationer i samverkan, Anna Rydborg, ordförande och Sanna Ekström, verksamhetsutvecklare, 2021-06-14

Sveriges Hembygdsförbund, Jan Nordwall, generalsekreterare, 2021-06-14

Bygdegårdarnas Riksförbund, Karin Fälldin, förbundschef, 2021-06-18

Studieförbunden, David Samuelsson, generalsekreterare, 2021-06-18

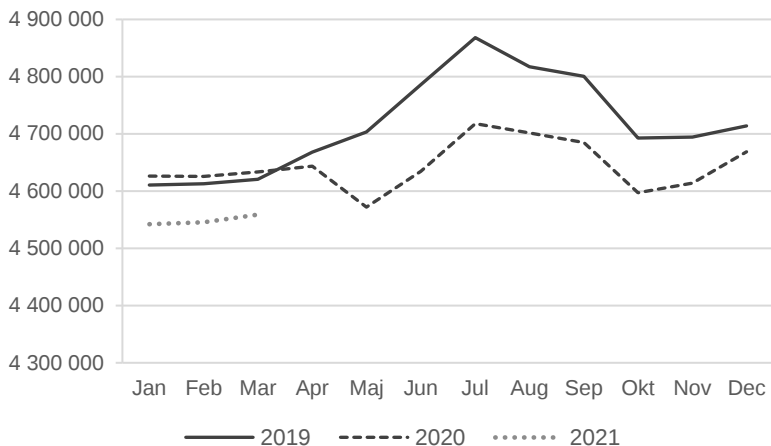
Sveriges Konstföreningar, Greta Burman, förbundschef, 2021-06-23

Intervjuguide

- Har de organisationer du representerar genomfört särskilda insatser på kulturområdet med anledning av pandemin?
  - a. Ekonomiska insatser
  - b. Kunskapsinsatser
  - c. Utbudsfrämjande insatser
- Vilka utmaningar upplever du är särskilt viktiga för de organisationer du representerar, med fokus på pandemins effekter på kulturområdet?
- Hur upplever du att statliga, regionala och kommunala insatser, som genomförts med anledning av pandemin, bidrar till att möta utmaningarna i de organisationer du representerar?
- Med den drygt ettåriga erfarenhet de organisationer du representerar har av pandemins effekter, skulle ni gjort något annorlunda om ni planerat och genomfört organisationens insatser idag?

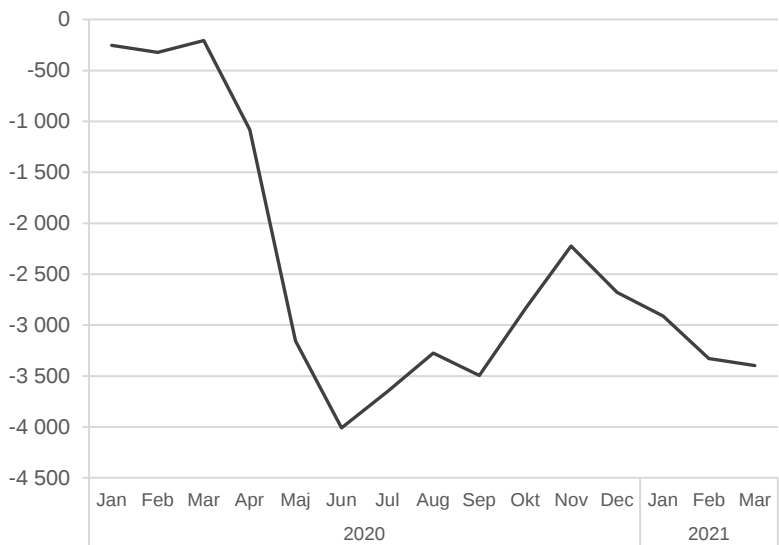
Bilaga 3. Figurer i kapitel 5

Figur 18. Förändring i antalet anställda på hela arbetsmarknaden, per månad 2019, 2020 och första kvartalet 2021.

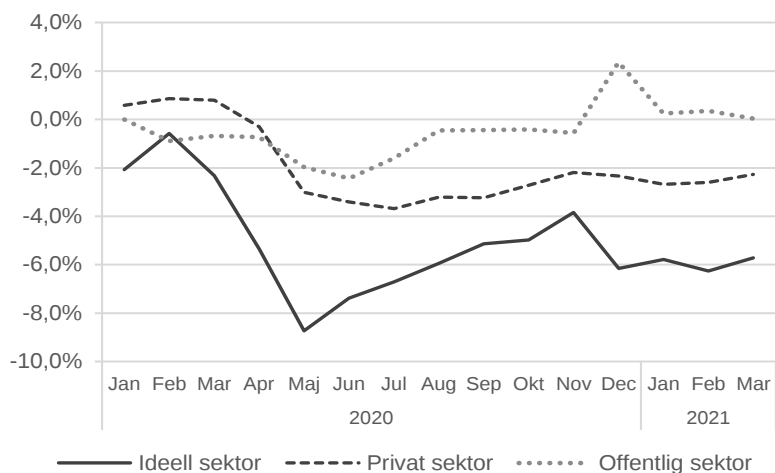
Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Figur 19. Förändring i antalet anställda i kulturområdet (SNI 90–91) jämfört med motsvarande månad föregående år, 2020 och första kvartalet 2021.

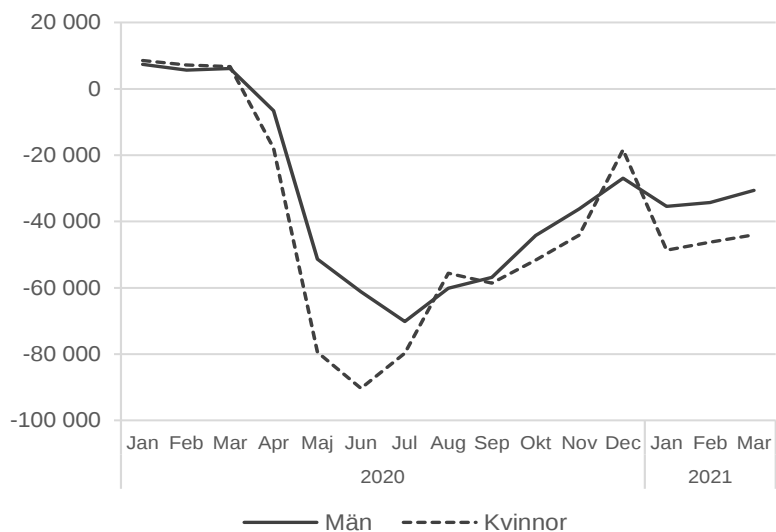
Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Figur 20. Förändring i antalet anställda på hela arbetsmarknaden jämfört med motsvarande år, 2020 och första kvartalet 2021, per sektor, procent.

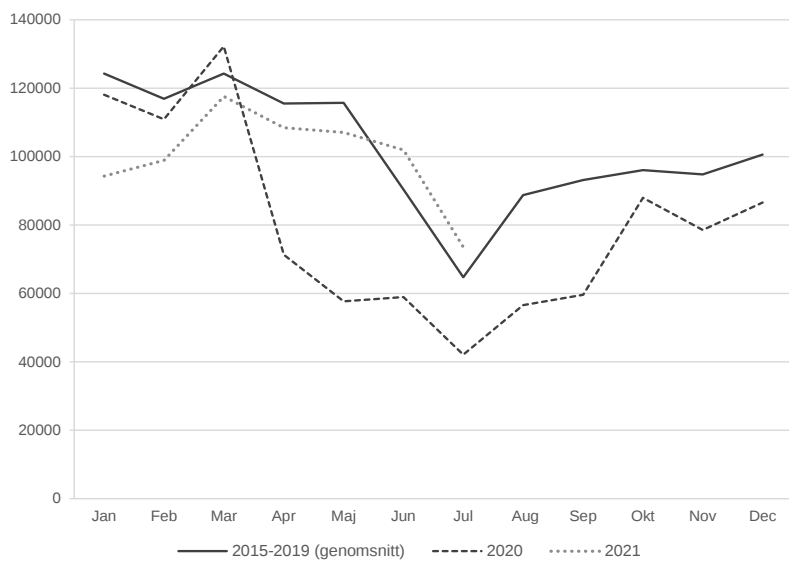
Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB

Figur 21. Förändring i antalet anställda på hela arbetsmarknaden jämfört med motsvarande månad föregående år, 2020 och första kvartalet 2021, per kön.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från SCB.

Figur 22. Antal nya platser totalt under 2020 och 2021 jämfört med 2015-2019 (genomsnitt), per månad.

Källa: Kulturanalys bearbetning av uppgifter från Arbetsförmedlingen.

Bilaga 4. Statliga stöd till kulturområdet

Tabell 2. Statliga stöd till kulturområdet med anledning av pandemin (urval), aviserade 11 mars 2020-1 april 2021.

Ansvarig myndighet/organisation	Mottagare/syfte	Miljoner	Proposition	Beslut
Kulturrådet	Kompensation vid uteblivna eller uppskjutna evenemang***	335	Proposition 2019/20:146, den 1 april 2020	08-apr-20
Svenska Filminstitutet	Framför allt till biografer och filmfestivaler som drabbats ekonomiskt av den rådande situationen	50	Proposition 2019/20:146, den 1 april 2020	08-apr-20
Konstnärsnämnden	Enskilda kulturskapare i form av stipendier***	70	Proposition 2019/20:146, den 1 april 2020	08-apr-20
Sveriges författarfond	Enskilda kulturskapare i form av stipendier	10	Proposition 2019/20:146, den 1 april 2020	08-apr-20
Folkbildningsrådet	Stöd till folkbildningen	92	Vår-proposition 2019/20:99, den 9 april 2020	16-jun-20
Scenkonstallianserna	För att motverka att enskilda konstnärer och kulturskapare ska behöva sägas upp som en följd av det svåra ekonomiska läget***	15	Proposition 2019/20:146, den 1 april 2020	08-apr-20
Statligt stödda kulturinstitutioner	Mildra de ekonomiska konsekvenserna till följd av uteblivna intäkter	319	Proposition 2019/20:166, den 14 maj 2020	28-maj-20

Ansvarig myndighet/organisation	Mottagare/syfte	Miljoner	Proposition	Beslut
Kulturrådet	Lokal och regional kultur genom kultursamverkans-modellen	150	Proposition 2019/20:187, den 15 juni 2020	23-jun-20
Boverket	Allmänna samlingslokaler för föreningslivet	75	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Centrala museer: stiftelser	Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum	25	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Kulturrådet	Krisstöd till arrangörer som kompensation för uteblivna intäkter då evenemang blivit inställda eller skjutits upp	400	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Kulturrådet	Stöd till arrangemang av kultur under smittskydds-säkra former	80	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Kulturrådet	Särskilda behov i kulturlivet	401	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Filminstitutet	Kompensera för inkomstbortfall, ökade kostnader som pandemin orsakat, stimulera produktion av svensk film nu och framåt	375	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Konstnärskommittén	Krisstipendier till konstnärer och kulturskapare	200	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20

Ansvarig myndighet/organisation	Mottagare/syfte	Miljoner	Proposition	Beslut
Författarfonden	Stöd till enskilda författare och andra litterära upphovsmän	30	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Bildupphovsrätt	Individuella visningsersättningen	10	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Scenkonst-allianserna	Stärka arbetsmarknaden för kulturskapare	20	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Centrum-bildningarna	Stärka arbetsmarknaden för kulturskapare	10	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Sametinget	Stöd till samisk kultur	4	Proposition 2020/21:4, den 10 september 2020	08-okt-20
Kulturrådet	Krisstöd	550	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Konstnärsnämnden	Krisstöd	154	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Filminstitutet	Krisstöd	250	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20

Ansvarig myndighet/organisation	Mottagare/syfte	Miljoner	Proposition	Beslut
Författarfonden	Krisstöd	20	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Sametinget	Krisstöd	4	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Statens konstråd	Öka statens inköp av konst	25	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2021	26-nov-20
Moderna museet	Öka statens inköp av konst	25	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Kulturrådet	Lokal och regional kultur genom kultursamverkansmodellen**	300	Proposition 2020/21:2, den 21 september 2020	26-nov-20
Konstnärsnämnden	Stipendier och ersättningar direkt till kulturskapare*	43	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Kulturrådet	Fria grupper inom scenkonstområdet*	16	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Kulturrådet	Fria aktörer inom bild- och formkonstområdet*	6	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20

Ansvarig myndighet/organisation	Mottagare/syfte	Miljoner	Proposition	Beslut
Scenkonst-allianserna	Stärka kulturskapares möjligheter på arbetsmarknaden*	10	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Centrum-bildningarna	Stärka kulturskapares möjligheter på arbetsmarknaden*	5	Proposition 2020/21:1, den 21 september 2020	26-nov-20
Centrala museer: stiftelser	Mildra de ekonomiska konsekvenserna till följd av uteblivna intäkter	8	Proposition 2020/21:2, den 21 september 2020	26-nov-20
Centrala museer: myndigheter	Mildra de ekonomiska konsekvenserna till följd av uteblivna intäkter	31	Proposition 2020/21:2, den 21 september 2020	26-nov-20
Kulturrådet	Kompensation för uteblivna intäkter då evenemang blivit inställda eller skjutits upp	150	Proposition 2020/21:84, den 26 januari 2021	25-feb-21
Kulturrådet	Särskilda behov i kulturlivet	228	Proposition 2020/21:84, den 26 januari 2021	25-feb-21
Svenska Filminstitutet	Stödinsatser framför allt till spridning och visning av film	60	Proposition 2020/21:84, den 26 januari 2021	25-feb-21
Konstnärsnämnden	Stödja konstnärer med anledning av de ekonomiska konsekvenser covid-19 medför	50	Proposition 2020/21:84, den 26 januari 2021	25-feb-21
Sveriges författarfond	Stödja konstnärer med anledning av de ekonomiska konsekvenser covid-19 medför	10	Proposition 2020/21:84, den 26 januari 2021	25-feb-21
Sametinget	Stöd till samisk kultur	2	Proposition 2020/21:84, den 26 januari 2021	25-feb-21

Ansvarig myndighet/organisation	Mottagare/syfte	Miljoner	Proposition	Beslut
Statligt finansierade kultur-institutioner	Mildra de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin till följd av intäktsbortfall	124,6	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Kulturrådet	Särskilda behov till kulturlivet	826	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Kulturrådet	Regional kulturverksamhet	40	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Kulturrådet	Musikalliansen	10	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Filminstitutet	Mildra de ekonomiska konsekvenserna samt möjliggöra viss verksamhet	212	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Konstnärsnämnden	Stipendier till konstnärer	158	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Författarfonden	Stipendier till konstnärer	30	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
Sametinget	Stöd till samisk kultur	4	Proposition 2020/21:166, den 6 april 2021	21-apr-21
SUMMA		6 022,6		

*** den 24 juni meddelades en omfördelning av stödet: av Kulturrådets kvarvarande medel gick istället 20 mkr till Konstnärsnämnden och 15 mkr till Scenkonstallianserna.

** 150 mkr åren efter.

* permanent satsning.

Källa: Kulturdepartementet

